

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ**

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΔΠΜΣ)

«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η εξέλιξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας πριν και κατά τη διάρκεια της
περιόδου οικονομικής κρίσης. Περιπτωσιολογική μελέτη της Π.Ε. Έβρου»**

ΤΟΥ

ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΝΤΟΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΚΟΜΟΤΗΝΗ, 2018

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο σκοπός της εργασίας είναι να παρουσιάσει την έννοια της επιχειρηματικότητας και τα είδη της. Θα γίνει προσπάθεια να αναδειχθεί η σημασία της επιχειρηματικότητας για την ίδρυση και ανάπτυξη της επιχείρησης και τις επιπτώσεις της στην οικονομική ανάπτυξη.

Επιπλέον, σκοπός της εργασίας είναι να παραθέσει την εξέλιξη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και την πορεία των οικονομικών στοιχείων ανά κλάδο επιχειρηματικότητας, κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης στο γεωγραφικό χώρο της Π.Ε. Έβρου. Θα παρουσιαστεί ο επιχειρηματικός χάρτης προ της έναρξης της οικονομικής ύφεσης και πως έχει διαμορφωθεί έως σήμερα. Θα αναλυθούν οι κλάδοι δραστηριοποίησης, ποιοι έχουν πληγεί περισσότερο, ποιοι επιβίωσαν, ποιοι έχουν αναπτυχθεί και ποιοι έχουν αναδυθεί.

Θα παρουσιαστεί η συρρίκνωση ή μη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, θα εντοπιστούν οι κλάδοι με τη μεγαλύτερη μεταβλητότητα και θα γίνει εκτίμηση των παραγόντων που συνέβαλαν στις εν λόγω μεταβολές. Οι παρατηρηθείσες μεταβολές στην επιχειρηματική δραστηριότητα σε ποιο βαθμό δημιούργησαν καλύτερους όρους οικονομικής ανάπτυξης.

Θα παρουσιαστεί και θα αναλυθεί έρευνα για την πορεία των οικονομικών οντοτήτων κατά κλαδική δραστηριότητα με τη συλλογή και αξιοποίηση στοιχείων από την Υπηρεσία ΓΕΜΗ (Γενικό Εμπορικό Μητρώο) των Επιμελητηρίων και τους φυσικούς και ηλεκτρονικούς φακέλους των ανωνύμων εταιρειών που τηρούνται στις αρμόδιες υπηρεσίες της Περιφέρειας.

Επίσης μέσα από την ανάπτυξη οικονομετρικού υποδείγματος θα επιχειρηθεί η αντικειμενική εκτίμηση των παραγόντων-μεταβλητών που συνδέονται με τα υπό εξέταση ερωτήματα.

ABSTRACT

The purpose of the work is to present the concept of entrepreneurship and its species. An effort will be made to highlight the importance of entrepreneurship for the establishment and development of the company and its impact on economic growth.

Moreover, the aim of the project is to provide the evolution of business activities and the progress of economic data by industry, during the period of economic crisis in the geographical area of Evros (Greece). The business Charter will be presented before the start of the economic downturn and has been shaped to date. The sectors of activity will be analyzed, who have been most affected, who have survived, who have developed and who have emerged.

The contraction of business activities will be reduced, the most volatile sectors will be identified and the factors contributing to these changes will be assessed. The observed changes in business to what extent have created better economic development conditions.

An investigation will be presented and analyzed on the progress of economic entities by sectoral activity with the collection and utilization of data from the G.C.R. Service (General commercial register) of Chambers and the physical and electronic files of Companies held in the relevant departments of the region.

Also through the development of an econometric model, an objective assessment of the factors-variables associated with the questions under consideration will be attempted.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Πρώτο από όλους θέλω να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής εργασίας, Καθηγητή Ιωάννη Ντόκα για την πολύτιμη καθοδήγηση του και την εμπιστοσύνη και εκτίμηση που μου έδειξε.

Στη συνέχεια θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους Καθηγητές του μεταπτυχιακού προγράμματος, Ελευθέριο Τοπάλογλου, Θωμά Πουφινά, Νικόλαο Σαφαρίκα, Γεώργιο Σαραφόπουλο και Γεώργιο Γαλανό, οι οποίοι με τα πλούσια πνευματικά τους προσόντα και το ήθος τους συνέβαλαν ουσιαστικά στην ολοκλήρωση του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Επίσης θέλω να ευχαριστήσω το ανθρώπινο δυναμικό του Επιμελητηρίου Έβρου για την συνεργασία, την παροχή σημαντικών στατιστικών στοιχείων και την υπομονή που έδειξε.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τη σύζυγό μου Ελένη καθώς και τα παιδιά μου Ηλιάνα, Ηλία και Οδυσσέα για την υπομονή τους και το κουράγιο που μου προσέφεραν για την ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής μου εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

1.	Η έννοια της επιχειρηματικότητας	9
2.	Η επιχειρηματικότητα ως δραστηριότητα	
	2.1 Η Επιχειρηματικότητα στο ρόλο των συντελεστών της παραγωγής	10
	2.2 Επιχειρηματικότητα και καινοτομίες	10
	2.3 Επιχειρηματικότητα και διαχείριση κινδύνου	11
	2.4 Η Επιχειρηματικότητα και η αξιοποίηση ευκαιριών	11
3.	Είδη της επιχειρηματικότητας σε σχέση με τα παραγωγικά μέσα	
	3.1 Αμιγής Επιχειρηματικότητα	12
	3.2 Μικτή Επιχειρηματικότητα	12
4.	Μορφές Επιχειρηματικότητας	
	4.1 Εσωστρεφής Επιχειρηματικότητα ή Ενδοεπιχειρηματικότητα	13
	4.2 Εξωστρεφής Επιχειρηματικότητα	13
	4.3 Επιχειρηματικότητας ευκαιρίας	13
	4.4 Επιχειρηματικότητα ανάγκης	13
	4.5 Επιχειρηματικότητα Υψηλών Δυνατοτήτων	14
	4.6 Επιχειρηματικότητα Αρχικών Σταδίων	14
	4.7 Γυναικεία Επιχειρηματικότητα	14
	4.8 Νεανική Επιχειρηματικότητα	14
	4.9 Πράσινη Επιχειρηματικότητα	14
5.	Παράγοντες που επηρεάζουν της Επιχειρηματικότητα	14
	5.1 Οικονομικοί Παράγοντες (Economic Factors)	15
	5.2 Ψυχολογικοί Παράγοντες (Psychological Factors)	15
	5.3 Κοινωνιολογικοί Παράγοντες (Social Factors)	15
	5.4 Περιβαλλοντικοί Παράγοντες (Environmental Factors)	15
	5.5 Δημογραφικοί Παράγοντες (Demographic Factors)	16
	5.6 Πολιτισμικοί Παράγοντες (Cultural Factors)	16
	5.7 Πολιτικοί Παράγοντες (Political Factors)	16
	5.8 Μη Οικονομικοί Παράγοντες (Non-Economic Factors)	16
6.	Είδη και τρόποι σύστασης επιχειρήσεων	
	6.1 Ατομική Επιχείρηση	17
	6.2 Εταιρείες – Έννοια και Μορφές	17
	Ομόρρυθμη Εταιρεία	18

Ετερόρρυθμη εταιρεία	19
Ανώνυμη εταιρεία	19
Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης	21
Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία	22

B. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

1. Η έννοια του όρου «οικονομική κρίση»	23
2. Χαρακτηριστικά οικονομικής κρίσης	23
3. Στάδια οικονομικής κρίσης	24
4. Συνέπειες οικονομικής κρίσης	25
5. Η διεθνής οικονομική κρίση του 2008	26
6. Η κρίση στην Ελλάδα	27
7. Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα την περίοδο της κρίσης	28
8. Ελληνικές επιχειρήσεις και κρίση	30
9. Η αντοχή των ελληνικών επιχειρήσεων στην κρίση	32

Γ. ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΕΒΡΟΥ

Συλλογή και επεξεργασία στοιχείων	35
Εισαγωγικά στοιχεία για το Νομό Έβρου	35
Ενεργές επιχειρηματικές δραστηριότητες περιόδου 2011-2018	36
Εξέλιξη πτωχεύσεων και λύσεων περιόδου 2011-2018	37
Επιλογή εταιρικής μορφής και δραστηριοποίησης σήμερα	38
Εταιρείες που άντεξαν στην κρίση	39
Επιλογή, ερμηνεία και υπολογισμός αριθμοδεικτών του δείγματος ανωνύμων εταιρειών (Πτωχευμένων και Υγιών)	44
Υποθέσεις για την επιλογή του δείγματος	48
Αποτελέσματα έρευνας αριθμοδεικτών μ.ο. τελευταίας 4ετίας	49
Εφαρμογή υποδείγματος του Altman για πρόβλεψη πτωχεύσεως	49
Εφαρμογή υποδείγματος του Altman στις πτωχευμένες εταιρείες	52
Εφαρμογή υποδείγματος του Altman στις Υγιείς εταιρείες	53
Εξέταση επιρροής των αριθμητών των αριθμοδεικτών στο μοντέλο	55
Συμπεράσματα	57
Βιβλιογραφία	59

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ

- ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Συμμετοχή στην επιχειρηματική δραστηριότητα ανά χώρα Ε.Ε.
(% πληθυσμού, ηλικίας 18-64 ετών, 2016)
- ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Ενεργές επιχειρήσεις στο Ν. Έβρου (2011-2018)
- ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Ποσοστά ανεργίας στην ΠΑΜΘ περιόδου 2012-2017
- ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Εξέλιξη λύσεων-πτωχεύσεων περιόδου 2011-2018 στο Ν. Έβρου
- ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Εξέλιξη τουριστικών αφίξεων στην περιοχή του Έβρου 2010-2016
- ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Σύγκριση Μέσου όρου αριθμοδεικτών τελευταίας τετραετίας Υγιών και Πτωχευμένων εταιρειών
- ΠΙΝΑΚΑΣ 7: Υπολογισμός Z-Score πτωχευμένων εταιρειών με τη μέθοδο του Altman
- ΠΙΝΑΚΑΣ 8: Υπολογισμός Z-Score υγιών εταιρειών με τη μέθοδο του Altman
- ΠΙΝΑΚΑΣ 9: Επιρροή αριθμητών των αριθμοδεικτών στο Z-Score εταιρειών

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: Επιχειρηματικοί οικονομικοί κύκλοι
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: Διάγραμμα σταδίων κύκλου ζωής οικονομικής κρίσης
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3: Εξέλιξη ποσοστών ανεργίας στην Ελλάδα και την Ε.Ε. κατά την τελευταία δεκαετία (2008-2018)
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4: Ενεργές επιχειρήσεις στο Ν. Έβρου περιόδου 2011-2018
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5: Εξέλιξη λύσεων-πτωχέσεων περιόδου 2011-2018 στο Ν. Έβρου
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6: Τρέχουσα επιλογή επιχειρηματικής μορφής στο Ν. Έβρου (2018)
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7: Τρέχουσα επιλογή εταιρικής μορφής στο Ν. Έβρου (2018)
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8: Εξέλιξη κύκλου εργασιών «ΜΥΛΟΙ ΘΡΑΚΗΣ ΑΕ» 2008-2016
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9: Εξέλιξη κύκλου εργασιών «ΛΑΝΤΣΙΟΝ ΜΗΤ ΑΕ» 2008-2016
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10: Εξέλιξη κύκλου εργασιών «ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΑΕ» 2008-2016
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11: Εξέλιξη κύκλου εργασιών «ΜΥΛΟΙ ΘΡΑΚΗΣ ΑΕ», «ΛΑΝΤΣΙΟΝ ΜΗΤ ΑΕ», «ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΑΕ» 2008-2016
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12: Z-Score πτωχευμένων εταιρειών με τη μέθοδο του Altman τελευταίας 4ετίας δραστηριοποίησης.
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13: Υπολογισμός Z-Score υγιών εταιρειών με τη μέθοδο του Altman τελευταίας 4ετίας 2012-2016.
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 14: Z-Score υγιών εταιρειών με παρακρατηθέντα κέρδη μεγαλύτερα των 430.000 €
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 15: Z-Score υγιών εταιρειών με παρακρατηθέντα κέρδη μικρότερα των 430.000 €
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 16: Z-Score υγιών εταιρειών με κεφάλαιο κίνησης μεγαλύτερο των 2.800.000 €
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 17: Z-Score υγιών εταιρειών με κεφάλαιο κίνησης μικρότερο των 2.800.000 €
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 18: Z-Score υγιών εταιρειών με Κ.Α.Π.Φ. μεγαλύτερο των 300.000 €
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 19: Z-Score υγιών εταιρειών με Κ.Α.Π.Φ. μικρότερο των 300.000 €
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 20: Z-Score υγιών εταιρειών με Ι.Κ. μεγαλύτερα των 4.000.000 €
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 21: Z-Score υγιών εταιρειών με Ι.Κ. μικρότερα των 4.000.000 €
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 22: Z-Score υγιών εταιρειών με κύκλο εργασιών μεγαλύτερο των 5.000.000 €
- ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 23: Z-Score υγιών εταιρειών με κύκλο εργασιών μικρότερο των 5.000.000 €

A. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

1. Η ΈΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η επιχειρηματικότητα είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται πολύ συχνά στην καθημερινή γλώσσα, στις ακαδημαϊκές αναλύσεις αλλά και στις πολιτικές δηλώσεις. Αυτό οφείλεται στο ότι η οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας εξαρτάται και προσδιορίζεται σε μεγάλο βαθμό και από την επιχειρηματικότητα. Η ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, οι οποίες δε θα εστιάζουν μόνο στη σύσταση των επιχειρήσεων αλλά κυρίως στον εκσυγχρονισμό τους, θα επιφέρει στη χώρα αύξηση του εθνικού εισοδήματος, παραγωγή τεχνογνωσίας και καινοτομίας, αυξημένο αριθμό και μεγάλη ποικιλία προϊόντων και υπηρεσιών και κατ' επέκταση δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Έχουν πραγματοποιηθεί πάρα πολλές συζητήσεις, ωστόσο ο όρος «επιχειρηματικότητα» δεν έχει λάβει ένα ακριβές και κοινά αποδεκτό περιεχόμενο. Αυτό σε μεγάλο βαθμό έχει να κάνει με το γεγονός ότι ο επιχειρηματίας, ανάλογα με τον τρόπο που δραστηριοποιείται, την μορφή και το μέγεθος της οικονομικής οντότητας που ιδρύει αλλά και τα μέσα που διαθέτει, ενσωματώνει μεγάλο αριθμό διαφορετικών δραστηριοτήτων, δυσκολεύοντας έτσι την απόδοση ενός πλήρους περιεχομένου του ρόλου του.

Η επιχειρηματικότητα είναι ένα φαινόμενο με πολλές διαστάσεις, και η εκμετάλλευση των ευκαιριών που παρουσιάζονται σημαίνει ότι ο επιχειρηματίας ενεργεί με διαφορετικό τρόπο από τους λοιπούς.

Όταν ο άνθρωπος επιχειρεί, προσπαθεί να εφαρμόσει κάτι καινούργιο, χωρίς να έχει την σιγουριά για το τελικό αποτέλεσμα της προσπάθειάς του, εκτελώντας λειτουργίες με μεγάλο όφελος και υψηλή χρησιμότητα για την εαυτό του και την επιχείρηση.

Προσπαθώντας να περιγράψουμε την επιχειρηματικότητα μέσα από τις δραστηριότητες του επιχειρηματία που ενεργεί για να την υλοποιήσει, θα μπορούσαμε να πούμε ότι:

- Εμπεριέχει τον άρτιο τρόπο οργάνωσης και συνδυασμού των συντελεστών της παραγωγής για τη δημιουργία αγαθών και υπηρεσιών.
- Περιλαμβάνει την προώθηση και εφαρμογή καινοτομίας καθώς και τη δημιουργική μίμηση κάθε πρωτοποριακής επιχειρηματικής πρωτοβουλίας.
- Ενέχει την διορατικότητα του ανθρώπου να στοχεύει και να εκμεταλλεύεται τις ευκαιρίες κερδοφορίας που εμφανίζονται στην οικονομική λειτουργία.
- Εμπεριέχει το στοιχείο της επικινδυνότητας.
- Η επιχειρηματικότητα αποτελεί συνδυασμό των παραπάνω δραστηριοτήτων.

2. Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΩΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

2.1 Η Επιχειρηματικότητα στο ρόλο και συνδυασμό των συντελεστών της παραγωγής

Ο L. Warlas επικεντρώνει στο ρόλο του επιχειρηματία περί συντονισμού των συντελεστών παραγωγής ώστε να υπάρχει το μεγαλύτερο δυνατό οικονομικό όφελος, με βάση τις υπάρχουσες τεχνολογικές δυνατότητες. Προβλήματα που έχουν να κάνουν με την έλλειψη ειδικευμένων στελεχών, την έλλειψη συντονισμού μεταξύ των τμημάτων της επιχείρησης, την εμφάνιση εμποδίων στη ροή πληροφοριών αλλά και στη λήψη των αποφάσεων, αντιμετωπίζονται με την επιχειρηματικότητα. Πραγματοποιείται ορθή επιλογή εργαζομένων και αξιοποιούνται οι γνώσεις και οι δεξιότητές τους στον μεγαλύτερο βαθμό, με συνέπεια την αύξηση της παραγωγικότητας της επιχείρησης. Βάσει νεότερης προσέγγισης, ο επιχειρηματίας είναι το άτομο που εξειδικεύεται στη λήψη αποφάσεων για τον συνδυασμό των σπάνιων παραγωγικών πόρων. Αυτή η λειτουργία του επιχειρηματία μπορεί να ασκηθεί από άτομα που έχουν επάρκεια πληροφοριών και ιδιαίτερες ικανότητες στη λήψη αποφάσεων για τον αποτελεσματικό συνδυασμό και την κατανομή των πόρων (M. Casson).

2.2 Επιχειρηματικότητα και καινοτομίες

Σύμφωνα με τον Drucker η επιχειρηματικότητα, μεταξύ πολλών άλλων στοιχείων, χαρακτηρίζεται από τη σκέψη και εφαρμογή καινοτομίας, δηλαδή την αναζήτηση και εκμετάλλευση νέων ευκαιριών για την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών και επιθυμιών. Κατά τον Schumpeter η αξιοποίηση των ευκαιριών οικονομικού οφέλους από τον επιχειρηματία, επιτυγχάνεται όταν δραστηριοποιείται στις παρακάτω καινοτόμες ενέργειες:

- Εμφάνιση στην αγορά ενός νέου ή βελτιωμένου ποιοτικά αγαθού.
- Εφαρμογή νέας μεθόδου παραγωγής με μικρότερο κόστος.
- Δημιουργία ενός εξολοκλήρου νέου τομέα αγοράς.
- Δημιουργία βελτιωμένων μορφών οργάνωσης με μικρότερο λειτουργικό κόστος.

Σύμφωνα με τον Schumpeter «ο επιχειρηματίας είναι το άτομο που κατορθώνει να κάνει νέα πράγματα και όχι κατ' ανάγκη το άτομο που τα εφευρίσκει». Με την καινοτομική του επιχειρηματικότητα επιφέρει συνεχώς τη «δημιουργική καταστροφή» και με τη μιμητική του ενέργεια αποκαθιστά συνεχώς εκ νέου την ισορροπία.

2.3 Επιχειρηματικότητα και διαχείριση κινδύνου

Ο επιχειρηματίας πρέπει, πέραν των άλλων, να έχει τη διάθεση να πειραματιστεί, να μπορεί να διαχειρίζεται τον κίνδυνο και να βρει τρόπους να ελαχιστοποιήσει τους κινδύνους στις οικονομικές του δραστηριότητες.

Σύμφωνα με τον F. Knight η πραγματική δράση της επιχειρηματικότητας είναι η ανάληψη κινδύνων που προέρχονται από την αβεβαιότητα που κυριαρχεί στην οικονομική ζωή. Η αβεβαιότητα μπορεί να προέρχεται από τις κάτωθι συνθήκες:

- Τη διαφοροποίηση των κοινωνικών και οικονομικών μεταβλητών (ξαφνική αλλαγή εσωτερικής οικονομικής πολιτικής, μεταβολή στη ζήτηση των προϊόντων, διεθνείς συγκυρίες κ.α.)
- Την ελλιπή γνώση και πληροφόρηση που έχουν οι επιχειρηματίες για τις υπάρχουσες και τις διαμορφούμενες συνθήκες.

2.4 Η Επιχειρηματικότητα και η αξιοποίηση ευκαιριών

Η επιχειρηματικότητα αφορά σε μεγάλο βαθμό στην ικανότητα του επιχειρηματία να αντιλαμβάνεται και να εκμεταλλεύεται τις ευκαιρίες οικονομικού κέρδους και να δραστηριοποιείται με βάση αυτές.

Σύμφωνα τον I.Kizzner η επιχειρηματικότητα είναι η «συνεχής προσπάθεια του επιχειρηματία να αναγνωρίσει και να αξιοποιήσει κάθε ευκαιρία κέρδους που παρουσιάζεται στην αγορά. Ο επιχειρηματίας για να ενεργήσει με τον τρόπο αυτό θα πρέπει να διαθέτει γνώσεις και πληροφορίες για την αγορά που δε διαθέτουν οι άλλοι». Κατά συνέπεια όταν ο επιχειρηματίας παρατηρεί αγορές φθηνότερων εισροών, έρχεται σε επαφή με αγορές στις οποίες μπορεί να πουλά σε υψηλότερη τιμή το προϊόν του και αποφασίζει να δραστηριοποιηθεί και να εκμεταλλευτεί την ευκαιρία κέρδους που του παρουσιάζεται.

Βέβαια, οι ευκαιρίες αυτού του τύπου είναι σύντομης χρονικής διάρκειας, αφού η ανυπαρξία αποκλειστικότητας θα οδηγήσει στη δημιουργία ίδιας ή παρόμοιας επιχείρησης από άλλους επιχειρηματίες με αποτέλεσμα να αυξηθεί ο ανταγωνισμός και μειωθούν τα κέρδη.

3. ΕΙΔΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΑ ΜΕΣΑ

Κατά την κατηγοριοποίηση της επιχειρηματικότητας όταν εξετάζεται η σχέση του επιχειρηματία με τα παραγωγικά μέσα, υπάρχουν δύο είδη επιχειρηματικότητας, η αμιγής και η μικτή.

3.1 Αμιγής επιχειρηματικότητα

Οι βασικές λειτουργίες της επιχειρηματικότητας ανήκουν στην αμιγή επιχειρηματικότητα, δηλαδή στην επιχειρηματικότητα που εξασκείται χωρίς ο επιχειρηματίας να διαθέτει άλλα παραγωγικά μέσα (π.χ. μηχανήματα), παρά μόνο από την προσωπική του συμβολή (ιδέα). Βασικό ρόλο διαδραματίζει η προσωπικότητά του με όλα τα χαρακτηριστικά της, τα οποία εκφράζονται στη σύλληψη και αξιοποίηση μιας νέας ιδέας.

Η αμιγής επιχειρηματικότητα συμπεριλαμβάνει όλες τις δράσεις που δεν μπορούν εξίσου αποτελεσματικά με τον επιχειρηματία, να εφαρμοστούν από μισθωτούς υπαλλήλους ή άλλους φορείς (π.χ. δημόσιες υπηρεσίες).

Ωστόσο στην πραγματική οικονομική ζωή, η αμιγής επιχειρηματικότητα συναντάται σπάνια. Όταν ο επιχειρηματίας δραστηριοποιείται, τις περισσότερες φορές, είναι υποχρεωμένος για διάφορους λόγους να αναλάβει δράσεις που θα μπορούσαν να αναληφθούν από άλλα άτομα, χωρίς να μειωθεί το αποτέλεσμα της επιχειρηματικότητάς του. Κατά συνέπεια, στην πράξη ο ρόλος του επιχειρηματία εκπληρώνεται με μία από τις μορφές της μικτής επιχειρηματικότητας.

3.2 Μικτή επιχειρηματικότητα

Μικτή επιχειρηματικότητα έχουμε όταν ο επιχειρηματίας δραστηριοποιείται και αναλαμβάνει ρόλους που μπορούν να υλοποιηθούν από άλλα άτομα ή φορείς της οικονομίας (διοικητικά στελέχη, τραπεζικό σύστημα κ.λπ.).

Η μικτή επιχειρηματικότητα διακρίνεται στην επιχειρηματικότητα εργαζομένων και στην επιχειρηματικότητα κεφαλαιούχων.

- **Η μικτή επιχειρηματικότητα εργαζομένων** περιλαμβάνει δράσεις οι οποίες, πολύ εύκολα, θα μπορούσαν να αναληφθούν από άλλα άτομα (όπως ανώτερα διευθυντικά στελέχη ή μισθωτούς υπαλλήλους), χωρίς να μειωθεί η αποτελεσματικότητα της επιχείρησης. Αυτή η μορφή επιχειρηματικότητας εφαρμόζεται σήμερα κυρίως στις περιπτώσεις όπου ο επιχειρηματίας ιδρύει μια ατομική επιχείρηση. Παλαιότερα, αλλά και σήμερα στις μη αναπτυγμένες χώρες, ο επιχειρηματίας συνήθως πραγματοποιούσε μια σειρά εργασιών λόγω της έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού.
- **Μικτή επιχειρηματικότητα κεφαλαιούχων** ασκεί ο επιχειρηματίας στην περίπτωση όπου για να αξιοποιήσει την επιχειρηματική του ιδέα, εισφέρει κεφάλαια στην νεοϊδρυθείσα επιχείρηση.

4. ΜΟΡΦΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Όπως είναι φυσικό με την θεωρία της επιχειρηματικότητας ασχολήθηκε μεγάλος αριθμός επιστημόνων και στην πέρασμα των χρόνων υπάρχουν συνεχώς νεότερες κατηγοριοποιήσεις αυτής. Πρόκειται για μία μη στατική έννοια και με τις ανάγκες της κοινωνίας συνεχώς να μεταλλάσσονται, έχουμε την εμφάνιση νέων μορφών επιχειρηματικότητας στην αγορά.

Οι χαρακτηριστικότερες εξ αυτών και οι πιο διαδεδομένες στους οικονομικούς κύκλους αναφέρονται παρακάτω.

Σύμφωνα με τον Ιωαννίδη Σ. (2001) οι βασικότερες μορφές της επιχειρηματικότητας είναι:

4.1 Εσωστρεφής Επιχειρηματικότητα ή Ενδοεπιχειρηματικότητα

Στην Εσωστρεφή Επιχειρηματικότητα οι συντελεστές της επιχείρησης έχουν την ικανότητα να διαμορφώνουν τα αποτελέσματα που εμφανίζονται εφαρμόζοντας την επιχειρηματικότητα εντός του οργανισμού.

4.2 Εξωστρεφής Επιχειρηματικότητα

Στην Εξωστρεφή Επιχειρηματικότητα η επιχείρηση αποβλέπει στην εξεύρεση ευκαιριών και η αξιοποίησή τους για αποκόμιση κερδών.

Να σημειωθεί ότι οι έννοιες της Εσωστρεφούς και Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας είναι άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους καθώς η επιτυχής εφαρμογή της μιας προϋποθέτει την επιτυχή εφαρμογή της άλλης.

4.3 Επιχειρηματικότητα ευκαιρίας

Σε αυτή τη μορφή Επιχειρηματικότητας περιλαμβάνονται όλες οι ενέργειες που προβαίνει ο επιχειρηματίας προκειμένου να εκμεταλλευτεί μια επιχειρηματική ευκαιρία. Οι επιχειρήσεις αυτές έχουν την ευκαιρία να εφαρμόσουν καινοτόμες ιδέες και να εισάγουν νέα και ανταγωνιστικά προϊόντα στην αγορά.

4.4 Επιχειρηματικότητα ανάγκης

Στην κατηγορία αυτή ο επιχειρηματίας δραστηριοποιείται με μόνο σκοπό την διατήρηση της βιωσιμότητας της επιχείρησής του χωρίς να έχει προσδοκίες περαιτέρω εξέλιξης και επέκτασης στην αγορά.

4.5 Επιχειρηματικότητα Υψηλών Δυνατοτήτων

Στις επιχειρηματικές δραστηριότητες Υψηλών Δυνατοτήτων οι επιχειρηματίες δεν έχουν βλέψεις μόνο στα στενά εθνικά πλαίσια αλλά επιθυμούν την επέκτασή τους και στις διεθνείς αγορές. Όπως γίνεται κατανοητό αυτή η μορφή επιχειρηματικότητας συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην ποιοτική αναβάθμιση του οικονομικού περιβάλλοντος και των γενικότερων δεικτών ανάπτυξης.

4.6 Επιχειρηματικότητα Αρχικών Σταδίων

Στην μορφή αυτή οι νέοι και επίδοξοι επιχειρηματίες προβαίνουν δυναμικά στη σύσταση νέων επιχειρήσεων προκειμένου να εφαρμόσουν γενικά καινοτόμες ιδέες και να παραγάγουν ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες.

4.7 Γυναικεία επιχειρηματικότητα

Ο ρόλος των γυναικών στον τομέα της επιχειρηματικότητας έχει εξελιχθεί τα τελευταία χρόνια και συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη της οικονομίας. Η μορφή της γυναικείας επιχειρηματικότητας αναφέρεται στην ανάγκη συνδυασμού της ευελιξίας του χρόνου σε σχέση με τις οικογενειακές υποχρεώσεις. Στην χώρα μας η μορφή αυτή γνωρίζει την στήριξη πολλών φορέων και υπηρεσιών.

4.8 Νεανική επιχειρηματικότητα

Η Νεανική Επιχειρηματικότητα αναφέρεται στη στήριξη και ενίσχυση των νέων ανθρώπων και των ιδεών που φέρουν, για τη δημιουργία ανταγωνιστικών επιχειρήσεων μέσω χρηματοδοτικών προγραμμάτων διαφόρων φορέων.

4.9 Πράσινη επιχειρηματικότητα

Η μορφή της Πράσινης Επιχειρηματικότητας αναφέρεται στις προσπάθειες δραστηριοποίησης οι οποίες είναι φιλικές προς το περιβάλλον.

5. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΡΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η επιχειρηματικότητα είναι ένας πολυσύνθετος κλάδος ο οποίος μεταβάλλεται ανάλογα με τις επιρροές που δέχεται από κοινωνικά, οικονομικά, δημογραφικά, περιβαλλοντολογικά και πολιτισμικά φαινόμενα. Για να εκτιμηθούν οι λόγοι που επιφέρουν μία επιχειρηματική επιτυχία πρέπει να ληφθούν υπόψη και να αναλυθούν από ειδικούς επιστήμονες οι παραπάνω

παράγοντες. Κατόπιν πολλών αναλύσεων και ερευνών, οι επιστήμονες έχουν καταλήξει ότι υφίστανται έξι παράγοντες που μπορούν να οδηγήσουν σε μία επιτυχημένη επιχειρηματική κίνηση.

5.1 Οικονομικοί Παράγοντες (Economic Factors)

Οι οικονομικοί παράγοντες επιδρούν σε μεγάλο βαθμό στο ενδιαφέρον για δημιουργία επιχειρήσεων. Η οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται ένα κράτος αποτελεί τον σημαντικότερο παράγοντα επιρροής της επιχειρηματικότητας. Επιπροσθέτως, παράγοντες όπως οι φορολογικοί συντελεστές, το επίπεδο διαβίωσης και το κατά κεφαλήν εισόδημα, το ποσοστό ανεργίας, τα επιτόκια χορηγήσεων και ο πληθωρισμός, αποτελούν πολύ σημαντικές μεταβλητές. Σε μια οικονομία με αυξημένο το κατά κεφαλήν εισόδημα η κατανάλωση και η ζήτηση σε προϊόντα και υπηρεσίες είναι πολύ μεγαλύτερη σε σχέση με μια οικονομία με χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα (Huisman, D. 1985).

5.2 Ψυχολογικοί Παράγοντες (Psychological Factors)

Οι ψυχολογικοί παράγοντες αναφέρονται στα προσωπικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα που διαθέτει το άτομο που ασκεί την επιχειρηματικότητα, δηλαδή ο επιχειρηματίας, και τα όποια χαρακτηριστικά επηρεάζουν την εκδήλωση της επιχειρηματικότητας (Weber, M. 1948).

5.3 Κοινωνιολογικοί Παράγοντες (Social Factors)

Οι κοινωνιολογικοί παράγοντες συνδέονται με τις επιλογές των ανθρώπων σχετικά με τον τρόπο ζωής τους. Οι καταναλωτικές συνήθειες, οι προτιμήσεις, και οι επιλογές τους αντανακλούν στον τρόπο ζωής από οικονομικής άποψης. Έτσι, τόσο οι επιλογές όσο και οι συνήθειες των ανθρώπων επηρεάζουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα (Weber, M. 1948).

5.4 Περιβαλλοντικοί Παράγοντες (Environmental Factors)

Υφίστανται ενδογενείς και εξωγενείς περιβαλλοντικοί παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα και γίνονται αντιληπτοί σε διάφορα επίπεδα. Η διαθεσιμότητα των πόρων μίας επιχείρησης αποτυπώνεται από το περιβάλλον και ο αριθμός των νεοεισερχόμενων επιχειρήσεων σε έναν κλάδο επηρεάζεται από τον αριθμό των υφιστάμενων. Ο αριθμός των επιχειρήσεων που θα εισέλθουν σε έναν κλάδο καθορίζεται από το περιβάλλον, όπως και ο μετασχηματισμός ή παύση δραστηριότητας των υφιστάμενων επιχειρήσεων (Singh, S. 1990).

5.5 Δημογραφικοί Παράγοντες (Demographic Factors)

Δημογραφικοί θεωρούνται οι παράγοντες που συνδέονται με την προσωπικότητα των ατόμων και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, όπως το φύλο, η ηλικία, η μόρφωση, η εργασία, η κοινωνική τάξη και η οικογενειακή τους κατάσταση (Gaddam, S. 2007).

5.6 Πολιτισμικοί Παράγοντες (Cultural Factors)

Η κουλτούρα (νοοτροπία) των ανθρώπων, η εκπαίδευση, οι αξίες και παραδοχές, τα ήθη και έθιμα και η γενικότερη φιλοσοφία, αποτελούν παράγοντες που συνδέουν τα μέλη μίας κοινωνίας και επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό την επιχειρηματικότητα (Huisman, D. 1985).

5.7 Πολιτικοί Παράγοντες (Political Factors)

Η σταθερότητα στο πολιτικό επίπεδο μίας χώρας ενδυναμώνει και προσφέρει προστασία στα επιχειρηματικά σχέδια, τόσο των ημεδαπών όσο και των αλλοδαπών επενδυτών. Ένα αμετάβλητο νομικό σύστημα (σε φορολογικό & εργατικό επίπεδο νομοθεσίας) ενισχύει την πολιτική σταθερότητα και κατ' επέκταση την επιχειρηματικότητα (Gaddam, S. 2007).

5.8 Μη Οικονομικοί Παράγοντες (Non-Economic Factors)

Μη οικονομικοί παράγοντες και μεταβλητές της αγοράς όπως οι προσδοκίες κέρδους ή οι φραγμοί εισόδου σε μία αγορά, μπορούν να παίξουν πολύ σημαντικό ρόλο στην απόφαση έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας (Gaddam, S. 2007).

6. ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το πλαίσιο στο οποίο θα λειτουργήσει μία επιχείρηση καθορίζεται από την νομική μορφή που την περιβάλλει. Η κάθε νομική μορφή παρουσιάζει συγκεκριμένα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, τα οποία οι επιχειρηματίες οφείλουν να εξετάσουν λεπτομερώς πριν την τελική τους απόφαση, ανάλογα με τις εκτιμώμενα επίπεδα του κύκλου εργασιών, τις ανάγκες και προοπτικές της υπό σύσταση εταιρείας.

6.1 Η ατομική επιχείρηση

Η ίδρυση ατομικής επιχείρησης αποτελεί τον λιγότερο δαπανηρό τρόπο εκκίνησης μίας επιχείρησης και παράλληλα τον πιο εύκολο και σύντομο. Ο ιδιοκτήτης (επιχειρηματίας) της επιχείρησης φέρει προσωπική ευθύνη επί των υποχρεώσεων της επιχείρησης εξ ολοκλήρου, αναλαμβάνοντας τους όποιους κινδύνους της επένδυσης, καλύπτοντας πιθανές ζημιές και φορολογικές υποχρεώσεις αλλά ωφελείται με το σύνολο των κερδών που προκύπτουν από τη δραστηριότητα. Ο επιχειρηματίας έχει την ευχέρεια να αυξήσει ή να μειώσει το κεφάλαιο κατά τη διάρκεια της χρήσης χωρίς νομικές δεσμεύσεις και στο τέλος της οικονομικής περιόδου να επενδύσει ενδεχόμενα κέρδη.

Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της ατομικής επιχείρησης

Πλεονεκτήματα

- Απλοποιημένη μορφή διοίκησης και διαχείρισης.
- Χαμηλό κόστος έναρξης εργασιών.
- Δυνατότητα χαμηλού κεφαλαίου εκκίνησης.
- Λιγότερο πολύπλοκες φορολογικές διαδικασίες.
- Ελευθερία πρωτοβουλιών και αποφάσεων από τον επιχειρηματία.

Μειονεκτήματα

- Για τις υποχρεώσεις ευθύνεται απεριόριστα ο επιχειρηματίας.
- Η λήψη αποφάσεων από ένα άτομο εγκυμονεί τον κίνδυνο εμφάνισης κενού εξουσίας.
- Δυσκολία στην προσέλκυση επενδυτών και παροχής εγγυήσεων για χορήγηση δανείου.

6.2 Εταιρείες – Μορφές Εταιρειών

Η έννοια της εταιρείας

Η εταιρεία αποτελεί μία ένωση προσώπων με την υπογραφή συμβάσεως επιδιώκοντας ένα κοινό σκοπό και κυρίως οικονομικό. Για τη σύσταση και λειτουργία μιας εταιρείας απαιτείται να υπάρχουν κοινές εισφορές και κοινός σκοπός. Η εισφορά κάθε εταίρου δύναται να είναι είτε σε χρήμα είτε σε είδος και γενικά οτιδήποτε μπορεί να αποτιμηθεί (ακίνητα, εμπορεύματα, απαιτήσεις κ.α.). Ακόμη και άυλα στοιχεία όπως η υπεραξία ή φήμη μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εισφοράς.

Στο καταστατικό, που υπογράφεται από όλα τα συμβαλλόμενα μέρη, περιλαμβάνονται και καταγράφονται οι όροι της σύμβασης μεταξύ των εταίρων-μετόχων. Το ποσοστό συμμετοχής των εταίρων στο οικονομικό αποτέλεσμα (κέρδη ή ζημιές) συμφωνείται μεταξύ τους.

Θεωρείται άκυρη η συμφωνία για αποκλεισμό τελείως από τα κέρδη ή απαλλαγή από τις ζημίες (Λεόντειος εταιρεία).

Είδη εταιρειών

Βάσει του Αστικού Κώδικα και του επιδιωκόμενου σκοπού οι εταιρείες διακρίνονται σε αστικές και εμπορικές. Οι αστικές επιδιώκουν ένα μη εμπορικό σκοπό (κοινωνικό, θρησκευτικό, πολιτιστικό, επιστημονικό κ.λπ.) ενώ οι εμπορικές επιδιώκουν το κέρδος.

Οι εμπορικές εταιρείες διακρίνονται σε:

- **Προσωπικές**, στις οποίες κυρίαρχο ρόλο διαδραματίζει η προσωπικότητα των εταίρων. Οι βασικότερες μορφές προσωπικών εταιρειών είναι η Ομόρρυθμη, η Ετερόρρυθμη και η Συμμετοχική ή Αφανής εταιρεία (σε μικρή έκταση).
- **Κεφαλαιουχικές**, στις οποίες βασικό παράγοντα αποτελούν οι εισφορές των εταίρων, δηλαδή το κεφάλαιο. Κυρίαρχη μορφή είναι η Ανώνυμη Εταιρεία (ΑΕ) και τα τελευταία έτη με το Νόμο 4072/12, η Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (ΙΚΕ).
- **Μικτές**, οι οποίες αποτελούν μία ενδιάμεση περίπτωση, δηλαδή λαμβάνεται υπόψη και η προσωπικότητα και το εισφερόμενο κεφάλαιο, όπως η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ).

Ομόρρυθμη Εταιρεία

Το βασικό χαρακτηριστικό που έχει η ομόρρυθμη εταιρεία είναι η απεριόριστη και αλληλέγγυα ευθύνη των εταίρων καθώς ο κάθε ένας δεν ευθύνεται απέναντι στους τρίτους μόνο μέχρι του ποσού της συμμετοχής του, αλλά και πέραν αυτού, με την προσωπική του περιουσία. Κατ' επέκταση, οι πιστωτές της εταιρείας μπορούν να διεκδικήσουν από την προσωπική περιουσία των εταίρων στην περίπτωση που η περιουσία της εταιρείας δεν επαρκεί για την κάλυψη των υποχρεώσεων. Με τον όρο αλληλέγγυα νοείται ότι ο κάθε εταίρος ευθύνεται και για τις υποχρεώσεις των άλλων. Οπότε οι πιστωτές έχουν την επιλογή να στραφούν κατά οποιουδήποτε εταίρου, διεκδικώντας την περιουσία του. Η επωνυμία της ομορρύθμου εταιρείας αποτελείται από τα ονόματα ενός ή περισσότερων εταίρων ενώ σε πολλές περιπτώσεις αναφέρεται το όνομα μόνο του ενός και των υπολοίπων καλύπτεται από τη φράση «και ΣΙΑ».

Η σύσταση πραγματοποιείται με την συγγραφή και υπογραφή ιδιωτικού ή συμβολαιογραφικού εγγράφου (στην περίπτωση που υπάρχει υποχρέωση αποτίμησης βάσει νόμου, π.χ. ακίνητο), το οποίο ονομάζεται καταστατικό.

Το καταστατικό πρέπει να υπογραφεί από όλους τους εταίρους και να περιλαμβάνει άρθρα σχετικά με την επωνυμία, την έδρα, τον σκοπό, τη διάρκεια, το κεφάλαιο και τα ποσοστά συμμετοχής του κάθε εταίρου.

Ετερόρρυθμη Εταιρία

Στο τύπο αυτής της νομικής μορφής υφίστανται δύο κατηγορίες εταίρων:

- Οι ομόρρυθμοι εταίροι, οι οποίοι ευθύνονται αλληλέγγυα και απεριόριστα, και επιβαρύνονται με τα περιουσιακά τους στοιχεία,
- Οι ετερόρρυθμοι εταίροι οι οποίοι ευθύνονται περιορισμένα και έως το ποσό το οποίο έχουν εισφέρει.

Η επωνυμία της ετερόρρυθμης εταιρείας αποτελείται από ένα ή περισσότερα ονόματα των ομόρρυθμων εταίρων και την ένδειξη «και ΣΙΑ» που καλύπτει τους υπόλοιπους εταίρους, ομόρρυθμους και ετερόρρυθμους.

Την διοίκηση της εταιρείας αναλαμβάνουν μόνον τα ομόρρυθμα μέλη ενώ οι διαδικασίες σύστασης, δημοσιότητας και έναρξης στην εφορία ακολουθούν εκείνες της ομόρρυθμης εταιρείας.

Πλεονεκτήματα προσωπικών εταιρειών

- Απλές διαδικασίες ίδρυσης.
- Δεν υφίσταται κατώτερο ύψος κεφαλαίου σύστασης καθώς εξαρτάται από τη δραστηριότητά της.
- Χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές.
- Σε αντίθεση με την ατομική επιχείρηση υπάρχει διαμοιρασμός της διοικητικής ευθύνης μεταξύ των εταίρων.

Μειονεκτήματα προσωπικών εταιρειών

- Δυσκολία επίτευξης αρμονικής σχέσης, αμοιβαίας εμπιστοσύνης και επικοινωνίας μεταξύ των εταίρων.
- Απεριόριστη ευθύνη των ομόρρυθμων εταίρων για τις υποχρεώσεις της επιχείρησης.
- Δυσκολία συγκέντρωσης αρχικού κεφαλαίου προκειμένου να συσταθεί.

Ανώνυμη Εταιρεία

Η Ανώνυμη Εταιρεία (ΑΕ) αποτελεί την συνηθέστερη και πιο κλασσική μορφή κεφαλαιουχικής εταιρείας με νομική προσωπικότητα. Για τα χρέη της ευθύνεται μόνο η ίδια με την παρουσία της, έχει υποχρεώσεις και δικαιώματα, και για την επίτευξη του σκοπού της χρησιμοποιεί το καταβεβλημένο κεφάλαιο, το οποίο διαιρείται σε τίτλους (μετοχές) που

φέρουν την ίδια αξία και είναι μεταβιβάσιμοι. Με τον πρόσφατο νόμο 4548/2018, το κατώτατο καταβεβλημένο κεφάλαιο της ΑΕ ορίστηκε σε 25.000 € το οποίο δύναται να καταβληθεί είτε τμηματικά είτε ολικά κατά τη σύσταση της εταιρείας.

Βασικά χαρακτηριστικά

- Κάθε ανώνυμη εταιρεία είναι εμπορική, έστω και αν ο σκοπός της δεν είναι η άσκηση εμπορικής επιχείρησης (νόμος 4548/2018)
- Το κεφάλαιο διαιρείται σε ίσα μερίδια (μετοχές), τα οποία είναι αξιόγραφα και μεταβιβάζονται εύκολα. Αν οι μετοχές είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο, μεταβιβάζονται μέσω της χρηματαγοράς ενώ αν δεν είναι εισηγμένες μεταβιβάζονται με ιδιωτικό συμφωνητικό (δεν θεωρείται πλέον από τη Δ.Ο.Υ.).
- Η ευθύνη των μετόχων περιορίζεται στο ποσό της εισφοράς τους.
- Η διοίκησή της διενεργείται: α) από το όργανο της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, όπου κατόπιν προσκλήσεως έχουν το δικαίωμα να παραστούν όλοι οι μέτοχοι, β) από το Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο συγκροτείται σε σώμα αφού εκλεχθεί από τη γενική συνέλευση. Οι αποφάσεις, ανάλογα με το βαθμό σοβαρότητας, λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων είτε απλής είτε εξαιρετικής απαρτίας.
- Το ελάχιστο καταβεβλημένο κεφάλαιο ορίζεται σε € 25.000 (δύναται να είναι και μεγαλύτερο) και η ελάχιστη ονομαστική αξία έκαστης μετοχής σε 0,04 € (τροποποιήθηκε με το νόμο 4548/2018).
- Απαιτείται η δημοσίευση στον ιστοχώρο του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ), αποφάσεων (τροποποιήσεις καταστατικού, διοικητικά συμβούλια, οικονομικές καταστάσεις κ.α.) όπως αυτές ορίζονται στο νόμο 4548/2018 (καταργήθηκε η δημοσίευση σε ΦΕΚ).
- Διαθέτει υψηλή πιστοληπτική ικανότητα, εμπνέει εμπιστοσύνη στους συναλλασσόμενους με αυτήν (πελάτες, προμηθευτές κ.λπ.) και απολαμβάνει ορισμένα φορολογικά πλεονεκτήματα.

Πλεονεκτήματα

- Περιορισμένη ευθύνη των εταίρων μέχρι του ποσού εισφοράς τους.
- Εύκολη συγκέντρωση μεγάλων ποσών κεφαλαίων απαραίτητων για τη δημιουργία μεγάλων και ανταγωνιστικών οικονομικών μονάδων.
- Απλή διαδικασία μεταβίβασης μετοχών.
- Η διοίκηση πραγματοποιείται δια μέσω συλλογικών οργάνων στα οποία μπορούν να συμμετέχουν και μη μέτοχοι.
- Δυνατότητα εξασφάλισης πρόσθετων κεφαλαίων αποφασίζοντας αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, έκδοση ομολογιακού δανείου κλπ

- Δυνατότητα μερικής ή ολικής εξόδου μετόχου από την ανώνυμη εταιρεία είτε με μεταβίβαση μετοχών είτε με μείωση κεφαλαίου και επιστροφή μετρητών.
- Καταμερισμός του κινδύνου σε πολλούς μετόχους σε περίπτωση αποτυχίας.

Μειονεκτήματα

- Στην περίπτωση διαφωνίας δεν υπάρχει ευελιξία στη λήψη αποφάσεων και πρέπει να καταφύγουν στη δικαστική οδό.
- Οι μεγαλομέτοχοι διατηρούν υπερεξουσία.
- Πιθανοί περιορισμοί που μπορεί να υπάρχουν μέσα στο καταστατικό.

Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)

Στην Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης, η οποία είναι εμπορική εταιρεία, οι συνέταιροι ευθύνονται μέχρι το ποσό της εισφοράς τους και το κεφάλαιο είναι χωρισμένο σε ίσα μερίδια, τα οποία μπορούν να μεταβιβαστούν κατόπιν ορισμένων διατυπώσεων αλλά δεν μπορούν να παρασταθούν με μετοχές.

Βασικά χαρακτηριστικά της είναι:

- Περιορισμένη ευθύνη των εταίρων έως του ποσού της εισφοράς τους, χωρίς ωστόσο αυτό να αποκλείει τη συμμετοχή τους στη διοίκηση της εταιρείας και την εμφάνιση των ονομάτων τους στην επωνυμία.
- Η εμπορική επωνυμία της ΕΠΕ, δηλαδή η επωνυμία με την οποία εμφανίζεται στις συναλλαγές της με τους τρίτους, σχηματίζεται είτε από το όνομα ενός ή περισσότερων εταίρων, είτε προσδιορίζεται από το αντικείμενο της επιχείρησης είτε και από τα δύο μαζί. Πρέπει επίσης στην επωνυμία να περιέχονται ολογράφως οι λέξεις «Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης».
- Η επιλογή του σκοπού είναι ελεύθερη, εκτός από την περίπτωση όπου εκ του νόμου απαιτείται άλλος εταιρικός τύπος (π.χ. για ασφαλιστικές υπηρεσίες ο νόμος απαιτεί τη μορφή της Α.Ε.).
- Η νομική προσωπικότητα της ΕΠΕ αποκτάται από τη στιγμή που γίνεται καταχώριση και δημοσίευση του καταστατικού της στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ) του οικείου Επιμελητηρίου.
- Η ΕΠΕ είναι εκ του νόμου εμπορική (Ν.3190/55) χωρίς να εξετάζεται αν ενεργεί ή όχι εμπορικές πράξεις.
- Οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων είτε με απλή είτε με εξαιρετική απαρτία, ανάλογα με το τι προβλέπεται στο καταστατικό.

Η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης διέπεται από το νόμο 3190/55 και αποτελεί μία ενδιάμεση εταιρική μορφή, ανάμεσα στις προσωπικές και στις κεφαλαιουχικές εταιρείες. Δίνεται η δυνατότητα συνδυασμού πλεονεκτημάτων και των δύο κατηγοριών καθώς ορισμένα χαρακτηριστικά της ΕΠΕ ομοιάζουν με αυτά των ΑΕ και κάποια άλλα με αυτά των ΟΕ και ΕΕ.

Γνωρίσματα που προσεγγίζουν την Α.Ε. είναι:

- Γενική συνέλευση των εταίρων και οι διαδικασίες λήψεις αποφάσεων.
- Υφίσταται περιορισμένη ευθύνη για τα μέλη της.

Γνωρίσματα που προσεγγίζουν τις ΟΕ και ΕΕ είναι:

- Ύπαρξη διαχειριστή ή διαχειριστών αντί Διοικητικού Συμβουλίου.
- Πρόβλεψη στο καταστατικό συμφωνίας μεταξύ των εταίρων για παρεπόμενες παροχές.
- Δεν υφίσταται κατώτατο όριο αρχικού κεφαλαίου

Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (ΙΚΕ)

Αποτελεί μία νέα εταιρική μορφή η οποία διέπεται από το Ν.4072/12 και εισήχθη με απώτερο στόχο να αντικαταστήσει μακροπρόθεσμα την μορφή των Ε.Π.Ε. Σε σχέση με τις άλλες εταιρικές μορφές έχει το χαμηλότερο κόστος σύστασης.

Η διείσδυση της ΙΚΕ στην Ελληνική επιχειρηματική αγορά κρίνεται επιτυχής καθώς αποτελούν το 39% των εταιρειών που συστήνονται και υπερಿಸχύει έναντι των άλλων (ΟΕ 32%, ΕΕ 15%, ΕΠΕ 8%, ΑΕ 6%). Η διαδικασίες σύστασης πραγματοποιούνται μέσω της υπηρεσίας μιας στάσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας το ΓΕΜΗ., με την καταχώρηση του ιδιωτικού συμφωνητικού (καταστατικό). Απαιτείται συμβολαιογραφικό έγγραφο όταν το επιβάλλουν ειδικές διατάξεις του νόμου ή όταν εισφέρεται ακίνητο. Η μετοχική σύνθεση δύναται να είναι μονοπρόσωπη και το κατώτερο καταβεβλημένο κεφάλαιο είναι ένα (1) ευρώ. Η νέα εταιρική μορφή ανταποκρίνεται και στο διαχωρισμό των λειτουργιών των εταίρων μέσα στην επιχείρηση. Είναι γνωστό ότι υπάρχουν εταίροι που εισφέρουν μετρητά, περιουσιακά στοιχεία, εταίροι που ασχολούνται με την καθημερινή δραστηριότητα (προσφορά εργασίας), εταίροι που εισφέρουν φερεγγυότητα, παρέχουν εγγυήσεις ατομικές ή εμπράγματα, εταίροι που εισφέρουν ειδικές γνώσεις και επιστημονικές ικανότητες. Η ευθύνη των εταίρων περιορίζεται στο ποσό της εισφοράς τους στο κεφάλαιο και δεν επεκτείνεται στην ατομική τους περιουσία. Οι διαχειριστές ευθύνονται προσωπικά, αστικά και ποινικά απέναντι σε φορολογικούς και ασφαλιστικούς φορείς. Οι Ι.Κ.Ε. υποχρεούνται στην τήρηση βιβλίου εταίρων και ενιαίο βιβλίο πρακτικών συνελεύσεων και διαχείρισης. Τα βιβλία είναι αθεώρητα και δύναται να τηρούνται σε ηλεκτρονική μορφή. Τηρούν

υποχρεωτικά διπλογραφικά βιβλία (Γ' Κατηγορίας) όπως οι Α.Ε. και Ε.Π.Ε., ως αντιστάθμισμα για την περιορισμένη ευθύνη των προσώπων, που συμμετέχουν σε αυτές, με το να υπάρχει η μέγιστη διαφάνεια στις οικονομικές συναλλαγές, η οποία επιτυγχάνεται με το διπλογραφικό σύστημα. Ισχύει το ίδιο φορολογικό καθεστώς με τις Α.Ε., Ε.Π.Ε., ΟΕ και ΕΕ, με συντελεστή 29% και φόρο μερισμάτων 15%. Η αμοιβή του διαχειριστή φορολογείται ως εισόδημα μισθωτής εργασίας.

B. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

1. Η έννοια του όρου «οικονομική κρίση»

Ως οικονομική κρίση ορίζεται το φαινόμενο κατά τη διάρκεια του οποίου μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Όταν λέμε οικονομική δραστηριότητα αναφερόμαστε σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας, όπως η απασχόληση, το εθνικό προϊόν, οι τιμές και οι επενδύσεις. Ο ουσιαστικότερος δείκτης οικονομικής δραστηριότητας είναι οι επενδύσεις, οι οποίες καθώς αυξομειώνονται, συμπαρασύρουν και όλα τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη (Κουφάρης, 2010).

Οικονομικές διακυμάνσεις ορίζονται οι διαδοχικές αυξομειώσεις της οικονομικής δραστηριότητας μέσα σε μια οικονομία. Καλούνται και κυκλικές διακυμάνσεις ή οικονομικοί κύκλοι. Οι Άγγλοι αποδίδουν το φαινόμενο με τον όρο «business cycles», προκειμένου να δώσουν έμφαση στο ειδικό βάρος των επενδύσεων στην εξέλιξη του οικονομικού κύκλου. Κατόπιν πολύχρονων στατιστικών παρατηρήσεων διαπιστώθηκε ότι οι οικονομικοί κύκλοι διαρκούν περίπου από 7 έως 11 χρόνια.

Η οικονομική κρίση αποτελεί την περίοδο της καθόδου της οικονομικής δραστηριότητας και της οικονομικής συρρίκνωσης

2. Χαρακτηριστικά οικονομικής κρίσης

Η οικονομική κρίση μπορεί να προκαλείται από διαφορετικά αίτια, να επηρεάζεται από διαφορετικούς παράγοντες, να εμφανίζεται με διαφορετική μορφή και να εκδηλώνεται σε διαφορετική έκταση και ένταση.

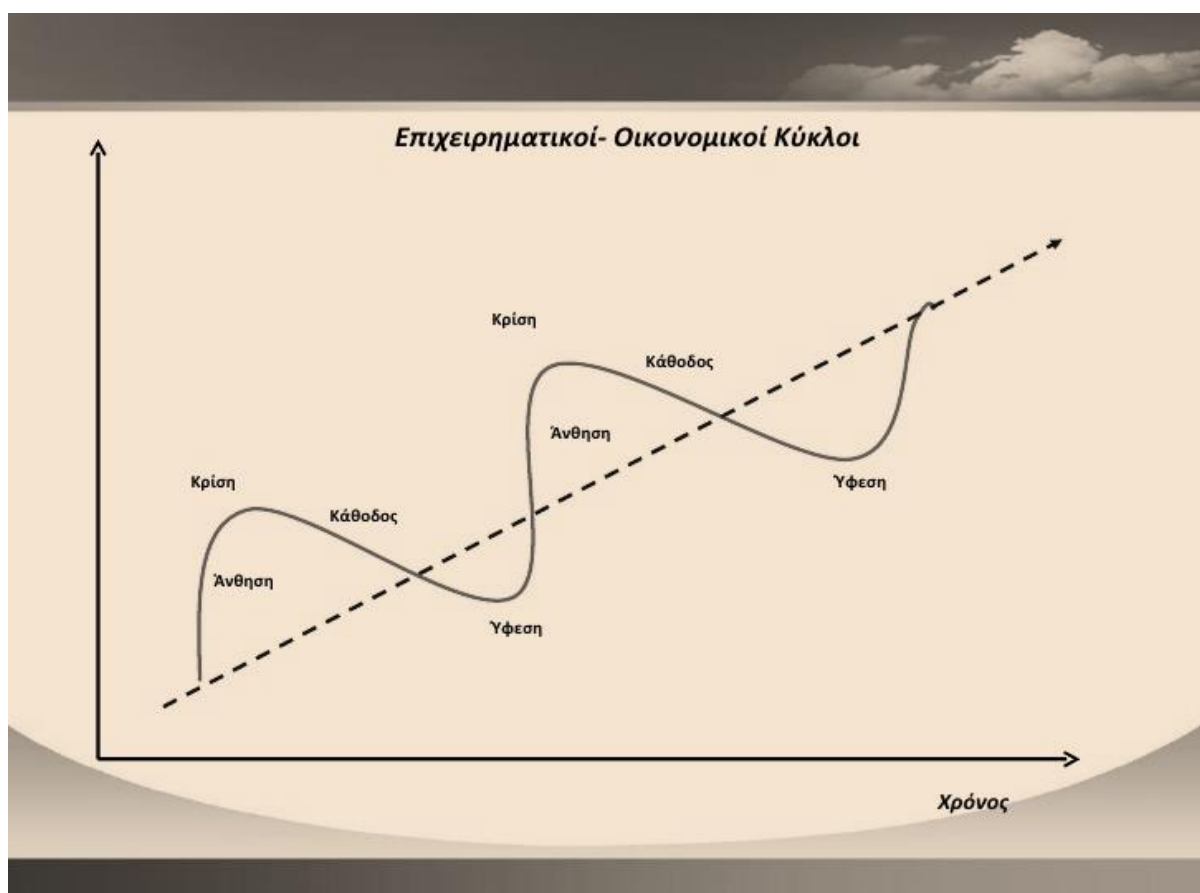
Ωστόσο όλες οι οικονομικές κρίσεις που έχουν εμφανιστεί έχουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- Ραγδαίος μετασχηματισμός των συνθηκών της αγοράς
- Υψηλό αίσθημα κινδύνου, ανασφάλειας και αβεβαιότητας
- Διαταραχές της κανονικότητας και του ομαλού ρυθμού της κοινωνίας

- Αντικείμενο κινδυνολογίας, έντονης κριτικής και προβολής τόσο από τα τοπικά όσο και από τα διεθνή Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, με αποτέλεσμα να πλήττεται η δημόσια εικόνα της χώρας.

3. Τα στάδια της οικονομικής κρίσης

Οικονομικοί κύκλοι ή οικονομικές διακυμάνσεις ονομάζονται οι μεταβολές που παρουσιάζει η οικονομική δραστηριότητα δηλαδή τα διάφορα στοιχεία και μεταβλητές που συνθέτουν μια αγορά (παραγωγή, εισόδημα, εργαζόμενοι κ.α.). Στο σχήμα που ακολουθεί μπορούμε να διακρίνουμε τις φάσεις του οικονομικού κύκλου.

Σχεδιάγραμμα 1

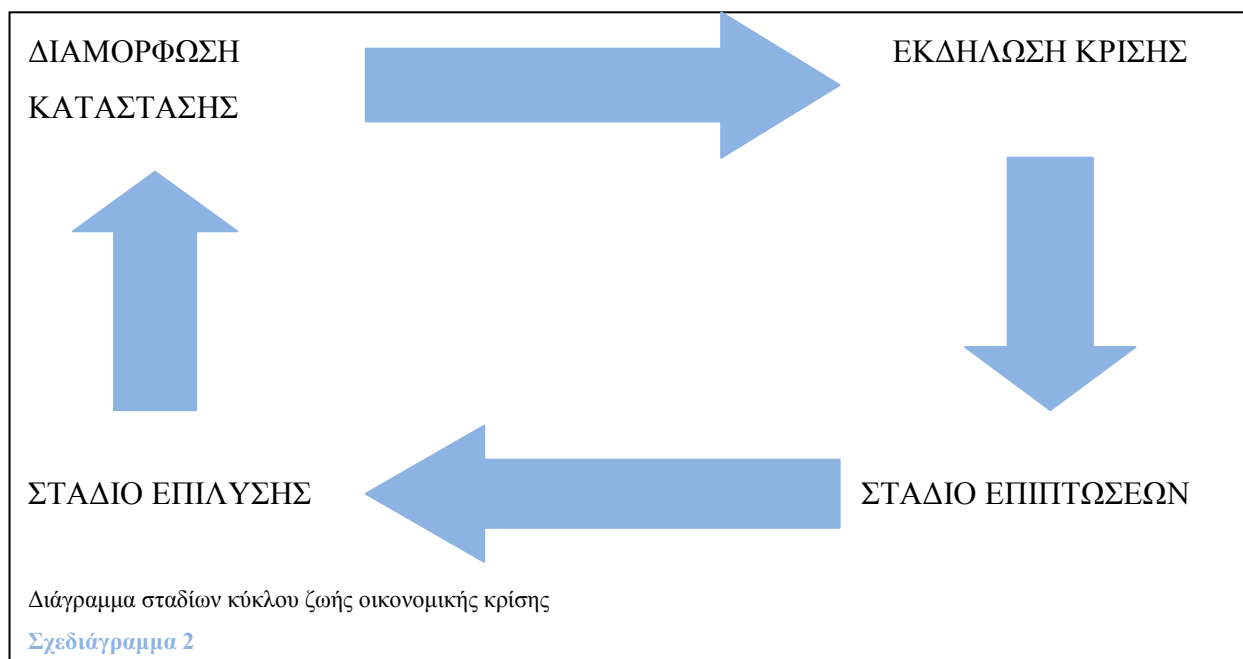
Παρατηρούμε ότι υφίστανται δύο κύριες φάσεις από τις οποίες διέρχεται η οικονομία στη διάρκεια ενός οικονομικού κύκλου, η φάση της ανόδου ή της άνθησης και η φάση της καθόδου ή της ύφεσης. Η μετάβαση από την άνοδο στην κάθοδο και αντίστροφα απαιτεί χρόνο, δεν επιτυγχάνεται άμεσα ή απότομα και περνάει από τη φάση της κρίσης που είναι η κορυφή του κύκλου. Αντίστοιχα, η μετάβαση από την κάθοδο στην άνοδο περνάει από τη φάση της ύφεσης.

Η οικονομία είναι περισσότερο ευάλωτη και ευαίσθητη την περίοδο που βρίσκεται στην

κορυφή του κύκλου, δηλαδή στο τελευταίο στάδιο της ανοδικής πορείας, καθώς διάφοροι παράγοντες μπορούν να ανακόψουν την ανοδική της πορεία. Εφόσον συμβεί αυτό, επέρχεται η κρίση, η οικονομία ξεπερνά το ανώτατο σημείο της πορείας και εισέρχεται στη φάση της καθόδου.

Τα στάδια ενός συνήθη κύκλου ζωής μιας οικονομικής κρίσης είναι τα κάτωθι:

- Στάδιο διαμόρφωσης της κατάστασης ή διαφορετικά στάδιο πρόδρομων συμπτωμάτων, κατά τη διάρκεια του οποίου εμφανίζεται ένας μεγάλος αριθμός συμπτωμάτων που προειδοποιούν για την επερχόμενη κρίση.
- Στάδιο εκδήλωσης-κορύφωσης της κρίσης, στο οποίο εκδηλώνονται τα χαρακτηριστικά της οικονομικής κρίσης.
- Στάδιο των επιπτώσεων, κατά τη διάρκεια του οποίου οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης γίνονται εμφανείς και πλήττουν την οικονομική ζωή στο σύνολό της.
- Στάδιο επίλυσης-ομαλοποίησης, στο οποίο η οικονομία ανακάμπτει και επανέρχεται ομαλά στους κανονικούς της ρυθμούς (Σφακιανάκης, Μ. Κ.1998)

4. Συνέπειες της οικονομικής κρίσης

Οι συνέπειες από την εμφάνιση μιας οικονομικής κρίσης μπορεί να αποβούν καταστροφικές τόσο για μια αναπτυσσόμενη χώρα όσο και για μια αναπτυγμένη χώρα. Μεταξύ άλλων, τα επακόλουθα μιας κρίσης είναι τα εξής:

- Έλλειψη ρευστότητας στα πιστωτικά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις.
- Μειωμένη παροχή πιστώσεων

- Περιορισμός του κύκλου εργασιών
- Ομαδικές απολύσεις εργαζομένων
- Υψηλά ποσοστά ανεργίας
- Μείωση παραγωγής, κατανάλωσης και εθνικού εισοδήματος
- Μείωση των εξαγωγών
- Πτωχεύσεις και παύσεις εργασιών των επιχειρήσεων
- Μείωση της χρηματιστηριακής δραστηριότητας πολλών οικονομικών οργανισμών
- Μείωση δημοσίων εσόδων, αύξηση δημοσίου ελλείμματος και υψηλά επίπεδα χρέους

5. Η διεθνής οικονομική κρίση του 2008

Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση ξεκίνησε το 2008 από την αμερικανική οικονομία, η οποία αποτελεί την καρδιά του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Μόλις κατέρρευσε η επενδυτική εταιρεία Lehman Brothers στις 15 Σεπτεμβρίου του έτους 2008, το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα μπήκε σε μια περίοδο σφοδρής αποσταθεροποίησης, άσχημης λειτουργίας των πιστωτικών αγορών, πρωτοφανούς υποτίμησης της αξίας των περιουσιακών στοιχείων, γενικευμένης αρνητικότητας και απέχθειας στην ανάληψη κινδύνου και απειλής της σταθερότητας του τραπεζικού κλάδου. Η κρίση πέρασε σε σύντομο χρονικό διάστημα στην πραγματική οικονομία των Ηνωμένων Πολιτειών και του υπόλοιπου κόσμου και επηρέαζοντας το εμπόριο, τις επενδύσεις, την παραγωγή, την κατανάλωση, την απασχόληση και το βιοτικό επίπεδο των ανθρώπων.

Τα αίτια εκδήλωσης και ανάπτυξης της διεθνούς οικονομικής κρίσης ήταν πολυάριθμα αλλά ο συνδυασμός όλων αυτών αποδείχθηκε καταστροφικός. Τα βασικότερα αίτια ήταν:

- Η φούσκα των διαμορφωμένων τιμών των ακινήτων στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
- Οι παγκοσμίου επιπέδου ανισορροπίες που υπήρχαν στο βαθμό αποταμίευσης και επένδυσης
- Η υπερβολική χορήγηση δανείων χαμηλής ή ακόμη και μηδενικής εξασφάλισης, οι οποίες συνετέλεσαν στην αύξηση των τιμών των ακινήτων
- Οι υπέρογκες αποδοχές των στελεχών στον χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων
- Οι ατέλειες που υπήρχαν στο εποπτικό σύστημα

Η διεθνής οικονομική κρίση προκάλεσε την άνοδο των επιτοκίων, τη άμεση και μεγάλη άνοδο των διεθνών τιμών του πετρελαίου και την ανεξέλεγκτη άνοδο των τιμών των τροφίμων από τα μέσα του 2007 (με ιδιαίτερη ένταση κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008). Αποτέλεσμα όλων των παραπάνω ήταν η ένταση των πληθωριστικών πιέσεων και η

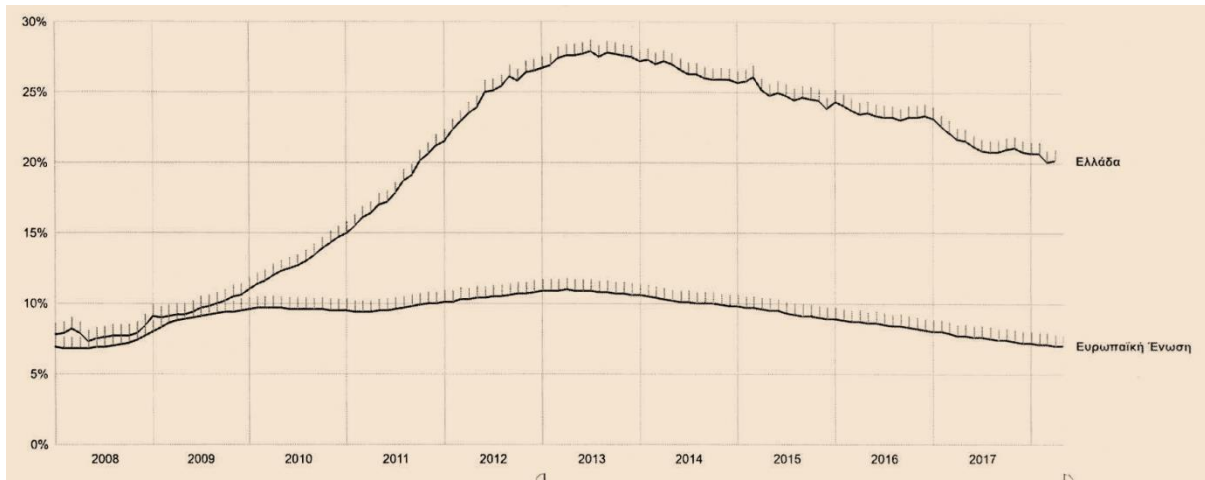
επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας και ειδικότερα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των ΗΠΑ (Χαρδούβελης Γ. κ.α., 2009).

6. Η κρίση στην Ελλάδα

Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση επηρέασε άμεσα και την ελληνική οικονομία. Ωστόσο, δεν αποτελεί την μοναδική αιτία κατάρρευσης της ελληνικής οικονομίας ούτε και μπορεί να αποτελέσει άλλοθι για τα τεράστια προβλήματά της. Ωστόσο με αφορμή την παγκόσμια οικονομική κρίση αποκαλύφθηκαν οι μακρόχρονες δομικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας και φανερώθηκε η υπερχρέωση του ελληνικού κράτους καθώς και η αδυναμία ελέγχου του υπερδιογκωμένου χρέους του. Η φερεγγυότητα και αξιοπιστία της Ελλάδας στις διεθνείς χρηματαγορές κλονίστηκε σε μεγάλο βαθμό. Οι ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις περιορίστηκαν σημαντικά. Η υπερχρέωση και η υπερκατανάλωση του δημοσίου τροφοδότησε την υπερκατανάλωση του ιδιωτικού τομέα και δημιούργησε σημαντικά ελλείμματα στην ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα του κράτους. Το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξήθηκε σημαντικά και το κράτος για να μπορέσει να καλύψει τις ανάγκες του για την χρηματοδότηση των κοινωνικών δαπανών, τους μισθούς, τις συντάξεις και το δημοσιονομικό έλλειμμα, απευθύνθηκε σε επίσημους φορείς για έκτακτες δανειακές συμβάσεις. Η Ελλάδα αναγκάστηκε να ζητήσει την βοήθεια του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (Δ.Ν.Τ.), της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (Ε.Κ.Τ.) και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) για να μην επέλθει στάση πληρωμών, και υιοθέτησε ένα φιλόδοξο και αυστηρό πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής.

Εκτός της κρίσης ελλείμματος και χρέους, η χώρα αντιμετώπισε και προκλήσεις ως προς την ανταγωνιστικότητά της και την προοπτική απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού της. Η Ελλάδα υπολείπεται έναντι των λοιπών ευρωπαϊκών εταίρων σε βασικά μεγέθη, όπως οι άμεσες ξένες επενδύσεις, η παραγωγικότητα εργασίας και ο βαθμός συμμετοχής του πληθυσμού σε εργατικό δυναμικό. Η ελληνική οικονομία δεν δημιουργεί ευκαιρίες απασχόλησης, ιδιαίτερα στους νέους και στις γυναίκες, και εμφανίζει χαμηλό ποσοστό κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, το οποίο δυσχεραίνει την εύρεση εργασίας στους νεοεισερχόμενους στην αγορά. Η ύφεση μετατρέπεται σε κρίση απασχόλησης, με το επίσημο ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα τα πρώτα χρόνια της κρίσης και συγκεκριμένα το 2012 να διαμορφώνεται στο 26,8% (ΕΛΣΤΑΤ). Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μείωση των ποσοστών ανεργίας, ενώ για το πρώτο τρίμηνο του 2018 το ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε σε 21,2% (ΕΛΣΤΑΤ). Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα απεικονίζεται η εξέλιξη των ποσοστών ανεργίας (με εποχική προσαρμογή) στην Ελλάδα και την Ε.Ε. κατά την

τελευταία δεκαετία (2008-2018).

Σχεδιάγραμμα 3, Πηγή Eurostat, 23/7/2018

Σύμφωνα με τον McKinsey και σχετική έκθεση της εταιρείας McKinsey & Company (2011), πέντε είναι τα σημαντικότερα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας που εμποδίζουν την παραγωγικότητα και την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας:

- Η δομή της οικονομίας αποθαρρύνει τις επενδύσεις και τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας
- Το μέγεθος του δημοσίου τομέα και η αποδοτικότητά του
- Το πολυδαίδαλο νομικό πλαίσιο το οποίο αποθαρρύνει τους επενδυτές
- Το εργατικό δίκαιο που περιορίζει την ευελιξία και την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού
- Η άνθηση διευρυμένης παραοικονομίας

Όλα τα δομικά μειονεκτήματα της ελληνικής οικονομίας ήρθαν στην επιφάνεια κατά τη διάρκεια της κρίσης και εμφανίστηκε η ανάγκη να αντιμετωπιστούν άμεσα. Έως σήμερα έχουν υιοθετηθεί διάφορες δράσεις προκειμένου η χώρα να βγει από την ύφεση και τη λιτότητα και να οδηγηθεί σε μία βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

7. Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα στην περίοδο της κρίσης

Βάσει των ετήσιων εκθέσεων του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) για την επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα (2009-2017), παρά τις παλινδρομήσεις που εμφανίστηκαν κατά την διάρκεια αυτών των χρόνων και λαμβάνοντας υπόψη την έναρξη της

κρίσης το έτος 2007, η Ελλάδα βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα, τόσο όσον αφορά τους επίδοξους όσο και τους νέους επιχειρηματίες.

Συμμετοχή στην επιχειρηματική δραστηριότητα ανά χώρα (% πληθυσμού, ηλικίας 18-64 ετών, 2016)					
	Επίδοξοι επιχειρηματίες	Νέοι επιχειρηματίες	Επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων	Καθιερωμένοι επιχειρηματίες	Συνολική επιχειρηματική δραστηριότητα
Γερμανία	2,9	1,7	4,6	7,0	11,6
Ελλάδα	3,2	2,6	5,7	14,1	19,8
Εσθονία	11,7	4,8	16,2	7,8	23,9
Ην. Βασίλειο	5,2	3,7	8,8	6,1	14,9
Ιρλανδία	7,0	4,4	10,9	4,4	15,3
Ισπανία	2,3	2,9	5,2	6,2	11,4
Ιταλία	2,3	2,2	4,4	5,3	9,7
Λουξεμβούργο	6,4	2,9	9,2	3,2	12,4
Ολλανδία	5,7	5,4	11,0	10,2	21,2
Πορτογαλία	4,7	3,7	8,2	7,1	15,3
Σλοβακία	6,4	3,2	9,5	6,1	15,6
Σλοβενία	5,1	3,1	8,0	6,8	14,8
Σουηδία	5,8	1,8	7,6	4,5	12,1
Φινλανδία	4,3	2,7	6,7	7,3	14,0

Πίνακας 1, Πηγή: IOBE, 2016

Αποτέλεσμα αυτού είναι η ύπαρξη αυξημένου αριθμού μικρών επιχειρήσεων και κατά συνέπεια την δημιουργία αρκετών κενών θέσεων απασχόλησης στην μικρή κλίμακα (0-4 θέσεις απασχόλησης ανά επιχείρηση), ενώ στις μεγαλύτερες κλίμακες (5-19 εργαζόμενοι) είναι περιορισμένη.

Οι επιχειρηματικές δράσεις στην Ελλάδα αντιλαμβάνονται σε μεγάλο βαθμό την σημασία της πρωτοπορίας ως βασική επιλογή της επιχειρηματικής επιτυχίας τα τελευταία χρόνια. Αυτό γίνεται εμφανές μέσα από την ανάδειξη νέων επιχειρηματικών ευκαιριών σε περίοδο ύφεσης, οι οποίες εισάγουν τα στοιχεία της διαφοροποίησης και της ανταγωνιστικότητας, χαρακτηριστικά της καινοτομίας, τα οποία διευκολύνουν την πορεία των προϊόντων στην αγορά.

Ένα επίσης σημαντικό ζήτημα το οποίο αναδεικνύεται στις μελέτες του IOBE είναι η εξωστρέφεια, η οποία αποτελεί καθοριστική επιλογή πλέον για τις ελληνικές επιχειρήσεις. Η αισθητή πτώση της συνολικής εγχώριας ζήτησης σε συνδυασμό με την αύξηση των ευκαιριών στις αγορές του εξωτερικού, οδηγεί τις ελληνικές επιχειρήσεις στην επιλογή της εξαγωγικής δραστηριότητας τηρώντας παράλληλα ή και εξ' ολοκλήρου ξένο πελατολόγιο.

Μία επίσης σημαντική μεταβλητή στην ανάπτυξη της επιτυχούς επιχειρηματικότητας είναι η τεχνολογία. Η εξέλιξη της τεχνολογίας είναι ραγδαία και εκτός του ότι αποτελεί έναν

καταλυτικό παράγοντα στην ανακάλυψη νέων προϊόντων και υπηρεσιών, συνδέεται άμεσα με την ανταγωνιστικότητα αλλά και την καινοτομία. Στην Ελλάδα το ποσοστό αξιοποίησης νέων τεχνολογιών είναι σχετικά χαμηλό ενώ παράλληλα εμφανίζεται αυξητική τάση στη χρήση της τεχνολογίας από νέους και επίδοξους επιχειρηματίες. (Εκθεση IOBE 2016)

8. Ελληνικές επιχειρήσεις και κρίση

Η ελληνική οικονομία από το 2008 διέρχεται μια μακρά περίοδο βαθιάς κρίσης της οποίας βασικά χαρακτηριστικά είναι η συνεχής μείωση της οικονομικής δραστηριότητας και η ύφεση που παραμένει, κάτι που έχει άμεσο αντίκτυπο στη δραστηριοποίηση και στις αποδόσεις των επιχειρήσεων της χώρας. Η επιδείνωση διαχύθηκε και σε όλο το εύρος των οικονομικών εργασιών και εκδηλώθηκε διαμέσου της πτώσης του κύκλου εργασιών, της ανατροπής στην κερδοφορία και της συρρίκνωσης της κεφαλαιουχικής βάσης του εμπορίου (Ναυτεμπορική).

Η οικονομική κρίση δεν είχε μόνο άμεσο αντίκτυπο στις πωλήσεις, στα κέρδη, στα αποθέματα και στις επενδύσεις κεφαλαίου αλλά και στον τομέα της απασχόλησης των εργαζομένων των επιχειρήσεων. Η αντίδραση των επιχειρήσεων σε αυτή την πολύ δύσκολη κατάσταση είναι πολύπλοκη και πολυδιάστατη. Καταρχήν είναι απαραίτητη μια χάραξη ορθής στρατηγικής. Ωστόσο δεν υφίσταται κάποιο πρότυπο σχέδιο, κάποια συγκεκριμένη στρατηγική ή τακτική που να μπορούν να εφαρμόσουν όλες οι επιχειρήσεις ούτως ώστε να βγουν χωρίς απώλειες και πιο δυνατές από την κρίση. Το οικονομικό περιβάλλον που διαμορφώνεται δεν αντιμετωπίζεται εύκολα και απαιτεί άμεσες και αποφασιστικές ενέργειες. Οι επιχειρήσεις οφείλουν να έχουν ολοκληρωμένη γνώση του περιβάλλοντος, να είναι διαρκώς σε ετοιμότητα να αντιλαμβάνονται και να αξιολογούν τις αλλαγές του περιβάλλοντος ούτως ώστε να μπορούν να διαχειριστούν την μεγάλη αβεβαιότητα και να είναι σε θέση να αποφύγουν τις απειλές και να εκμεταλλευτούν τις όποιες ευκαιρίες που εμφανίζονται.

Για την βιωσιμότητά τους οι επιχειρήσεις οφείλουν να προβούν σε μείωση περιττών δαπανών, να εξασφαλίσουν ένα επίπεδο ρευστότητας, να προχωρήσουν μια πιο ορθολογική τιμολόγηση, να αξιοποιήσουν το ανθρώπινο δυναμικό τους με τον πιο αποδοτικό τρόπο αλλά και να υιοθετήσουν καινοτόμες ιδέες.

Οι επιχειρηματίες θα πρέπει να έχουν την ικανότητα πρόβλεψης τυχόν οικονομικών δυσκολιών που συσχετίζονται με τη μείωση του κύκλου εργασιών, τις συναλλαγές με τους προμηθευτές, την απώλεια σταθερών πελατών, την αναποτελεσματική αξιοποίηση του προσωπικού καθώς και τον προσδόκιμο χρόνο εξοφλήσεων και εισπράξεων.

Τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν οι επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση της κρίσης περιλαμβάνουν την μείωση της τιμολόγησης, τον περιορισμό του κόστους λειτουργίας ή και της περιόδου λειτουργίας, την αναζήτηση νέων προμηθευτών και πελατών, τη μείωση του ανθρώπινου δυναμικού, την επεκτατική πολιτική πωλήσεων στο εξωτερικό και το άνοιγμα σε άλλες δραστηριότητες.

Σχετικές έρευνες που έχουν γίνει, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι επιχειρήσεις στα πλαίσια αντίδρασή τους εφαρμόζουν την περικοπή του λειτουργικού κόστους και ακολουθεί ο περιορισμός των περιθωρίων κέρδους. Ένα από τα μέτρα περιορισμού του κόστους λειτουργίας αποτελεί η μείωση του εργατικού κόστους (μόνους επίτευξης στόχων και επιδόματα παραγωγικότητας στους εργαζομένους), με ανασχεδιασμό του χρόνου εργασίας (περιορισμός των υπερωριών), με μείωση του αριθμού των εργαζομένων (συμβάσεις ορισμένου χρόνου, συμβάσεις έργου, μειωμένο ωράριο κ.α.), αλλά και μέσω της στασιμότητας (πάγωμα των αυξήσεων στις τακτικές αποδοχές). Οι επιχειρήσεις συνήθως επιλέγουν έναν συνδυασμό των παραπάνω επιλογών καθώς και την μείωση των τιμών και της παραγωγικής δραστηριότητας.

Το μέλλον κρίνεται αβέβαιο μετά την κρίση καθώς αυτή οδηγεί τις επιχειρήσεις στην αυτογνωσία, δηλαδή στο να κατανοήσουν τις δυνάμεις τους και να ανακαλύψουν τα όριά τους. Οι επί σειρά ετών αδυναμίες και τα προβλήματα βγαίνουν στην επιφάνεια και απαιτείται μεγάλη προσοχή. Οι επιχειρηματίες οφείλουν να μην πανικοβάλλονται και να διαχειρίζονται αυτήν την κατάσταση με ψυχραιμία και νηφαλιότητα. Οι διορατικές και καλά προετοιμασμένες επιχειρήσεις έχουν τα εφόδια να διακρίνουν σημαντικές ευκαιρίες μέσα στην κρίση καθώς κάθε νόμισμα έχει δύο όψεις. Έτσι και η κρίση μπορεί από την μία να είναι μια περίοδος δοκιμασίας και αντοχής, αλλά από την άλλη είναι μια μοναδική ευκαιρία ώστε να γίνουμε καλύτεροι και ισχυρότεροι.

Κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης τα καταναλωτικά πρότυπα έχουν διαφοροποιηθεί και ο καταναλωτής είναι περισσότερο ευαίσθητος στο θέμα της τιμής, χωρίς όμως να χάσει την επιθυμητή ποιότητα των προσφερόμενων προϊόντων. Μετρά τα χρήματά του και πραγματοποιεί έρευνα αγοράς πριν πραγματοποιήσει οποιαδήποτε αγορά, αναζητώντας έξυπνες λύσεις, με αποτέλεσμα να στρέφεται πλέον σε προϊόντα και υπηρεσίες με προσιτές τιμές και όσο το δυνατόν καλύτερη ποιότητα. Τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας έχουν γνωρίσει άνθηση σε αντίθεση με τα προϊόντα των μεγάλων εταιρειών που χρόνο με τον χρόνο χάνουν έδαφος στην ελληνική αγορά. Οι επιχειρήσεις λοιπόν οφείλουν να προσφέρουν προσιτές και συμφέρουσες λύσεις στους καταναλωτές προσέχοντας ταυτόχρονα και την ποιότητα των προϊόντων. Προκειμένου να αντέξουν στην κρίση πρέπει να διατηρήσουν υψηλό

ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών τους, να είναι ευέλικτες, να προσαρμόζονται άμεσα και έγκαιρα, να είναι καινοτόμες και να αξιοποιούν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τα τεχνολογικά μέσα που έχουν στην διάθεσή τους.

Κατά την περίοδο 2009-2014 πολλές επιχειρήσεις με υψηλό ποσοστό τζίρου αλλά και αρκετά χρόνια δραστηριότητας στον χώρο στις επιχειρηματικότητας, δεν μπόρεσαν να ανταπεξέλθουν στις συνεχείς πιέσεις της οικονομικής ύφεσης. Εταιρείες κολοσσοί όπως η Shelman, τα Sprider Stores, η καπνοβιομηχανία Γεωργιάδης, η χαρτοβιομηχανία Θράκης (Diana), η Κατσέλης, η Alex Pak και η Fokas, έβαλαν λουκέτο με καμία προδιάθεση επαναλειτουργίας στα επόμενα χρόνια. (Μανέττας Γ. 2015)

Αντιθέτως την ίδια περίοδο εμφανίστηκαν ορισμένες επιχειρήσεις έχοντας μια επιτυχημένη πορεία στα πρώτα χρόνια ζωής τους όπως:

➤ η εταιρία παραγωγής παγωμένου γιαουρτιού Chillbox η οποία δημιουργήθηκε το 2012 και διαγράφει μια αξιοπρόσεκτη πορεία με αρκετά καταστήματα στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό,

➤ η Ancient Greek Sandals μια επιχείρηση παραγωγής χειροποίητων ελληνικών σανδαλιών, ιδρύθηκε το 2011 και τηρεί κυρίως ξένο πελατολόγιο επί του συνόλου των πελατών της μέχρι και σήμερα. Τα σανδάλια κατασκευάζονται εξ' ολοκλήρου στην Ελλάδα και διατίθενται στο αγοραστικό κοινό μέσω του e-shop,

➤ στα πλαίσια νέων μορφών επιχειρήσεων, εμφανίστηκε η εφαρμογή Taxibeat η οποία αποτελεί μια start-up επιχείρηση, δημιουργήθηκε το 2011 και προσφέρει τη δυνατότητα στον πελάτη μέσω μιας εφαρμογής που θα κατεβάσει στο κινητό του, να βρει ταξί με το πάτημα ενός κουμπιού επιπλέον, να δει τις παροχές που προσφέρει το κάθε ταξί (π.χ. Wi-Fi) την βαθμολογία που έχει ο κάθε οδηγός μέσω μιας διαδικασίας βαθμολόγησης μετά το τέλος της διαδρομής, ακόμα και το πόσο κοντά βρίσκεται το ταξί. Πρόσφατα η εταιρεία πρόσθεσε και την επιλογή Taxibeat-Boxi όπου μπορείς να στείλεις οποιαδήποτε μορφή δέματος σε οποιαδήποτε διεύθυνση γρήγορα και οικονομικά.

(Οι παραπάνω πληροφορίες αντλήθηκαν από τις ιστοσελίδες της κάθε επιχείρησης)

9. Η αντοχή των ελληνικών επιχειρήσεων στην κρίση

Η διεθνής οικονομική κρίση επηρέασε την ελληνική οικονομία σε μια ιδιαίτερα δύσκολη περίοδο. Τα σοβαρά δομικά και διαρθρωτικά προβλήματα που υφίστανται στην παραγωγική βάση, τα υπέρογκα ελλείμματα του δημόσιου τομέα, η γραφειοκρατία, η πολυνομία, το αρνητικό ισοζύγιο των συναλλαγών, επιδείνωσαν την θέση της ελληνικής οικονομίας στην διεθνή κρίση. Το σημαντικότερο ζήτημα που θέτουν οι περισσότερες επιχειρήσεις είναι πως

θα πρέπει αντιδράσουν μπροστά σε αυτήν την περίοδο της βαθιάς κρίσης που η Ελλάδα αντιμετωπίζει. Η απάντηση σαφώς και είναι δύσκολη, καθώς είναι αδύνατο να προσδιορισθεί η ένταση και η διάρκεια της κρίσης. Ήδη σήμερα βρισκόμαστε στον δέκατο χρόνο και παρότι υπάρχει η αίσθηση ότι μπαίνουμε σε μία φάση ομαλοποίησης, κανείς δεν μπορεί να μιλήσει με σιγουριά ότι έχουμε ξεπεράσει την δύσκολη κατάσταση. Στα πλαίσια αυτού του περιβάλλοντος οι επιχειρήσεις χρειάζονται ένα στρατηγικό σχέδιο το οποίο θα τους βοηθήσει να πάρουν στρατηγικές αποφάσεις.

Οι επιχειρήσεις μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα βρέθηκαν αντιμέτωπες με ένα αρνητικό περιβάλλον, με τα βασικά και ειδικά χαρακτηριστικά των αγορών να ανατρέπονται ριζικά, τις πιέσεις να μεγεθύνονται και να κυριαρχεί η ανασφάλεια. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές επιχειρήσεις στην περίοδο οικονομικής κρίσης είναι πολυάριθμα αλλά τα σημαντικότερα είναι τα κάτωθι:

- Βασικότερο όλων των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις είναι η μείωση της ζήτησης προϊόντων και υπηρεσιών στην εγχώρια και διεθνή αγορά.
- Σημαντικότερο επίσης ζήτημα είναι η αύξηση του ποσού των ακάλυπτων επιταγών. Η έκταση του θέματος προκαλεί τεράστια προβλήματα στις επιχειρήσεις και διαταράσσει σοβαρά την εμπιστοσύνη (πίστη) επιχειρήσεων σε σχέση με τις μεταξύ τους συναλλαγές.
- Η μεγάλη αβεβαιότητα που υπάρχει εντείνει ακόμη περισσότερο την αδυναμία των επιχειρήσεων να εξυπηρετούν τα προγράμματά τους λόγω προβλημάτων πρόσβασης των επιχειρήσεων σε χρηματοδοτήσεις μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ήδη, σε έναν μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων έχουν περιοριστεί οι χρηματοδοτήσεις ενώ η δανειοδότηση από τις τράπεζες πλέον έχει σταματήσει μετά και την επιβολή των capital control τον Ιούλιο του 2015. (Μανέττας, Γ. 2015)

Ακόμη και σήμερα, κατόπιν δέκα ετών οικονομικής κρίσης, οι επιχειρήσεις βιώνουν μια πρωτοφανή ανασφάλεια λόγω της έλλειψης ζήτησης, ρευστότητας και πίστης. Το βασικό στοιχείο της αγοράς είναι πως η εμπιστοσύνη δεν έχει αρχίσει να ανακάμπτει, δεδομένου ότι τόσο το ύψος των ακάλυπτων επιταγών όσο και η ασυνέπεια των πελατών των επιχειρήσεων στις υποχρεώσεις τους, δυσχεραίνουν όλο και περισσότερο το περιβάλλον και τους όρους των συναλλαγών. Η πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης είναι πλέον πολύ δύσκολη αφού τα πιστωτικά ιδρύματα δεν χορηγούν δάνεια καθώς οι πόροι τους έχουν μειωθεί σημαντικά. Αποτέλεσμα είναι να δημιουργούνται αντίξοες συνθήκες στην αγορά αφού η ρευστότητα έχει πέσει σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Όσο περνούν τα χρόνια η επίδραση στην ψυχολογία των επιχειρηματιών είναι μεγαλύτερη καθώς εντείνεται η απαισιοδοξία αφού όλη αυτή η

κατάσταση φαίνεται πως δεν έχει τέλος και κανείς δεν μπορεί να προβλέψει τι θα συμβεί το επόμενο διάστημα. Ιδιαίτερη σημασία έχει το να γίνει κατανοητό πως επιβάλλεται να βρεθούν λύσεις οι οποίες θα αποτρέπουν την πτώχευση των επιχειρήσεων και την μείωση των αποδοχών του εισοδήματος των εργαζομένων, και θα έχουν ως στόχο την επιβίωση των επιχειρήσεων. Η ανθεκτικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων στην οικονομική κρίση εξαρτάται από την ικανότητά τους να δομήσουν και να συντηρήσουν ένα συγκριτικό πλεονέκτημα σε χαμηλότερα επίπεδα κόστους ώστε να προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες σε πιο προσιτές τιμές. Επίσης, από την ικανότητα προσαρμογής και ευελιξίας τους με αποτέλεσμα να μπορούν να αξιοποιήσουν νέες τεχνολογίες, να εισάγουν καινοτομίες και να αναδιατάξουν τους πόρους τους. Οποσδήποτε αρκετές επιχειρήσεις δεν τα κατάφεραν ή δεν θα τα καταφέρουν έως την ολοκλήρωση του οικονομικού κύκλου, αρκετές όμως ανταπεξέρχονται, επιβιώνουν και ορισμένες εξ αυτών αναπτύσσονται. Σε μία περίοδο κρίσης είναι πολύ δύσκολο να προβλέψει κανείς ποιες επιχειρήσεις και ποιοι κλάδοι θα επιβιώσουν ή θα βγουν αλώβητοι μετά την κρίση. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν η πείρα και η ικανότητα των διοικήσεών τους να αντιληφθούν την κρίση και να δράσουν αποτελεσματικά πριν να είναι πολύ αργά για τις ίδιες τις επιχειρήσεις. (Λιούκας, Σ. 2010)

Βέβαια εάν ορισμένες παθολογικές διορθωθούν, πολλές επιχειρήσεις θα είναι ικανές να αντιμετωπίσουν με αξιοπρέπεια την κρίση και θα καταφέρουν να αντέξουν τις άσχημες οικονομικές συνθήκες οι οποίες επικρατούν ακόμη και σήμερα στην Ελλάδα. Ωστόσο οι ελληνικές επιχειρήσεις έως τώρα έχουν δείξει σημαντική αντοχή στην οικονομική κρίση. Πολύ σημαντικό στοιχείο αποδεικνύεται ο παράγοντας του οικογενειακού χαρακτήρα των επιχειρήσεων και η ισχυρή τους κουλτούρα.

Γ. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ Π.Ε. ΕΒΡΟΥ

ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΕΒΡΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2011-2018.

Συλλογή και επεξεργασία στοιχείων.

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι να εξετάσει την εξέλιξη των πτωχεύσεων στην γεωγραφική περιοχή του Νομού Έβρου καθώς και τον βαθμό επηρεασμού τους από ένα σύνολο αριθμοδεικτών μέσα από τη χρήση οικονομετρικών και στατιστικών προγραμμάτων. Επίσης εξετάζεται η επιλογή των επιχειρηματιών σε ότι αφορά τη μορφή δραστηριοποίησης και τον τύπο της εταιρικής μορφής, μέσα από την έρευνα και παράθεση των στοιχείων του έτους 2018.

Η συλλογή των στοιχείων πραγματοποιήθηκε από την ηλεκτρονική βάση δεδομένων του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ) που τηρείται στο Επιμελητήριο Έβρου και από το φυσικό αρχείο των Ανωνύμων Εταιρειών που τηρείται στη Διεύθυνση Ανάπτυξης της Περιφερειακής Ενότητας Έβρου.

Για την έρευνα επίδρασης των αριθμοδεικτών στην πτώχευση των επιχειρήσεων, ελήφθη ένα δείγμα ανωνύμων εταιρειών εκ των οποίων οι μισές έχουν πτωχεύσει ή έχουν τεθεί σε αναστολή λειτουργίας και οι άλλες μισές δεν έχουν πτωχεύσει και έχουν ανταπεξέλθει στις νέες συνθήκες της αγοράς. Η επιλογή του δείγματος έγινε από ανώνυμες εταιρείες με υψηλό κύκλο εργασιών οι οποίες δραστηριοποιούνται σε διάφορους κλάδους.

Εισαγωγικά στοιχεία για το Νομό Έβρου

Ο νομός Έβρου ειδικεύεται παραδοσιακά στις αροτρίεις καλλιέργειες (σιτηρά, τεύτλα, καλαμπόκι, βαμβάκι), οι οποίες έχουν χαμηλές ανά στρέμμα εισοδηματικές αποδόσεις. Οι εκτάσεις υψηλής παραγωγικότητας του νομού βρίσκονται στην πεδιάδα της Ορεστιάδας και του ποταμού Άρδα στη γραμμική πεδιάδα Μεταξάδες - Διδυμότειχο και στις παραποτάμιες και του Δέλτα του Έβρου. Η αγροτική παραγωγή χαρακτηρίζεται από παραδοσιακά παραγόμενα αγροτικά προϊόντα εκ των οποίων τα περισσότερα αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα ανταγωνιστικότητας είτε λόγω αλλαγής στους κανονισμούς της Ε.Ε. είτε λόγω δυσμενούς μεταβολής των όρων της αγοράς. Η στροφή της ΚΑΠ από την ενίσχυση των εισοδημάτων, με τη στήριξη εγγυημένων τιμών και τις άμεσες οικονομικές ενισχύσεις, σε αναδιαρθρωτικά προγράμματα που προϋποθέτουν δυναμικές πρωτοβουλίες και συστηματική κινητοποίηση σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, δυσχεραίνει την μελλοντική

κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα της περιοχής με δεδομένη και την έλλειψη των προαναφερθέντων πρωτοβουλιών.

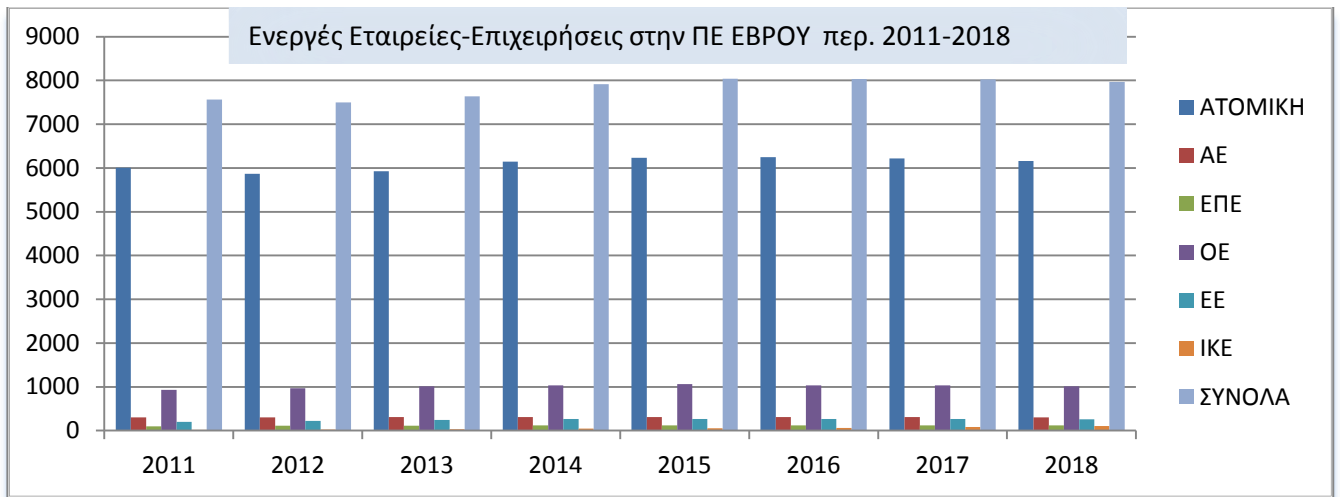
Από την άλλη πλευρά η στρατηγική θέση του νομού, παρέχει τη δυνατότητα διάθεσης των προϊόντων του σε ξένες αγορές. Η ανάπτυξη των υποδομών και η διασύνδεση με τα διευρωπαϊκά δίκτυα καθιστούν το νομό κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου προς τη Βόρεια Ευρώπη και τα Βαλκάνια. Οι βιομηχανικές μονάδες αναπτύσσονται στον άξονα της εθνικής οδού, ξεκινώντας από την Αλεξανδρούπολη έως το Ορμένιο. Πρόκειται κυρίως, για μονάδες επεξεργασίας, αγροτικών προϊόντων, μονάδες ασφαλομίγματος, ασβεστοποιία, βιοτεχνίες χρωμάτων, υφαντουργεία, τυροκομεία, ξυλουργεία. Μονάδα βιομηχανικού επιπέδου αποτελεί το εργοστάσιο ζάχαρης στην περιοχή της Ορεστιάδας. Σημαντική οικονομική δραστηριότητα αποτελεί και η ανάπτυξη του τουρισμού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα βιώσιμου τουρισμού, όχι μόνο εντός του νομού αλλά ακόμα και σε εθνικό επίπεδο , αποτελεί η ανάπτυξη του οικοτουρισμού στο δάσος της Δαδιάς. Αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ ο νομός Έβρου όπως προαναφέρθηκε, αντιμετωπίζει δημογραφικό πρόβλημα, η Δαδιά παρουσιάζει αύξηση του πληθυσμού, στην οποία συνέβαλε η ολοκληρωμένη διαχείριση του δάσους που αποτελεί πλέον κύρια πηγή απασχόλησης των κατοίκων. Σε γενικές γραμμές, στο νομό μπορεί και πρέπει να γίνει εκμετάλλευση των περιβαλλοντικών αγαθών, με βιώσιμο τρόπο, προκειμένου να αναπτυχθούν ήπιες μορφές τουρισμού.

Ενεργές επιχειρηματικές δραστηριότητες περιόδου 2011-2018

Στον παρακάτω πίνακα 2 και το σχεδιάγραμμα 4 παρουσιάζεται ο αριθμός των ενεργών επιχειρήσεων και εταιρειών κατά την χρονική περίοδο 2011-2018 τόσο συνολικά όσο και ανά εταιρική μορφή δραστηριότητας.

ΕΝΕΡΓΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ - ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΣΤΟΝ Ν. ΕΒΡΟΥ (2011-2018)								
	ΕΤΟΣ							
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΑΤΟΜΙΚΗ	6008	5866	5926	6142	6229	6248	6216	6162
ΑΕ	302	304	311	310	312	309	310	305
ΕΠΕ	100	112	115	119	119	118	118	116
ΟΕ	930	967	1010	1037	1059	1032	1031	1013
ΕΕ	202	221	245	263	262	264	264	260
ΙΚΕ	18	24	33	44	55	62	82	108
ΣΥΝΟΛΑ	7560	7494	7640	7915	8036	8033	8021	7964

Πίνακας 2, Πηγή: Επιμελητήριο Έβρου και Μητρώο ΑΕ (2018)

Σχεδιάγραμμα 4 , Πηγή: Επιμελητήριο Έβρου και Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών ΠΕ Έβρου (2018)

Στον αριθμό των ενεργών επιχειρήσεων παρατηρείται σταθεροποιητική και ελαφρώς ανοδική τάση. Σε αυτό συμβάλλει εν μέρει η σημαντική μείωση των αποδοχών της μισθωτής εργασίας και τα υψηλά ποσοστά ανεργίας που παρατηρούνται στην ευρύτερη περιοχή. Συγκεκριμένα, με βάση τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΛΣΤΑΤ) την περίοδο 2012-2017 τα ποσοστά ανεργίας στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, διαμορφώθηκαν σε:

2012	2013	2014	2015	2016	2017
24,9%	27,8%	26,7%	25%	23,5%	21,2%

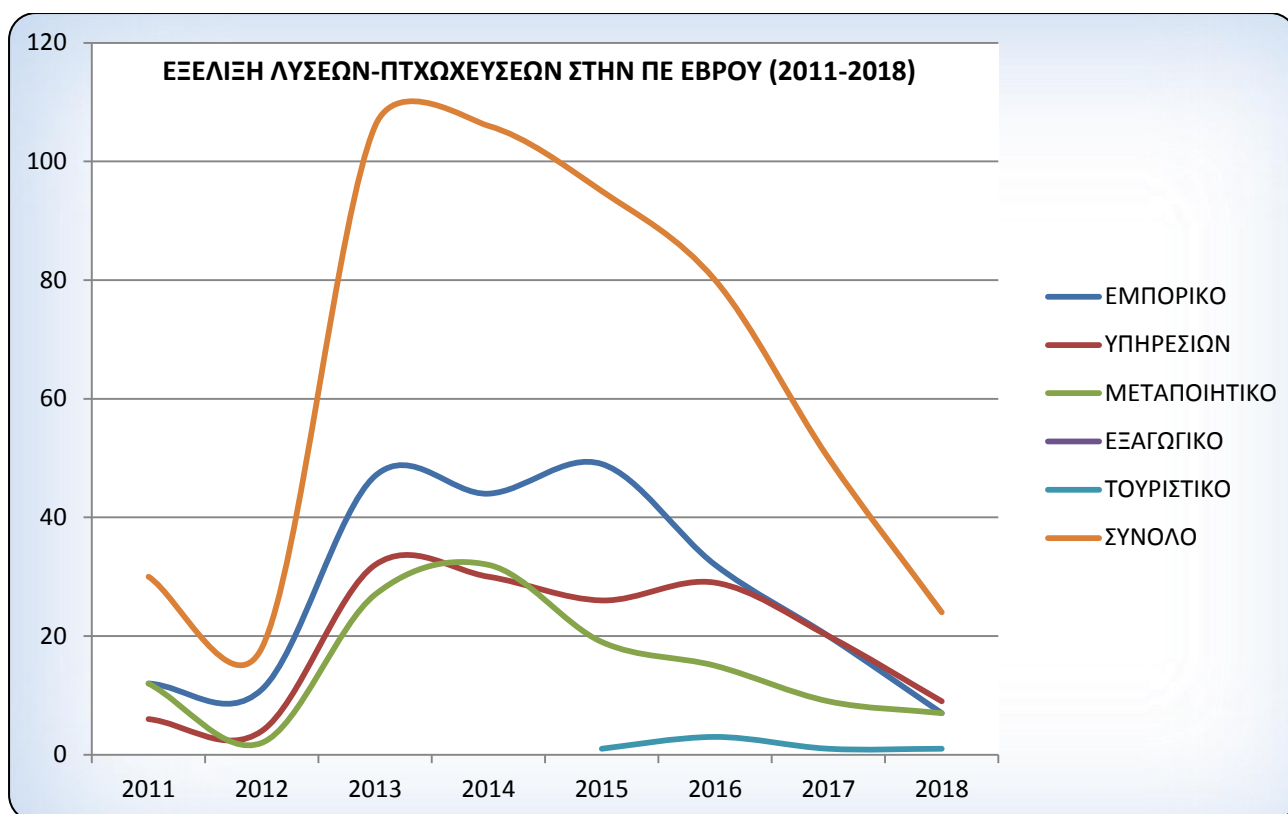
Πίνακας 3 , Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2018)

Εξέλιξη πτωχεύσεων και λύσεων περιόδου 2011-2018

Στον παρακάτω πίνακα 4 και το σχεδιάγραμμα 5 παρουσιάζεται η εξέλιξη των πτωχεύσεων και λύσεων ατομικών επιχειρήσεων και εταιρειών κατά την χρονική περίοδο 2011-2018 τόσο συνολικά όσο και ανά κλάδο δραστηριότητας.

	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΟ	ΕΞΑΓΩΓΙΚΟ	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	ΣΥΝΟΛΟ
2011	12	6	12			30
2012	11	4	2		1	18
2013	47	32	27			106
2014	44	30	32			106
2015	49	26	19		1	95
2016	32	29	15	1	3	80
2017	20	20	9		1	50
2018	7	9	7		1	24

Πίνακας 4 , Πηγή: Επιμελητήριο Έβρου και μητρώο ανωνύμων εταιρειών ΠΕ Έβρου (2018)

Σχεδιάγραμμα 5, Πηγή: Επιμελητήριο Έβρου και μητρώο ανωνύμων εταιρειών ΠΕ Έβρου (2018)

Από το έτος 2012 έως το 2014 παρατηρείται μία σημαντική αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που οδηγήθηκαν σε πτώχευση ή λύση, και μία ομαλοποίηση της κατάστασης από το 2015 έως σήμερα, σε όλους τους κλάδους δραστηριοποίησης με εξαίρεση αυτόν του τουρισμού. Ο κλάδος του τουρισμού βαίνει συνεχώς βελτιούμενος τα τελευταία χρόνια στην περιοχή της Θράκης, με την πόλη της Αλεξανδρούπολης και τις ξενοδοχειακές μονάδες της να αποκομίζουν σημαντικά οικονομικά οφέλη. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ο μεγαλύτερος όγκος των επισκεπτών είναι αλλοδαπής προέλευσης και στη συντριπτική πλειοψηφία τους από τις χώρες της Τουρκίας και της Βουλγαρίας. Παρακάτω, στον πίνακα 5, εμφανίζεται η εξέλιξη του αριθμού των αφίξεων στην περιοχή του Έβρου.

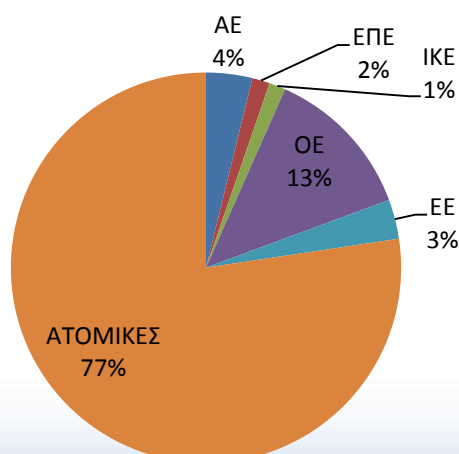
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Νομός Έβρου	Αφίξεις αλλοδαπών	19.556	26.074	24.988	27.670	38.283	46.496	42.734
	Διαν/σεις αλλοδαπών	53.717	79.989	69.741	64.781	83.346	116.493	106.942

Πίνακας 5, Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2018)

Επιλογή εταιρικής μορφής και δραστηριοποίησης σήμερα

Στα παρακάτω σχεδιαγράμματα παρουσιάζεται ποσοστιαία η επιλογή της μορφής δραστηριοποίησης ανάμεσα στην έναρξη ατομικής επιχείρησης και την σύσταση εταιρείας και εφόσον επιλεγεί η σύσταση εταιρείας, τα ποσοστά κατανομής ανάμεσα στις εταιρικές μορφές.

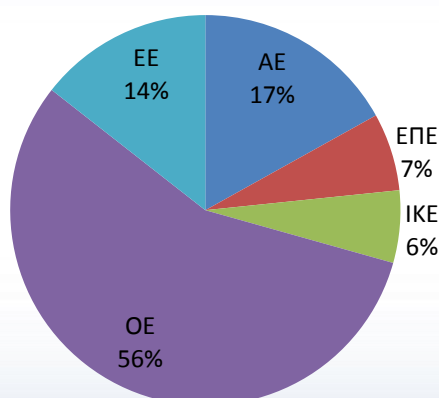
ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΣΤΟΝ Ν. ΕΒΡΟΥ (2018)

Σχεδιάγραμμα 6, Πηγή: Επιμελητήριο Έβρου (2018)

Όπως καταδεικνύουν τα στοιχεία, το μοντέλο της ατομικής επιχείρησης είναι αυτό που επικρατεί και επιλέγουν οι περισσότεροι επίδοξοι επιχειρηματίες στο Νομό Έβρου.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΣΤΟΝ Ν. ΈΒΡΟΥ (2018)

Σχεδιάγραμμα 7, Πηγή: Επιμελητήριο Έβρου (2018)

Από αυτούς που καταφεύγουν στη σύσταση εταιρείας, κυριαρχεί η μορφή της ομόρρυθμης εταιρείας. Ωστόσο, εμφανής είναι είσοδος στην αγορά της Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρείας (ΙΚΕ), η οποία συστήνεται και λειτουργεί με το μικρότερο δυνατό κόστος και ήρθε να αντικαταστήσει μακροπρόθεσμα την Ε.Π.Ε. και παράλληλα να αποτελέσει τον ενδιάμεσο εταιρικό τύπο μεταξύ Ο.Ε., Ε.Ε. και Ανώνυμης Εταιρείας.

Εταιρείες που άντεξαν στην κρίση

Κατά την μακρά περίοδο της οικονομικής κρίσης και παρά τα διαρθρωτικά προβλήματα που παρουσιάζει ο τομέας της επιχειρηματικότητας στον ελλαδικό χώρο (αναλύθηκαν

εκτενέστερα παραπάνω) αλλά και τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει η γεωγραφική περιοχή του Έβρου, υπάρχουν ορισμένες εταιρείες υψηλού κύκλου εργασιών οι οποίες ανταπεξήλθαν. Παρακάτω παρουσιάζονται τρεις βιομηχανικές ανώνυμες εταιρείες οι οποίες αποτελούν παράδειγμα ως προς τη διαχείριση της κρίσης.

«ΜΥΛΟΙ ΘΡΑΚΗΣ Ι. ΟΥΖΟΥΝΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.»

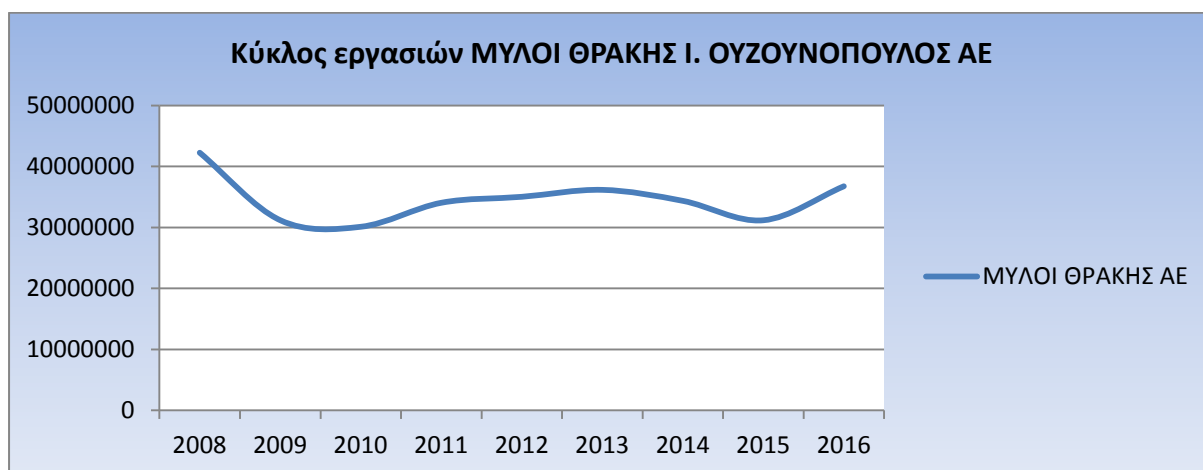
Πρόκειται για μία επιχείρηση μύλων η οποία ξεκίνησε από τον Γεώργιο Ουζουνόπουλο το 1920 και έχει εξελιχθεί σε μία σύγχρονη Αλευροβιομηχανία. Στη δεκαετία του 1970, οι μύλοι στράφηκαν στις εξαγωγές ιδρύοντας την εταιρεία «ΜΥΛΟΙ ΘΡΑΚΗΣ – Ι. Ουζουνόπουλος Α.Ε.», και το 1977 ξεκίνησε η κατασκευή του πλέον σύγχρονου για την εποχή μύλου. Μάλιστα το 1982 η εταιρεία συγκαταλέχθηκε στις 50 πλέον κερδοφόρες της χώρας, με ισχυρό εξαγωγικό προσανατολισμό και αποτελεί το σημαντικότερο εργοδότη στην περιοχή. Στη δεκαετία του 80 το τοπίο στην αλευροβιομηχανία άλλαξε ριζικά, έχουμε εξαφάνιση των εξαγωγών και νέες καταναλωτικές και διατροφικές ανάγκες επιβάλλουν νέα πρότυπα λειτουργίας. Η εταιρεία αναπτύσσει το πλέον σύγχρονο χημείο της ελληνικής αλευροβιομηχανίας και παράγει την πρωτοποριακή σειρά των αλεύρων πολυτελείας (DELUXE) που την τοποθετεί στην κορυφή των ποιοτικών αλεύρων πανελλαδικά. Στη δεκαετία του 1990, ο μύλος εκσυγχρονίζεται ως προς το μηχανολογικό εξοπλισμό του, αναπτύσσει την οργάνωση πωλήσεων σε πανελλαδική κλίμακα και αποκτά ιδιόκτητες εγκαταστάσεις υποστήριξης του δικτύου διανομής στη Σίνδο Θεσσαλονίκης. Από το 2004 δημιουργείται νέα ομάδα διοίκησης με έντονο προσανατολισμό στις σύγχρονες μεθόδους μάνατζμεντ, σε σύγχρονα συστήματα προγραμματισμού και ελέγχου, σε καινοτόμες λειτουργίες και προϊόντα.

Η επιχείρηση την περίοδο 2012-2015 υλοποίησε ερευνητικό έργο με τίτλο, «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ ΜΑΛΑΚΟΥ ΣΙΤΟΥ ΥΨΗΛΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑ» με την ενίσχυση του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων ΓΓΕΤ – ΕΥΔΕ-ΕΤΑΚ, στο πλαίσιο του Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» (ΕΠΑΝ II) και του Ε.Π. Μακεδονίας-Θράκης. Σε συνεργασία με το Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, επιλέγονται ποικιλίες σιτηρών με υψηλά ποιοτικά χαρακτηριστικά και δυνατότητα προσαρμογής στις τοπικές συνθήκες και καλλιεργούνται πειραματικά στους αγρούς της Θράκης. Το 2012 σπάρθηκαν 4500 στρέμματα με επιλεγμένους σπόρους, ποιοτικά ισάξιους των αντίστοιχων διεθνών ποικιλιών.

Με βάση αυτήν την παραγωγή των σιταριών της περιοχής, οι ΜΥΛΟΙ ΘΡΑΚΗΣ δημιουργούν από το 2012, το αλεύρι για όλες τις χρήσεις που απευθύνεται στον τελικό καταναλωτή, φέρνοντας το στο ράφι των Super Markets.

Οικονομικά στοιχεία

Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας πείστηκε σε μεγάλο βαθμό από την αρχή της περιόδου κρίσης το 2009 κατά 27% περίπου. Όπως φαίνεται και από το παρακάτω σχεδιάγραμμα 8, στη συνέχεια είχε σταθεροποιητικές τάσεις και από το 2012 άρχισε να ανακάμπτει χωρίς ωστόσο έως σήμερα να έχει φτάσει τα επίπεδα του 2008.

Σχεδιάγραμμα 8, Πηγή: Μητρώο ανωνύμων εταιρειών ΠΕ Έβρου

ΛΑΝΤΣΙΟΝ ΜΗΤ Α.Ε.

Το 1996 ιδρύθηκε η εταιρία ΘΡΑΚΗΣ ΓΕΥΣΕΙΣ με την επωνυμία “LUNCHEON MEAT ΕΒΡΟΥ Α.Ε.” με σκοπό την παραγωγή προϊόντων με βάση το κρέας και έδρα τη Βιομηχανική Περιοχή (ΒΙ.ΠΕ) Αλεξανδρούπολης. Στο τέλος του 1998 αγοράστηκε από τη βιομηχανία τροφίμων ΥΦΑΝΤΗΣ ΑΒΕΕ, ο οποίος απασχολεί συνολικά 1000 άτομα, και άρχισε η παραγωγή αλλαντικών. Το εργοστάσιο της LUNCHEON MEAT ΕΒΡΟΥ S.A. παράγει όλες τις κατηγορίες αλλαντικών (βραστά αλλαντικά και καπνιστά, λουκάνικα, αλλαντικά ωρίμανσης, ζαμπονοειδή προϊόντα). Η διανομή των προϊόντων γίνεται από το εργοστάσιο στην Αλεξανδρούπολη, το υποκατάστημα της Αθήνας και από τις εταιρείες του ομίλου “ΔΙΑΝΟΜΕΣ ΥΦΑΝΤΗΣ”. Το 1998 ίδρυσε την ΥΦΑΝΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑ και το 2008 την ΥΦΑΝΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ αναπτύσσοντας τα μερίδιά της στη διεθνή αγορά. Η τεράστια επιτυχία που είχαν οι κινήσεις αυτές, οδήγησε στην απόφαση ίδρυσης της εταιρείας Ifantis Cyprus το 2012, έχοντας σαν στόχο την εισαγωγή και την διανομή προϊόντων Υφαντής στην τοπική αγορά. Το 2013, ένα χρόνο αργότερα από την ίδρυση της εταιρείας

Ifantis Cyprus, ο όμιλος Υφαντής εξαγόρασε την «ΡΟΗ Α.Ε.» μία ιστορική εταιρεία παραγωγής ελαιολάδου.

Σήμερα ο Όμιλος Υφαντής παράγει παραπάνω από 500 προϊόντα υψηλής ποιότητας και δραστηριοποιείται σε πέντε τομείς. Στα επεξεργασμένα προϊόντα κρέατος, στα κατεψυγμένα τρόφιμα (κατεψυγμένα λαχανικά, hamburgers, pizzas, έτοιμα γεύματα), ελληνικές παραδοσιακές σαλάτες, τυρί φέτα, εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο. Έχει πετύχει να δημιουργήσει προϊόντα που έχουν γίνει γνωστά σε όλο τον κόσμο.

Οικονομικά στοιχεία

Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας παρουσιάζει σταθερά ανοδική πορεία καθ' όλη τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης χωρίς να έχει επηρεαστεί αρνητικά. Το γεγονός, σε μεγάλο βαθμό αποδίδεται στο άνοιγμα που έκανε η εταιρεία στις αγορές Ρουμανίας, Βουλγαρίας και Κύπρου.

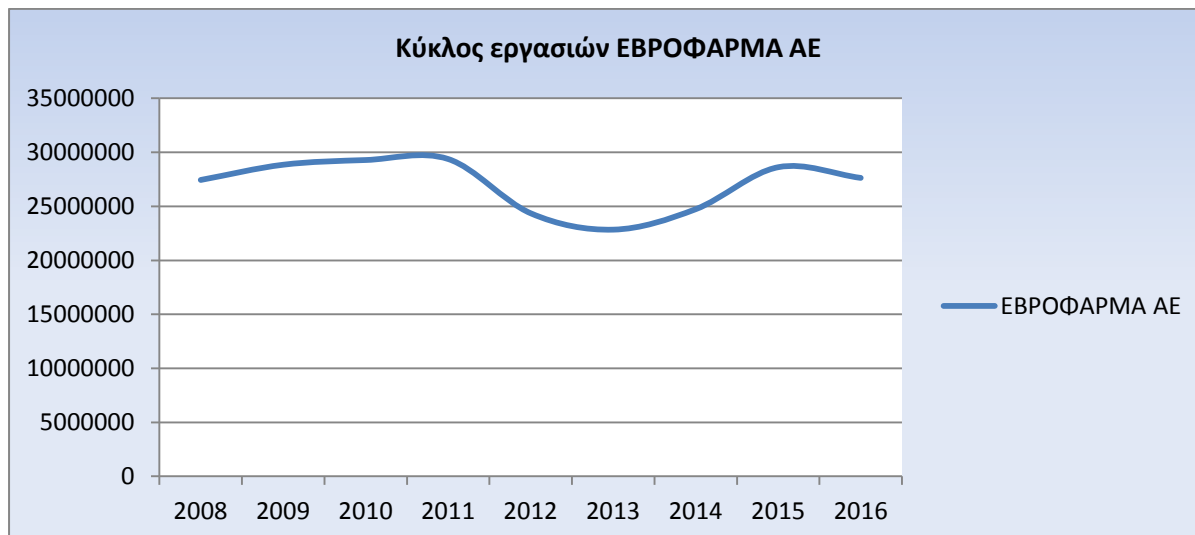
Σχεδιάγραμμα 9, Πηγή: Μητρώο ανωνύμων εταιρειών ΠΕ Έβρου

ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ Α.Ε.

Πρόκειται για την μεγαλύτερη γαλακτοβιομηχανία στην ευρύτερη περιοχή της Θράκης. Η εταιρεία ιδρύθηκε το 1991 και το 1994 προχώρησε στην κατασκευή του εργοστασίου στο Διδυμότειχο Ν. Έβρου για την παραγωγή γάλακτος, τυριών, γιαουρτιών και λοιπών γαλακτοκομικών προϊόντων. Το 1997 ανέδειξε και διάθεσε το προϊόν «αριάνι» για πρώτη φορά στην Ελλάδα ενώ το 2000 οι μετοχές της εισήλθαν στο χρηματιστήριο Αθηνών. Το 2008 έγινε εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη του στάβλου, με σκοπό την αναβάθμιση της πρώτης ύλης. Σήμερα, παράγει 25 τόνους αγελαδινού γάλακτος ανωτέρας ποιότητας, απασχολεί περίπου 132 εργαζομένους, το 1,5% του ελληνικού γάλακτος παράγεται στο στάβλο της και κάνει εξαγωγές σε 13 χώρες.

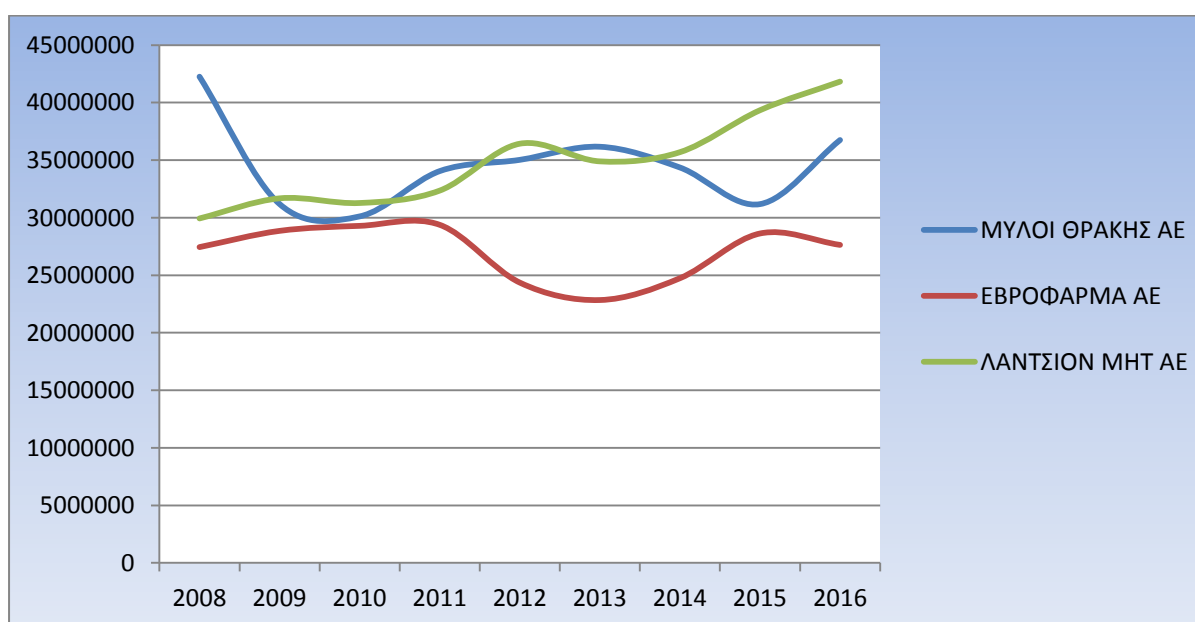
Οικονομικά στοιχεία

Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας άρχισε να επηρεάζεται αρνητικά από το έτος 2011 και έως το 2013. Έκτοτε παρουσιάζει ανοδικές τάσεις και έχει ανακάμψει, καλύπτοντας τα ποσά του 2008.

Σχεδιάγραμμα 10, Πηγή: Μητρώο ανωνύμων εταιρειών ΠΕ Έβρου

Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 11 παρουσιάζεται η εξέλιξη του κύκλου εργασιών των τριών Βιομηχανικών Εταιρειών του Νομού σύμφωνα με τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις των χρήσεων 2008-2016.

Σχεδιάγραμμα 11, Πηγή: Μητρώο ανωνύμων εταιρειών ΠΕ Έβρου

Επιλογή, ερμηνεία και υπολογισμός αριθμοδεικτών του δείγματος ανωνύμων εταιρειών (Πτωχευμένων και Υγιών).

Μία εκ των πιο χρήσιμων μεθόδων χρηματοοικονομικής ανάλυσης αποτελεί η χρήση των αριθμοδεικτών οι οποίοι εμφανίζουν τη σχέση ενός στοιχείου του ισολογισμού ή των αποτελεσμάτων χρήσεως ως προς ένα άλλο και εκφράζεται μέσα από μία απλή μαθηματική μορφή. Τα στοιχεία που αξιοποιήθηκαν για τον υπολογισμό των αριθμοδεικτών, αντλήθηκαν από τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις 16 ανωνύμων εταιρειών οι οποίες άντεξαν στην κρίση και δεν οδηγήθηκαν στην πτώχευση και 16 εταιρειών οι οποίες πτωχέυσαν. Επιλέχθηκαν οι παρακάτω αριθμοδείκτες:

D1. Δείκτης Κυκλοφοριακής ρευστότητας = Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις

Ο αριθμοδείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας υπολογίζεται από το λόγο του κυκλοφορούντος ενεργητικού με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις και χρησιμοποιείται προκειμένου να παρακολουθείται η ρευστότητα της επιχείρησης και η βραχυπρόθεσμη φερεγγυότητά της. Καταδεικνύει το βαθμό που το σύνολο των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων δύναται να καλυφθούν από τα κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία της και το εύρος ασφάλειας που διατηρεί προκειμένου να μπορεί να ανταπεξέλθει σε μία απρόσμενη εξέλιξη ροής κεφαλαίων κίνησης. Η αυξημένη τιμή του δείκτη δείχνει το μεγαλύτερο περιθώριο ασφάλειας που αισθάνονται οι πιστωτές από το ευνοϊκό επίπεδο ρευστότητας της επιχείρησης προκειμένου να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις τους. Ωστόσο, σημαντικό στοιχείο αποτελεί η δυνατότητα ρευστοποίησης των στοιχείων του κυκλοφορούντος ενεργητικού και για αυτό επιβάλλεται να λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως το είδος της οικονομικής μονάδας, η ποιότητα των κυκλοφοριακών στοιχείων, η ευκαμψία των αναγκών σε κεφάλαια κίνησης κ.α. (Λαζαρίδης & Παπαδόπουλος, 2005).

D2. Αριθμοδείκτης Επενδυμένων Κεφαλαίων = Κ.Π.Φ.Τ. / Σύνολο Ενεργητικού (ROA)

Ο δείκτης προκύπτει από το λόγο των καθαρών αποτελεσμάτων χρήσης προ φόρων και τόκων προς το σύνολο του ενεργητικού. Χρησιμοποιείται ως βασική ένδειξη της αποδοτικότητας της επιχείρησης, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η πηγή χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων της, και κατά συνέπεια καταδεικνύει τη δεξιότητά της να παράγει κερδοφορία. Δια μέσω αυτού του αριθμοδείκτη κατανοούμε το βαθμό αποτελεσματικότητας των ιδίων και ξένων κεφαλαίων καθώς και το βαθμό κερδοφορίας τους σε συσχέτισμό με τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης. Μία υψηλή τιμή του δείκτη ROA καταδεικνύει την

αποτελεσματική χρησιμοποίηση και αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης στο στόχο της επίτευξης κερδοφορίας.

D3. Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων = Καθαρό Κέρδος / Ίδια Κεφάλαια (ROE)

Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων υπολογίζεται από το λόγο των καθαρών κερδών (δηλαδή τα κέρδη που προέρχονται από λειτουργικές και μη λειτουργικές δραστηριότητες) προς τα ίδια κεφάλαια και δείχνει το πόσο αποδοτικά μία επιχείρηση χρησιμοποιεί τα κεφάλαιά της προκειμένου να δημιουργήσει πρόσθετα έσοδα (κέρδη). Χρησιμοποιείται ως μία ένδειξη αποτελεσματικότητας καθώς μας δείχνει το πόσο κέρδος μπορεί να παράγει χρησιμοποιώντας τους διαθέσιμους πόρους που επενδύθηκαν από τους μετόχους-εταίρους και τα αποθεματικά. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη (ROE) τόσο πιο αποτελεσματική είναι η χρησιμοποίηση των κεφαλαίων της επιχείρησης ενώ η ύπαρξη χαμηλών τιμών καταδεικνύει το αρνητικό κλίμα στο περιβάλλον της. Μία επιχείρηση μπορεί να δημιουργήσει αξία για τους μετόχους της εφόσον η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων είναι μεγαλύτερη από το κόστος ευκαιρίας των κεφαλαίων αυτών. Εάν δηλαδή η αναμενόμενη απόδοση που απαιτούν οι μέτοχοι για να επενδύσουν στην επιχείρηση είναι υψηλότερη από την απόδοση εναλλακτικών μορφών επενδύσεων με παρόμοιο επίπεδο κεφαλαιακού κινδύνου.

D4. Παρακρατηθέντα κέρδη / Σύνολο Ενεργητικού

Ο λόγος παρακρατηθέντων κερδών (σφρευτική κερδοφορία) προς το σύνολο του ενεργητικού δείχνει το επίπεδο χρηματοδότησης των περιουσιακών στοιχείων και των νέων επενδύσεων από τα παρακρατηθέντα κέρδη. Δηλαδή εάν η επιχείρηση χρειάστηκε να καταφύγει σε υψηλό δανεισμό ή όχι. Τα παρακρατηθέντα κέρδη αποτελούν τα τελικά κέρδη (ή ζημίες) τα οποία αυξάνουν (ή μειώνουν) το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων αφού καταβληθούν φόροι, αμοιβές μελών του διοικητικού συμβουλίου και μερίσματα. Τα αρνητικά παρακρατηθέντα κέρδη δείχνουν ότι η επιχείρηση αντιμετωπίζει προβλήματα καθώς μειώνεται η περιουσία των μετόχων της.

D5. Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ενεργητικού = Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού

Ο αριθμοδείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας ενεργητικού υπολογίζεται από το λόγο των καθαρών πωλήσεων προς το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων τα οποία χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης οικονομικής χρήσης, προκειμένου να πραγματοποιήσει τις πωλήσεις. Ο δείκτης εμφανίζει το βαθμό αποτελεσματικής χρησιμοποίησης του συνόλου του ενεργητικού σε σχέση με τις πωλήσεις. Αν ο δείκτης είναι υψηλός, συγκριτικά με τις τιμές του δείκτη στον ίδιο κλάδο, σημαίνει ότι γίνεται πλήρης

αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας ή ότι υπάρχει έλλειψη υποδομών. Αν ο δείκτης είναι χαμηλός, συγκριτικά με τις τιμές του δείκτη στον ίδιο κλάδο, σημαίνει ότι γίνεται χρησιμοποίηση άχρηστων περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας ή ότι η εταιρεία διαθέτει πολυτελείς υποδομές. Επομένως στην περίπτωση που ο δείκτης είναι χαμηλός η εταιρεία πρέπει να ρευστοποιήσει κάποια περιουσιακά στοιχεία ή να αυξήσει τις πωλήσεις προκειμένου να αυξηθεί η τιμή του δείκτη. Πέραν των ανωτέρω ο δείκτης αυτός συμμετέχει στη διαμόρφωση της αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων. Δηλαδή η Ταχύτητα Κυκλοφορίας Ενεργητικού αποτελεί παράγοντα πολλαπλασιασμού για την απόδοση της επιχείρησης. Συνιστάται οι επιχειρήσεις να μην έχουν υποδομές άχρηστες που μειώνουν τελικά τον Συντελεστή Κυκλοφορίας του Ενεργητικού άρα και την αποδοτικότητα των Ιδίων Κεφαλαίων. Η αξιολόγηση της τιμής του δείκτη αυτού, μας δίνει πληροφορίες για να εκτιμήσουμε αν ο ανταγωνισμός πραγματοποιεί ή όχι καλύτερη αξιοποίηση παγίων του, οπότε βρίσκεται σε μειονεκτική θέση και πρέπει να λάβει σχετικά μέτρα.

D6. Δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας αποθεμάτων = Κόστος πωληθέντων/Αποθέματα

Ο αριθμοδείκτης αυτός επιτρέπει να δούμε πόσες φορές ανανεώθηκαν τα αποθέματα της επιχείρησης σε σχέση με τις πωλήσεις της μέσα στη χρήση. Χρησιμοποιείται δηλαδή για να διαπιστωθεί η ταχύτητα με την οποία τα αποθέματα διατέθηκαν και αντικαταστάθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης. Αν διαιρέσουμε τις συνολικές ημέρες του έτους (365) με τον αριθμό αυτόν διαπιστώνουμε τον αριθμό που παρέμειναν τα αποθέματα στην επιχείρηση μέχρι να πωληθούν. Όταν ο δείκτης είναι χαμηλός ή μειώνεται σημαίνει πως υπάρχουν δυσκολίες στην πώληση των προϊόντων, δεν γίνεται ικανοποιητικός έλεγχος αποθεμάτων, είναι ελλιπής και τέλος υπάρχουν υψηλά αποθέματα είτε λόγω συγκεκριμένου σκοπού είτε λόγω συγκυρίας. Βέβαια ο δείκτης εξαρτάται από κλάδο σε κλάδο από επιχείρηση σε επιχείρηση και πάντα λαμβάνουμε υπόψη μας πιθανή εποχικότητα των προϊόντων. Ο δείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων εμφανίζεται από τη διαίρεση του κόστους πωληθέντων με τα αποθέματα.

D7. Δείκτης ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων = Πωλήσεις / Απαιτήσεις

Ο συγκεκριμένος δείκτης καταδεικνύει αν οι απαιτήσεις μιας επιχείρησης είναι πολύ μεγάλες σε σύγκριση με τις πωλήσεις της. Ανάλογος με τη ταχύτητα είσπραξης των απαιτήσεων είναι ο χρόνος δέσμευσης των απαιτήσεων. Μεγάλη ταχύτητα στην είσπραξη των απαιτήσεων σημαίνει μικρότερη πιθανότητα ζημιών από επισφαλείς πελάτες. Η παρακολούθηση της τάσης είναι διαχρονικά χρήσιμη για την αξιολόγηση της ποιότητας και της ρευστότητας των

απαιτήσεων. Για να προσδιοριστεί ο αριθμοδείκτης διαιρούμε τις πωλήσεις με τις απαιτήσεις της επιχείρησης όπως αυτές προκύπτουν από τα λογιστικά βιβλία.

D8. Δείκτης οικονομικής μόχλευσης = Σύνολο Ενεργητικού / Ίδια κεφάλαια

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει το ποσοστό της μεταβολής των καθαρών λειτουργικών κερδών προς διάθεση στους μετόχους από την μεταβολή των καθαρών κερδών προ φόρων και χρηματοοικονομικών εξόδων. Στην περίπτωση, που ο δείκτης οικονομικής μόχλευσης είναι μεγαλύτερος της μονάδας, τότε η επίδραση από τη χρήση ξένων κεφαλαίων στα κέρδη της επιχείρησης είναι θετική και επωφελής γι' αυτήν. Όταν ισούται με τη μονάδα, τότε η επίδραση των ξένων κεφαλαίων στα κέρδη είναι μηδενική και δεν υπάρχει οικονομική ωφέλεια για την επιχείρηση. Όταν είναι μικρότερος από τη μονάδα, τότε η επίδραση των ξένων κεφαλαίων στα κέρδη της επιχείρησης είναι αρνητική και η επιχείρηση δανείζεται. Αυτό συμβαίνει στις περιπτώσεις υπερδανεισμού.

D9. Δείκτης μικτού κέρδους = Μικτά κέρδη / Κύκλος Εργασιών

Ο αριθμοδείκτης αυτός, γνωστός και ως μικτό περιθώριο κέρδους, είναι πολύ σημαντικός διότι παρέχει ένα μέτρο αξιολόγησης της αποδοτικότητας των επιχειρήσεων. Δείχνει δηλαδή τη λειτουργική αποτελεσματικότητα μιας επιχείρησης και την πολιτική τιμών αυτής. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης μικτού κέρδους τόσο καλύτερη από απόψεως κερδών είναι η θέση της επιχείρησης διότι μπορεί να αντιμετωπίσει, χωρίς δυσκολία, μια ενδεχόμενη αύξηση του κόστους των πωλούμενων προϊόντων της. Ένας υψηλός δείκτης μικτού κέρδους δείχνει την ικανότητα της διοίκησης μιας επιχείρησης να επιτυγχάνει φθηνές αγορές και να πωλεί σε υψηλές τιμές.

D10. Δείκτης καθαρού κέρδους = Καθαρά κέρδη / Κύκλος εργασιών

Ο αριθμοδείκτης αυτός, γνωστός και ως καθαρό περιθώριο κέρδους, προσδιορίζει το κέρδος από τις λειτουργικές δραστηριότητες, δηλαδή το ποσοστό κέρδους που μένει στην επιχείρηση μετά την αφαίρεση από τις καθарές πωλήσεις του κόστους πωληθέντων και των λοιπών εξόδων. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης τόσο πιο επικερδής είναι η επιχείρηση. Εάν ο αριθμοδείκτης μικτού κέρδους δεν μεταβάλλεται διαχρονικά ενώ κατά την ίδια περίοδο ο αριθμοδείκτης καθαρού κέρδους παρουσιάζει κάμψη, η εξέλιξη αυτή παρέχει ένδειξη μιας δυσανάλογης αύξησης των εξόδων λειτουργίας της επιχείρησης σε σχέση με τις πωλήσεις της. Εάν ο αριθμοδείκτης μικτού κέρδους παρουσιάζει κάμψη διαχρονικά ενώ ο αριθμοδείκτης καθαρού κέρδους παραμένει σταθερός, παρέχεται ένδειξη δυσανάλογης αύξησης του κόστους πωληθέντων σε σχέση με τα έσοδα πωλήσεων. Ο αριθμοδείκτης προσδιορίζεται από τη διαίρεση των καθαρών κερδών με το κύκλο εργασιών.

D11. Κεφάλαιο κίνησης / Σύνολο ενεργητικού

Ο δείκτης αυτός είναι ένα μέτρο των καθαρών ρευστών στοιχείων του ενεργητικού της εταιρείας σε σχέση με τη συνολική κεφαλαιοποίηση. Το κεφάλαιο κίνησης ορίζεται ως η διαφορά ανάμεσα στο κυκλοφορούν ενεργητικό και τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Υπό κανονικές συνθήκες μία εταιρεία που βιώνει συνεχείς λειτουργικές ζημιές θα έχει συρρίκνωση του κυκλοφορούντος ενεργητικού σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού της. Επί της ουσίας ο δείκτης αυτός εκφράζει τη ρευστότητα και σύμφωνα με τον Altman, θεωρείται σημαντικότερος από τον δείκτη γενικής ρευστότητας και τον δείκτη άμεσης ρευστότητας, οι οποίοι βρέθηκαν να είναι επιρρεπείς στο να αντιστρέφουν την τάση ορισμένων πτωχευμένων εταιρειών.

D12. Λογιστική αξία ιδίων κεφαλαίων / Σύνολο υποχρεώσεων

Ο δείκτης αυτός μας δείχνει πόσο το ενεργητικό της εταιρείας μπορεί να μειωθεί σε αξία πριν οι υποχρεώσεις υπερβούν το ενεργητικό και η επιχείρηση γίνει αφερέγγυα. Επίσης προσθέτει τη διάσταση της κεφαλαιοποίησης και φαίνεται να είναι πιο αποτελεσματικός δείκτης πρόβλεψης της πτώχευσης.

Υποθέσεις για την επιλογή του δείγματος

Στην παρούσα έρευνα έχουμε λάβει υπόψη τρεις βασικές υποθέσεις. Η πρώτη έχει να κάνει με την αξιοπιστία των στοιχείων που χρησιμοποιούμε και στηρίζεται στο γεγονός ότι οι οικονομικές καταστάσεις των υγιών εταιρειών (με τις οποίες θα ασχοληθούμε εκτενέστερα) έχουν ελεγχθεί από ορκωτούς λογιστές ελεγκτές. Η δεύτερη υπόθεσή μας είναι ότι τηρείται η αρχή ομοιόμορφης χρονικής κατανομής των δεδομένων μας και στηρίζεται στο ότι τα δεδομένα μας αναφέρονται στην ίδια χρονική στιγμή τόσο πρόβλεψης όσο και εξέτασης της επαλήθευσης, ώστε τα αποτελέσματά μας να είναι συγκρίσιμα. Τέλος, η τρίτη υπόθεσή μας είναι ο αποκλεισμός των εταιρειών που έχουν μηδενική τιμή σε κάποιο από τα μεγέθη που βρίσκονται στον παρανομαστή των αριθμοδεικτών.

Βάσει των παραπάνω υποθέσεων το τελικό δείγμα των εταιρειών είναι το παρακάτω:

ΥΓΙΕΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	ΠΤΩΧΕΥΜΕΝΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ
ΜΥΛΟΙ ΘΡΑΚΗΣ ΑΕ	ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΘΡΑΚΗΣ ΑΕ
ΠΡΙΣΜΑ ΑΕ	Κ. ΚΑΡΥΠΙΔΗΣ ΑΕ
GREEN COLA ΑΕ	PROMAC ΑΕ
ΝΙΚ. ΔΑΣΤΕΡΙΔΗΣ ΑΒΕΕ	CHAMPIGNON HELLAS ΑΕ
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΑΕ	BEST CATERING ΑΕ
ΛΑΝΤΣΙΟΝ ΜΗΤ ΑΕ	ΟΥΖΟΥΝΙΔΗΣ ΠΟΤΟΠΟΙΑ ΑΕ
ΣΙΔΕΚΑΤ ΑΕ	ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ ΑΕ

AGROPARTS ΑΕ	Ι. ΠΙΡΠΙΡΗΣ ΚΑΙ ΥΙΟΙ ΑΕ
AGROLINE ΑΕ	ΠΟΤΟΠΟΙΑ ΓΟΙΔΑΣ ΑΕ
DASTERI SYSTEMS ΑΕ	ΑΡΗΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ ΑΕ
ΟΔ-ΓΕ ΑΕ	ΑΡΤΙΣΤΙ ΚΟΝΣΤΡΑΞΙΟΝ ΑΕ
ΕΓΝΑΤΙΑ ΑΕ	ΑΡΙΣΤΟΣ ΦΙΛΗΣ ΑΕ
ΚΥΚΛΩΠΙΑΣ ΑΕ	WINCAR ΑΕ
ΑΝΤ. ΔΕΛΗΠΟΥΛΙΟΣ ΑΕ	VOLL HAUS ΑΕ
ΕΒΡΙΤΙΚΑ ΚΕΛΛΑΡΙΑ ΑΕ	ΠΡΟ-ΜΠΕΤΟΝ ΑΕ
AGROHELLAS ΑΕ	FILO Α.Ε.

Αποτελέσματα έρευνας αριθμοδεικτών μ.ο. τελευταίας τετραετίας

Στον παρακάτω πίνακα 6 παρουσιάζεται ο μέσος όρος των δώδεκα (12) αριθμοδεικτών που αναλύσαμε παραπάνω, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία των δημοσιευμένων ισολογισμών για την τελευταία τετραετία δραστηριοποίησης. Για τις υγιείς εταιρείες έχουν ληφθεί υπόψη τα στοιχεία της τετραετίας 2012-2016 και για τις πτωχευμένες τα τέσσερα τελευταία χρόνια δραστηριοποίησής τους. Σημειώνεται ότι έχουν εξαιρεθεί οι ακραίες τιμές σε όλους τους αριθμοδείκτες προκειμένου να περιοριστεί η επιρροή του μέσου όρου και να έχουμε πιο ορθολογικό συμπέρασμα.

	ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ	ΥΓΙΕΙΣ	ΠΤΩΧΕΥΜΕΝΕΣ
Μέσος όρος αριθμοδεικτών τελευταίας τετραετίας	D1	2,477	0,987
	D2	0,035	-0,046
	D3	0,024	-0,124
	D4	0,020	-0,225
	D5	0,794	0,713
	D6	4,226	3,049
	D7	2,529	1,480
	D8	2,383	3,590
	D9	0,230	0,133
	D10	-0,003	-0,196
	D11	0,318	-0,006
	D12	2,024	0,293

Πίνακας 6, Πηγή: Μητρώο ανωνύμων εταιρειών ΠΕ Έβρου

Παρατηρούμε ότι με εξαίρεση τον δείκτη οικονομικής μόχλευσης (D8) όπου είναι υψηλότερος στις πτωχευμένες, σε όλους τους υπόλοιπους αριθμοδείκτες η τιμή τους στις υγιείς εταιρείες είναι υψηλότερη.

Εφαρμογή υποδείγματος του Altman για πρόβλεψη πτωχεύσεως

Σύμφωνα με τα άρθρα των Gerantonis N., Vergos K. και Christopoulos A. “Can Altman Z-Score Models Predict Business Failures in Greece” καθώς και των Grammatikos T. και

Gloubois G. “Predicting Bankruptcy of Industrial Firms in Greece”, το μοντέλο του Altman μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε ελληνικές επιχειρήσεις με επιτυχία και να εξετάσει εάν οι εταιρείες οδηγούνται σε πτώχευση ή όχι.

Τον Σεπτέμβριο του 1968, ο Edward I. Altman δημοσίευσε την πρώτη μελέτη για την πρόβλεψη της πτώχευσης με τη χρήση της διακριτικής πολυμεταβλητής ανάλυσης (Multivariate Discriminant Analysis ή εν συντομία MDA). Ο λόγος που επέλεξε αυτή τη μέθοδο ήταν πως στο κοντινό παρελθόν είχε αρχίσει να χρησιμοποιείται με επιτυχία στην επίλυση διαφόρων οικονομικών προβλημάτων όπως η αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας καταναλωτών ή η αξιολόγηση διαφόρων επενδύσεων. Γενικότερα, η MDA είναι μια στατιστική τεχνική που χρησιμοποιείται για την κατάταξη των αντικειμένων μίας έρευνας σε μία από αρκετές προκαθορισμένες ομάδες, με βάση τα ατομικά χαρακτηριστικά του καθενός, για έρευνες όπου η εξαρτημένη μεταβλητή παίρνει ποιοτικές τιμές (π.χ. πτωχευμένη ή υγιής). Τα δύο σημαντικά πλεονέκτημα αυτής της μεθόδου σε σχέση με τη μονομεταβλητή ανάλυση είναι ότι: α) η ανάλυση για όλους τους δείκτες γίνεται ταυτόχρονα, και β) η συνάρτηση εξάγει μόνο μία τιμή, γεγονός που κάνει ευκολότερη την ανάλυση των αποτελεσμάτων, εξαλείφοντας την υποκειμενικότητα του εκάστοτε ερευνητή. Για την ανάπτυξη του μοντέλου, επιλέχθηκαν 66 βιομηχανικές επιχειρήσεις, 33 υγιής και 33 που είχαν υποβάλει αίτηση για πτώχευση. Τα οικονομικά τους στοιχεία ελήφθησαν από την Moody's, ενώ όλα τα στοιχεία προέρχονταν από την περίοδο 1946-1965. Επίσης, κριτήριο επιλογής αποτελούσε και το σύνολο του ενεργητικού τους, το οποίο είχε εύρος από \$ 0,7 εκατ. μέχρι \$ 25,9 εκατ. 17. Από την άλλη πλευρά, για τους χρηματοοικονομικούς αριθμοδείκτες ο Altman ανέτρεξε στη σχετική βιβλιογραφία και επέλεξε τους πιο δημοφιλής και σχετικούς με το αντικείμενο της έρευνας, ενώ συμπεριέλαβε και ορισμένους που δεν είχαν χρησιμοποιηθεί ξανά στο παρελθόν. Με αυτό τον τρόπο σχημάτισε μία αρχική λίστα με 22 δείκτες, τους οποίους στη συνέχεια κατέταξε σε πέντε κατηγορίες. Στη συνέχεια, επιλέγοντας έναν από κάθε κατηγορία, εξέτασε ποιός συνδυασμός αυτών μεγιστοποιούσε την προβλεπτική ικανότητα του υποδείγματος. Ακολούθως, έπειτα από παρατήρηση της στατιστικής σημαντικότητας των διαφόρων εναλλακτικών σχέσεων και της προγνωστικής ακρίβειάς τους (συμπεριλαμβανομένου και του καθορισμού των συντελεστών στάθμισης κάθε ανεξάρτητης μεταβλητής) και αξιολόγηση των συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών, οι δείκτες που διακρίθηκαν ήταν οι:

$X1 = \text{Κεφάλαιο Κίνησης} / \text{Σύνολο Ενεργητικού},$

$X2 = \text{Αποτέλεσμα εις νέο} / \text{Σύνολο Ενεργητικού},$

$X3 = \text{Κέρδη προ Φόρων και Τόκων} / \text{Σύνολο Ενεργητικού},$

X_4 = Αγοραία Αξία Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Υποχρεώσεων,

X_5 = Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού.

Έτσι, η τελική μορφή της διακριτικής συνάρτησης διαμορφώθηκε ως εξής: $Z = 0,012X_1 + 0,014X_2 + 0,033X_3 + 0,006X_4 + 0,999X_5$. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, τη μεγαλύτερη συνεισφορά στη διαμόρφωση του Z-Score είχε ο δείκτης κερδοφορίας X_3 , γεγονός που είναι αναμενόμενο αφού το ποσοστό των εταιρειών που παρουσιάζουν κέρδος και πτώχευουν είναι σχεδόν μηδενικό, και ακολουθούν οι δείκτες X_5 (ο οποίος σε επίπεδο μονομεταβλητής ανάλυσης παρουσιάζοταν ως ασήμαντος), X_4 , X_2 και X_1 αντίστοιχα. Συγκρίνοντας τα αποτελέσματα του μοντέλου με τα πραγματικά γεγονότα διαπίστωσε πως σχεδόν όλες οι επιχειρήσεις που παρουσίαζαν Z-score μεγαλύτερο του 2,99 στην πραγματικότητα δεν πτώχευσαν, σχεδόν όλες όσες είχαν Z-score μικρότερο του 1,81 κήρυξαν πτώχευση, ενώ για αυτές που είχαν τιμές μεταξύ του εύρους « $1,81 < Z < 2,99$ » δεν μπορούσαν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα λόγω της υψηλής πιθανότητας σφάλματος. Το διάστημα αυτό ονομάστηκε «ζώνη - περιοχή άγνοιας» ή «γκρίζα περιοχή». Τα ποσοστά επιτυχίας που κατέγραψε στην ταξινόμηση των εταιρειών ήταν 95% ακρίβεια για πρόβλεψη ενός έτους και 72% ακρίβεια για πρόβλεψη δύο ετών. Σε αντίθεση με όσα υποστήριζαν οι Beaver και Merwin στις έρευνες τους, δηλαδή ότι μπορεί να επιτευχθεί πρόβλεψη έως και πέντε έτη πριν την πτώχευση, η προβλεπτική ικανότητα του συγκεκριμένου μοντέλου φαίνεται να μειώνεται σημαντικά μετά το δεύτερο έτος (από 72% σε 48%, 29%, 36% διαδοχικά για τα έτη 2 έως 5), συνεπώς δεν φαντάζει κατάλληλο για διάστημα πρόγνωσης πέρα των δύο ετών. Επιπροσθέτως, έκανε και δύο ιδιαίτερα σημαντικές παρατηρήσεις σχετικά με τις τιμές των αριθμοδεικτών των εταιρειών σε μονομεταβλητή βάση. Πιο συγκεκριμένα, διαπίστωσε πως όλοι οι δείκτες του μοντέλου δείχνουν μια τάση επιδείνωσης καθώς πλησιάζει πτώχευση και ότι η πιο σοβαρή αλλαγή στην πλειοψηφία των δεικτών αυτών συνέβη μεταξύ του τρίτου και του δεύτερου χρόνου πριν από την πτώχευση. Η μελέτη αυτή αποτέλεσε και το ερέθισμα για να παρουσιαστεί σημαντική αύξηση των δημοσιεύσεων σχετικά με τα μοντέλα πρόβλεψης της πτώχευσης, καθώς απέδειξε πως είναι δυνατή η πρόγνωση της εταιρικής αποτυχίας με αρκετά υψηλή ακρίβεια. Έκτοτε, στη βιβλιογραφία έχει γίνει μεγάλος αριθμός από δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά οικονομικού περιεχομένου, μεγάλης ποικιλίας τέτοιου είδους μοντέλων. Οι μελέτες αυτές ποικίλουν σε εστιασμένες σε συγκεκριμένους κλάδους ή γενικότερες, σε άλλες που εφαρμόζονται σε συγκεκριμένες αγορές, σε μελέτες που έχουν αναπτυχθεί με διαφορετικού είδους μοντέλα, με χρήση διαφόρων αριθμοδεικτών και διαφορετικού πλήθους αυτών, με διαφορές στην αποτελεσματικότητα τους ως προς το

χρονικό ορίζοντα ή την ακρίβεια τους, με διαφορετικό τρόπο επιλογής του στατιστικού δείγματος, κτλ.

Θα πρέπει να σημειωθεί πως το μοντέλο του Altman έχει εξελιχθεί από το 1968 και στην παρούσα εργασία θα γίνει χρήση αναθεωρημένων εκδοχών του και συγκεκριμένα η εξίσωση $Z = 0,717X1 + 0,847X2 + 3,107X3 + 0,420X4 + 0,998X5$.

Η τελευταία εξίσωση θεωρείται ορθότερη καθώς είναι εφαρμόσιμη και σε εταιρείες του ιδιωτικού τομέα που οι μετοχές τους δεν διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο. Ο Altman έκανε επανεκτίμηση των συντελεστών στάθμισης και παράλληλα αντικατέστησε την αγοραία αξία ιδίων κεφαλαίων (X4) με την λογιστική αξία (Book Value). Στην εξίσωση αυτή η κατανομή του Z-Score είναι πιο αυστηρή και η περιοχή άγνοιας είναι αυστηρότερη καθώς το κάτω όριο διαμορφώνεται σε 1,23 έναντι του 1,81 του αρχικού μοντέλου. Ειδικότερα έχουμε:

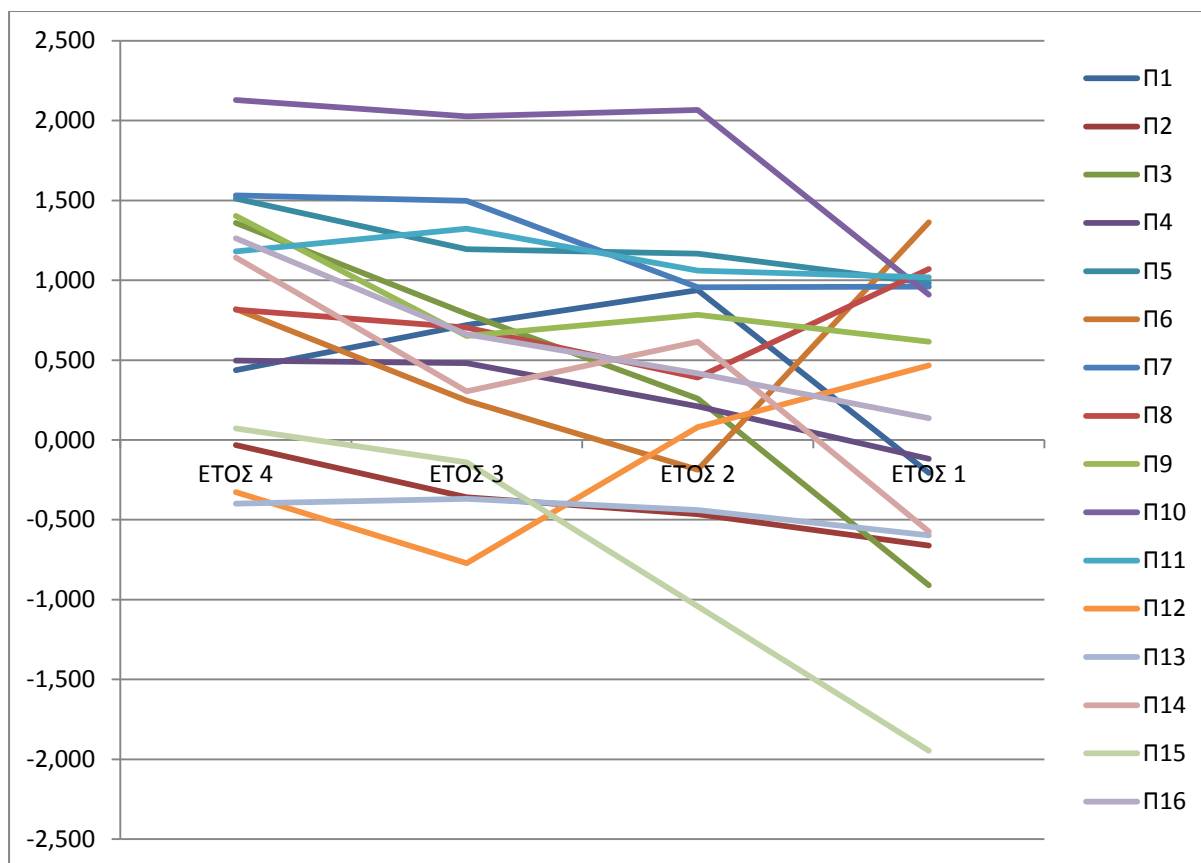
- $Z < 1,23$ είναι ξεκάθαρα πτωχευμένη
- $Z > 2,90$ είναι ξεκάθαρα μη πτωχευμένη
- $1,23 < Z < 2,90$ είναι στη ζώνη άγνοιας (γκρίζα ζώνη)

Εφαρμογή υποδείγματος του Altman στις πτωχευμένες εταιρείες

Υπολογίζοντας το Z-Score των πτωχευμένων εταιρειών με τη μέθοδο του Altman (όπως αναλύθηκε παραπάνω) καταλήγουμε στον παρακάτω πίνακα 7 και το σχεδιάγραμμα 12.

	ΕΤΟΣ 4	ΕΤΟΣ 3	ΕΤΟΣ 2	ΕΤΟΣ 1
Π1	0,438	0,720	0,939	-0,207
Π2	-0,032	-0,359	-0,465	-0,661
Π3	1,359	0,790	0,259	-0,911
Π4	0,497	0,480	0,210	-0,119
Π5	1,510	1,195	1,166	0,983
Π6	0,820	0,246	-0,186	1,363
Π7	1,530	1,497	0,957	0,960
Π8	0,815	0,704	0,390	1,070
Π9	1,403	0,652	0,783	0,616
Π10	2,129	2,027	2,067	0,910
Π11	1,180	1,322	1,059	1,019
Π12	-0,327	-0,772	0,080	0,468
Π13	-0,399	-0,370	-0,439	-0,597
Π14	1,142	0,305	0,616	-0,574
Π15	0,072	-0,141	-1,041	-1,947
Π16	1,264	0,661	0,417	0,136

Πίνακας 7, Πηγή Μητρώο Α.Ε. ΠΕ Έβρου

Σχεδιάγραμμα 12, Αποτελέσματα Altman's Z-Score στις πτωχευμένες εταιρείες

Παρατηρούμε ότι σε όλες τις εταιρείες η τιμή του δείκτη Z-Score είναι κάτω από το όριο του 1,23 και καταδεικνύει ότι αυτές οδηγούνται σε πτώχευση, επιβεβαιώνοντας το μοντέλο του Altman.

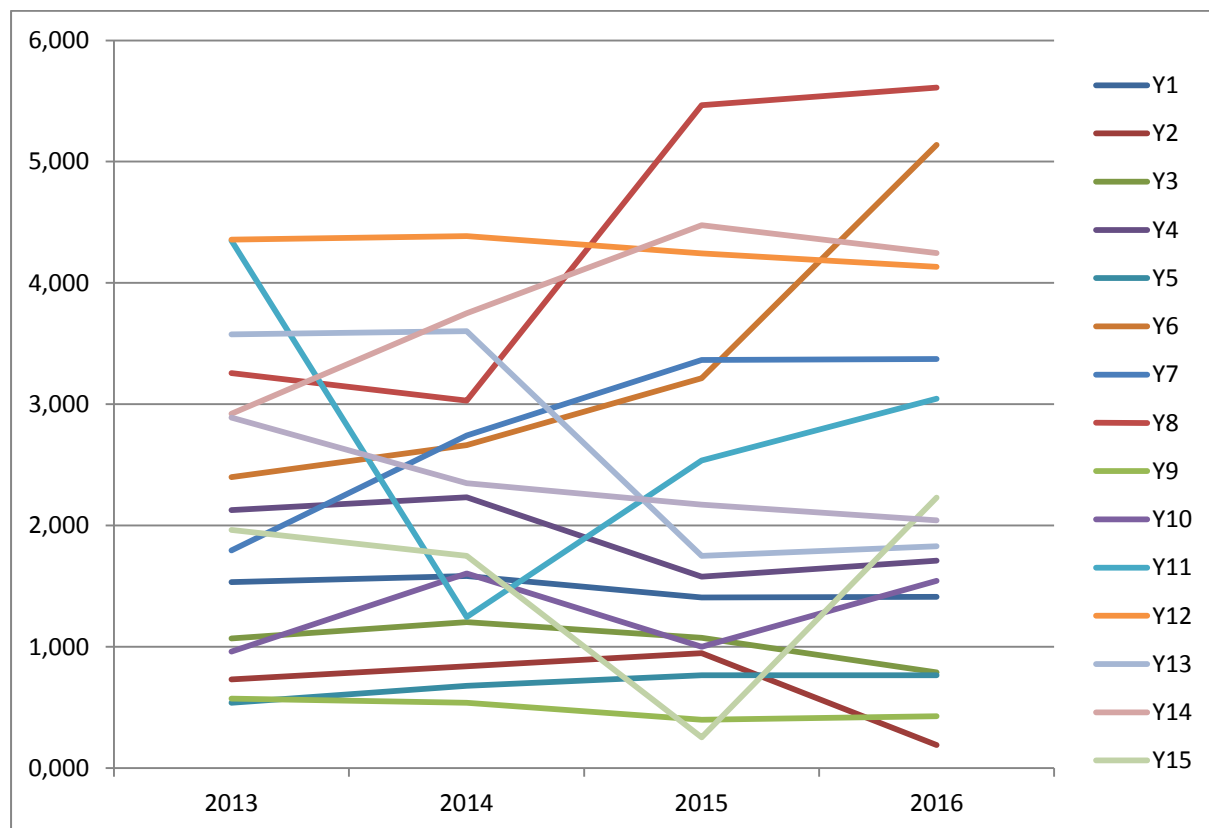
Εφαρμογή υποδείγματος του Altman στις υγιείς εταιρείες

Υπολογίζοντας στη συνέχεια το Z-Score των υγιών εταιρειών με τη μέθοδο του Altman (όπως αναλύθηκε παραπάνω) καταλήγουμε στον παρακάτω πίνακα 8 και το σχεδιάγραμμα 13

Υγιείς ΑΕ	2013	2014	2015	2016
Y1	1,533	1,585	1,406	1,414
Y2	0,731	0,840	0,947	0,190
Y3	1,070	1,203	1,074	0,790
Y4	2,128	2,232	1,579	1,710
Y5	0,540	0,679	0,766	0,766
Y6	2,399	2,663	3,215	5,138
Y7	1,796	2,742	3,366	3,373
Y8	3,257	3,030	5,465	5,611
Y9	0,573	0,540	0,400	0,427
Y10	0,962	1,605	1,000	1,544
Y11	4,349	1,247	2,538	3,047
Y12	4,358	4,385	4,244	4,132
Y13	3,575	3,604	1,749	1,829

Y14	2,921	3,751	4,475	4,247
Y15	1,963	1,749	0,254	2,231
Y16	2,890	2,349	2,172	2,042

Πίνακας 8, Πηγή Μητρώο Α.Ε. ΠΕ Έβρου

Σχεδιάγραμμα 13, Αποτελέσματα Altman' s Z-Score στις Υγιείς εταιρείες

Παρατηρούμε ότι οι 12 από τις 16 υγιείς εταιρείες έχουν Z-Score πάνω από το όριο του 1,23 χωρίς να εμφανίζουν τάσεις πτώχευσης ενώ 4 εταιρείες (Y2, Y3, Y5, Y9) έχουν δείκτη κάτω από το όριο του 1,23 παρουσιάζοντας σημάδια πτώχευσης. Σε ότι αφορά τις τέσσερις αυτές εταιρείες έχουμε να παρατηρήσουμε ότι:

Y2: Πρόκειται για εταιρεία που δραστηριοποιείται στον τομέα της πληροφορικής και μεγάλο μέρος του κύκλου εργασιών της σχετίζεται με προμήθειες και έργα του δημοσίου. Όπως είναι γνωστό την τετραετία 2012-2016 οι προμήθειες και τα έργα του δημοσίου στον τομέα αυτό συρρικνώθηκαν σε μεγάλο βαθμό.

Y3: Πρόκειται για εταιρεία παραγωγής και εμφιάλωσης αναψυκτικών η οποία εξαγόρασε τα τελευταία χρόνια την ΕΠΑΠ ΑΕ η οποία εμφάνιζε στα οικονομικά της στοιχεία συσσωρευμένες ζημιές και ήταν στα πρόθυρα πτώχευσης. Την τελευταία τριετία έχουν επενδυθεί μεγάλα ποσά και ο κύκλος εργασιών της εταιρείας παρουσιάζει σημαντική αύξηση.

Y5: Πρόκειται για μεγάλη γαλακτοβιομηχανία η οποία την περίοδο 2010-2014 παρουσίασε σημαντική μείωση στον κύκλο εργασιών αλλά από το 2015 εμφανίζει σημάδια ανάκαμψης με το δείκτη Z-Score να έχει βελτιωθεί.

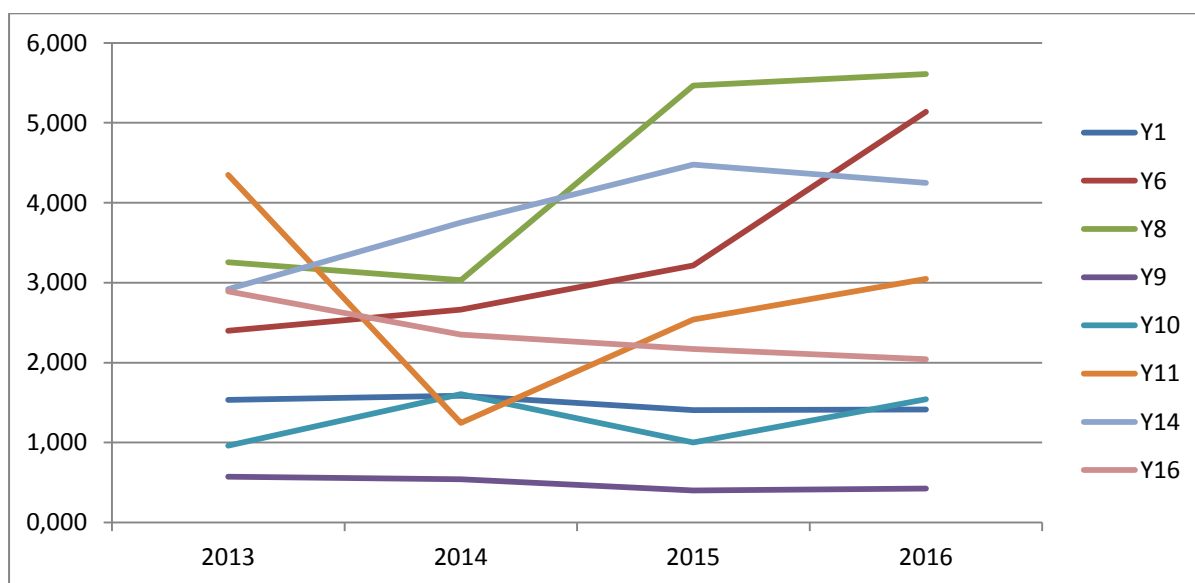
Υ9: Πρόκειται για εταιρεία εμπορίας αγροτικών μηχανημάτων η οποία συμμετέχει σε όμιλο εταιρειών από τους κορυφαίους στη Βόρεια Ελλάδα. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία μεταφορά του κύκλου εργασιών της σε άλλες εταιρείες του ομίλου.

Εξέταση επιρροής των αριθμητών των αριθμοδεικτών στο μοντέλο

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε πόσο σημαντικό ρόλο παίζουν ορισμένοι από τους αριθμητές των αριθμοδεικτών κατατάσσοντας τις εταιρείες σε δύο ομάδες θέτοντας κάποιο όριο στον αριθμητή.

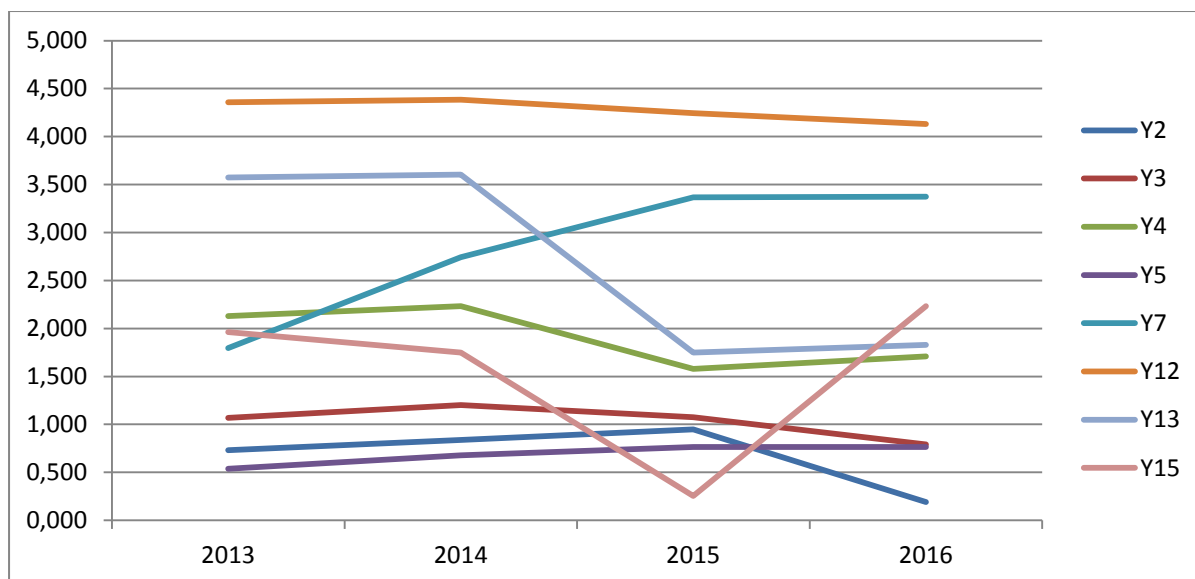
Αρχικά θα κατατάξουμε τις υγιείς εταιρείες σε δύο ομάδες των 8 εταιρειών με βάση το ύψος των παρακρατηθέντων κερδών κατά το έτος 2016. Η πρώτη ομάδα θα περιλαμβάνει 8 εταιρείες που τα παρακρατηθέντα κέρδη υπερβαίνουν το ύψος των 430.000 € και η δεύτερη 8 εταιρείες που δεν υπερβαίνει το ύψος αυτό.

Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 14 αποτυπώνεται η πρώτη ομάδα με παρακρατηθέντα κέρδη μεγαλύτερα των 430.000 € και παρατηρούμε ότι μόλις μία εταιρεία παρουσιάζει Altman Z-Score κάτω από το όριο του 1,23 (ποσοστό 12,5%) και μάλιστα πρόκειται για την εταιρεία Υ9 για την οποία έχουν διατυπωθεί παραπάνω σχετικές παρατηρήσεις.

Σχεδιάγραμμα 14, Πηγή Μητρώο Α.Ε. ΠΕ Έβρου

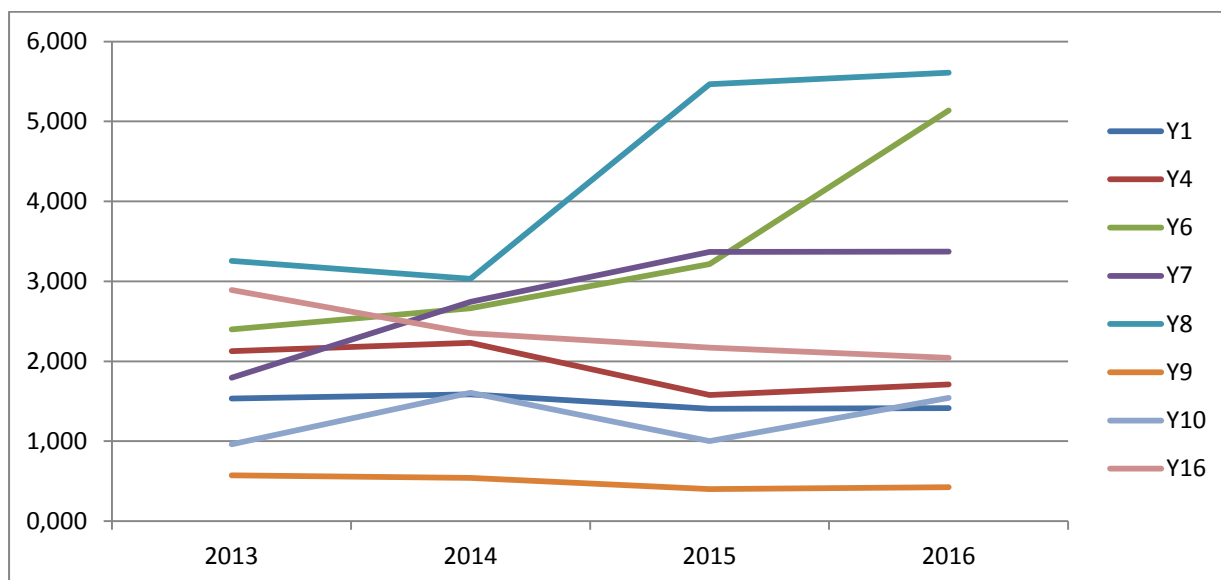
Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 15 αποτυπώνεται η δεύτερη ομάδα με παρακρατηθέντα κέρδη μικρότερα των 430.000 € και παρατηρούμε ότι 3 από τις 8 εταιρείες παρουσιάζουν Altman Z-Score κάτω από το όριο του 1,23 (ποσοστό 37,5%).

Σχεδιάγραμμα 15, Πηγή Μητρώο Α.Ε. ΠΕ Έβρου

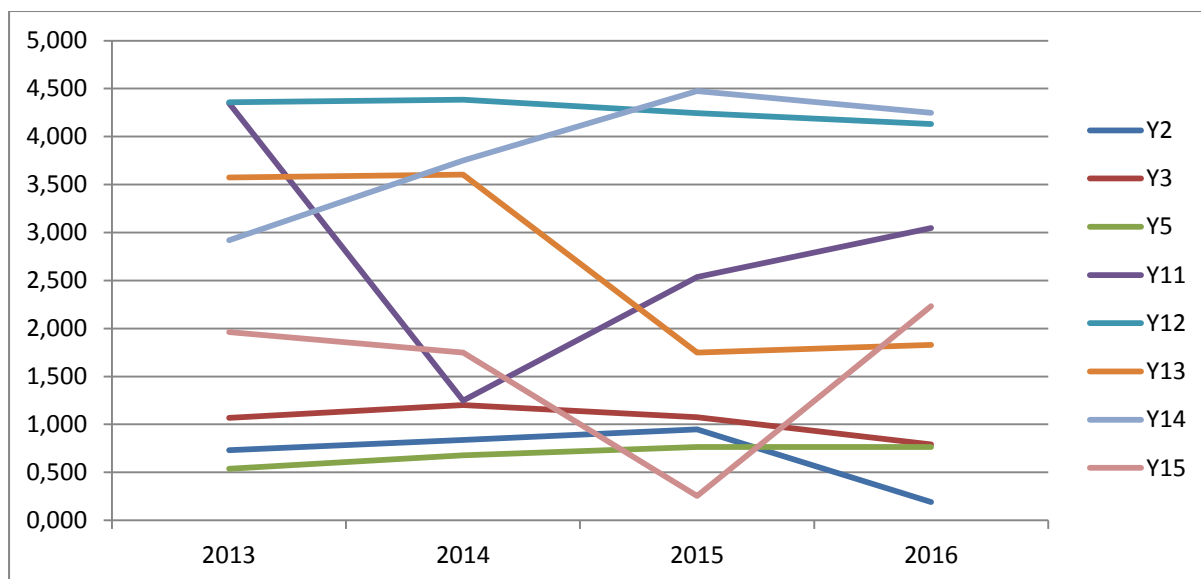
Στη συνέχεια θα κατατάξουμε τις υγιείς εταιρείες σε δύο ομάδες των 8 εταιρειών με βάση το κεφάλαιο κίνησης κατά το έτος 2016. Η πρώτη ομάδα θα περιλαμβάνει 8 εταιρείες που το κεφάλαιο κίνησης υπερβαίνει το ύψος των 2.800.000 € και η δεύτερη 8 εταιρείες που το κεφάλαιο κίνησης δεν υπερβαίνει το ύψος αυτό.

Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 16 αποτυπώνεται η πρώτη ομάδα με κεφάλαιο κίνησης μεγαλύτερο των 2.800.000 € και παρατηρούμε ότι μόλις μία εταιρεία παρουσιάζει Altman Z-Score κάτω από το όριο του 1,23 (ποσοστό 12,5%). Και πάλι πρόκειται για την εταιρεία Y9 για την οποία έχουν διατυπωθεί παραπάνω σχετικές παρατηρήσεις.

Σχεδιάγραμμα 16, Πηγή Μητρώο Α.Ε. ΠΕ Έβρου

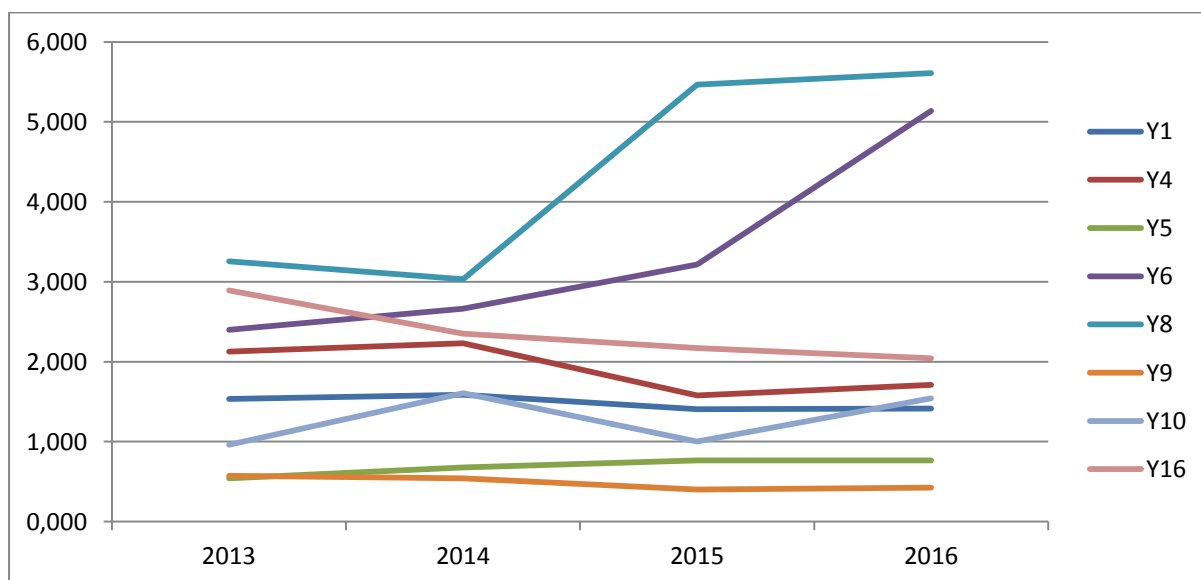
Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 17 αποτυπώνεται η δεύτερη ομάδα με κεφάλαιο κίνησης μικρότερο των 2.800.000 € και παρατηρούμε ότι 3 από τις 8 εταιρείες παρουσιάζουν Altman Z-Score κάτω από το όριο του 1,23 (ποσοστό 37,5%).

Σχεδιάγραμμα 17, Πηγή Μητρώο Α.Ε. ΠΕ Έβρου

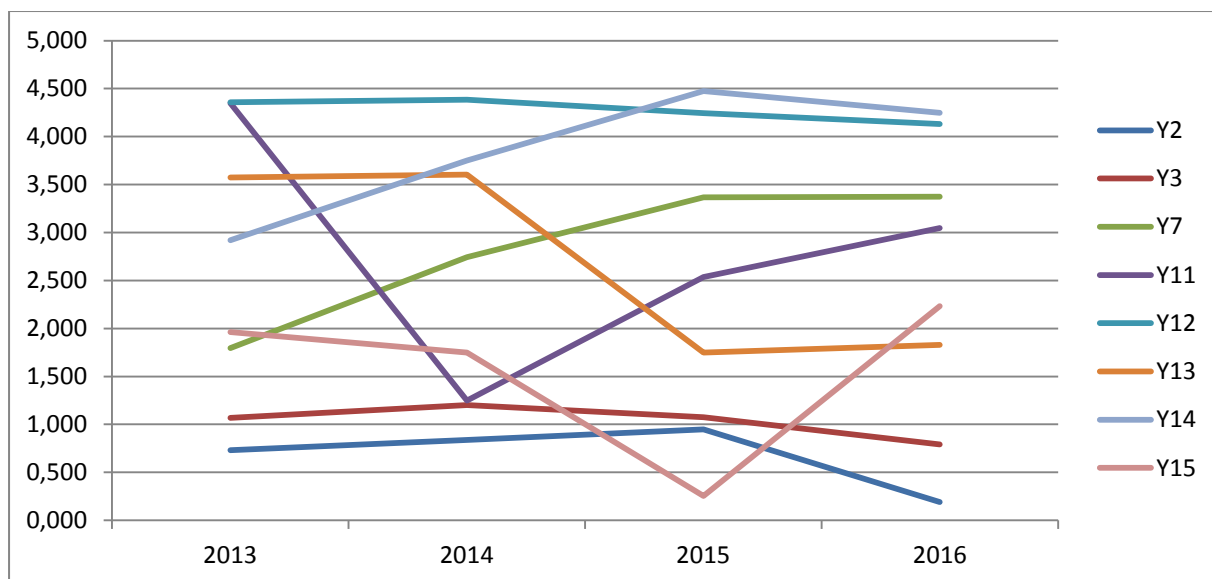
Στη συνέχεια θα κατατάξουμε τις υγιείς εταιρείες σε δύο ομάδες των 8 εταιρειών με βάση τα καθαρά αποτελέσματα προ φόρων κατά το έτος 2016. Η πρώτη ομάδα θα περιλαμβάνει 8 εταιρείες που τα καθαρά αποτελέσματα προ φόρων υπερβαίνουν το ύψος των 300.000 € και η δεύτερη 8 εταιρείες που τα Κ.Α.Π.Φ. δεν υπερβαίνουν το ύψος αυτό.

Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 18 αποτυπώνεται η πρώτη ομάδα με καθαρά αποτελέσματα προ φόρων άνω των 300.000 € και παρατηρούμε ότι 2 εταιρείες παρουσιάζουν Altman Z-Score κάτω από το όριο του 1,23 (ποσοστό 25%).

Σχεδιάγραμμα 18, Πηγή Μητρώο Α.Ε. ΠΕ Έβρου

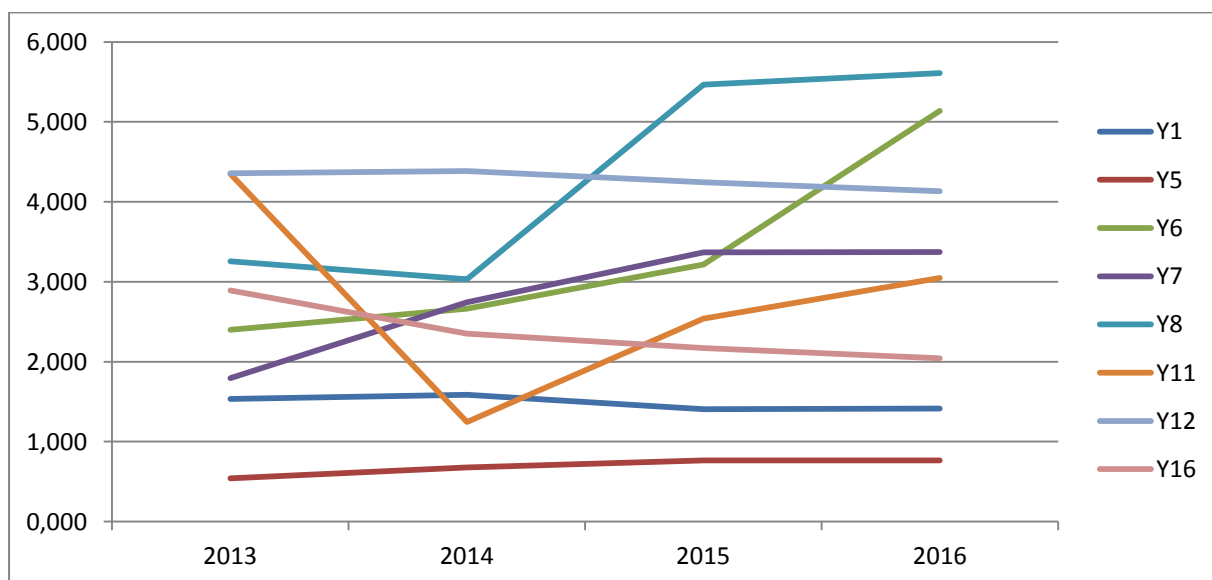
Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 19 αποτυπώνεται η δεύτερη ομάδα με καθαρά αποτελέσματα προ φόρων κάτω των 300.000 € και παρατηρούμε ότι 2 εταιρείες παρουσιάζουν Altman Z-Score κάτω από το όριο του 1,23 (ποσοστό 25%).

Σχεδιάγραμμα 19, Πηγή Μητρώο Α.Ε. ΠΕ Έβρου

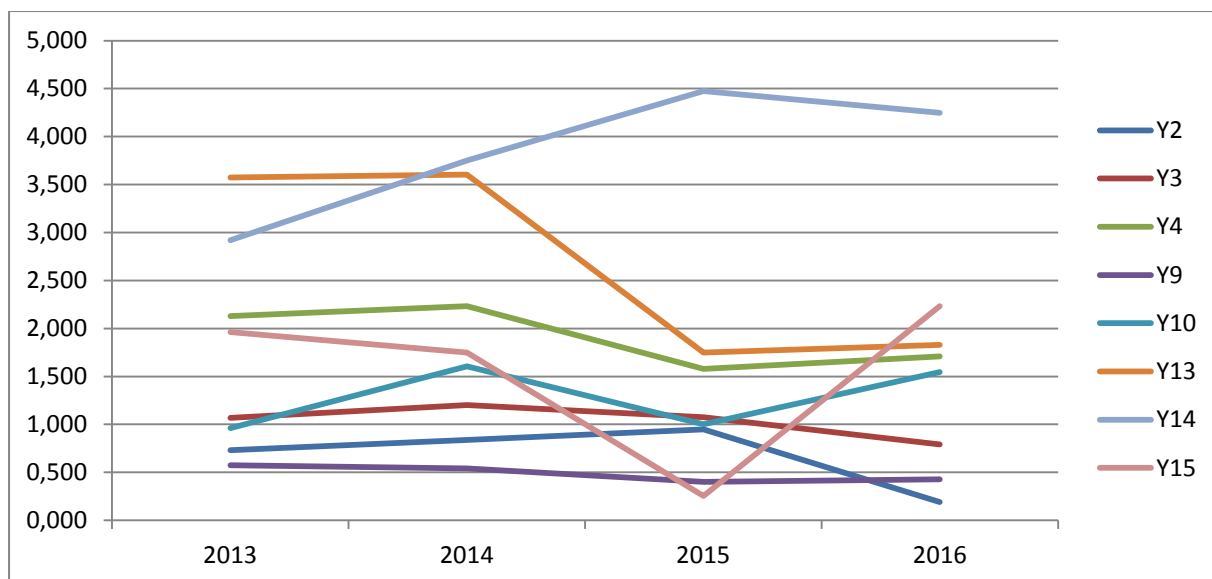
Στη συνέχεια θα κατατάξουμε τις υγιείς εταιρείες σε δύο ομάδες των 8 εταιρειών με βάση τα ίδια κεφάλαια κατά το έτος 2016. Η πρώτη ομάδα θα περιλαμβάνει 8 εταιρείες που τα ίδια κεφάλαια υπερβαίνουν το ύψος των 4.000.000 € και η δεύτερη 8 εταιρείες που τα Ι.Κ. δεν υπερβαίνουν το ύψος αυτό.

Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 20 αποτυπώνεται η πρώτη ομάδα με ίδια κεφάλαια άνω των 4.000.000 € και παρατηρούμε ότι μόλις 1 εταιρεία παρουσιάζει Altman Z-Score κάτω από το όριο του 1,23 (ποσοστό 12,5%).

Σχεδιάγραμμα 20, Πηγή Μητρώο Α.Ε. ΠΕ Έβρου

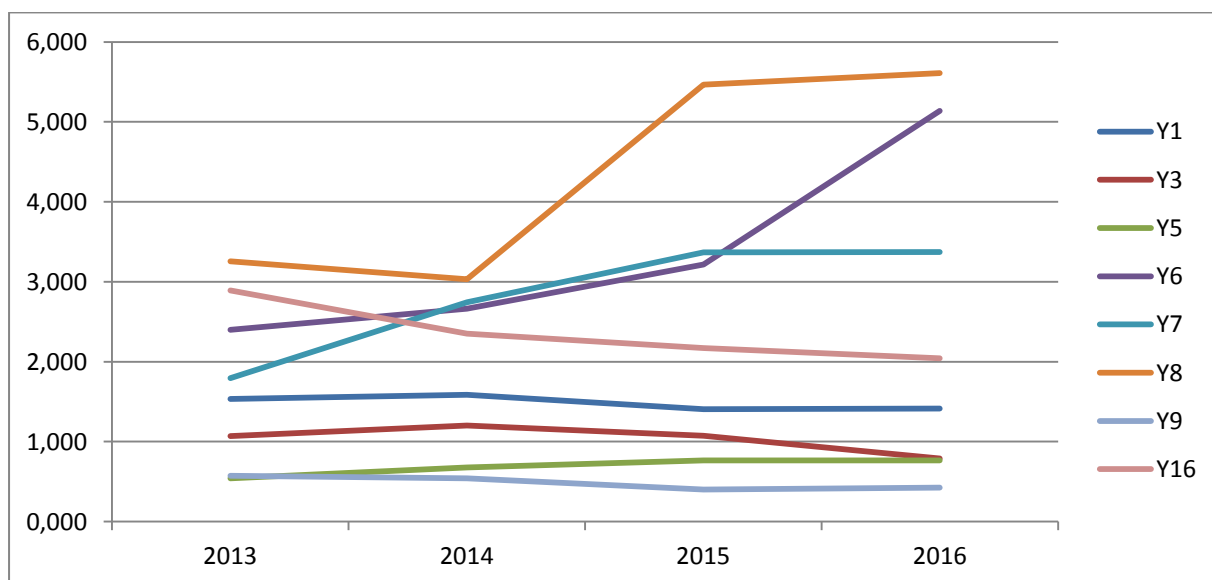
Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 21 αποτυπώνεται η δεύτερη ομάδα με ίδια κεφάλαια κάτω των 4.000.000 € και παρατηρούμε ότι 3 από τις 8 εταιρείες παρουσιάζει Altman Z-Score κάτω από το όριο του 1,23 (ποσοστό 37,5%).

Σχεδιάγραμμα 21, Πηγή Μητρώο Α.Ε. ΠΕ Έβρου

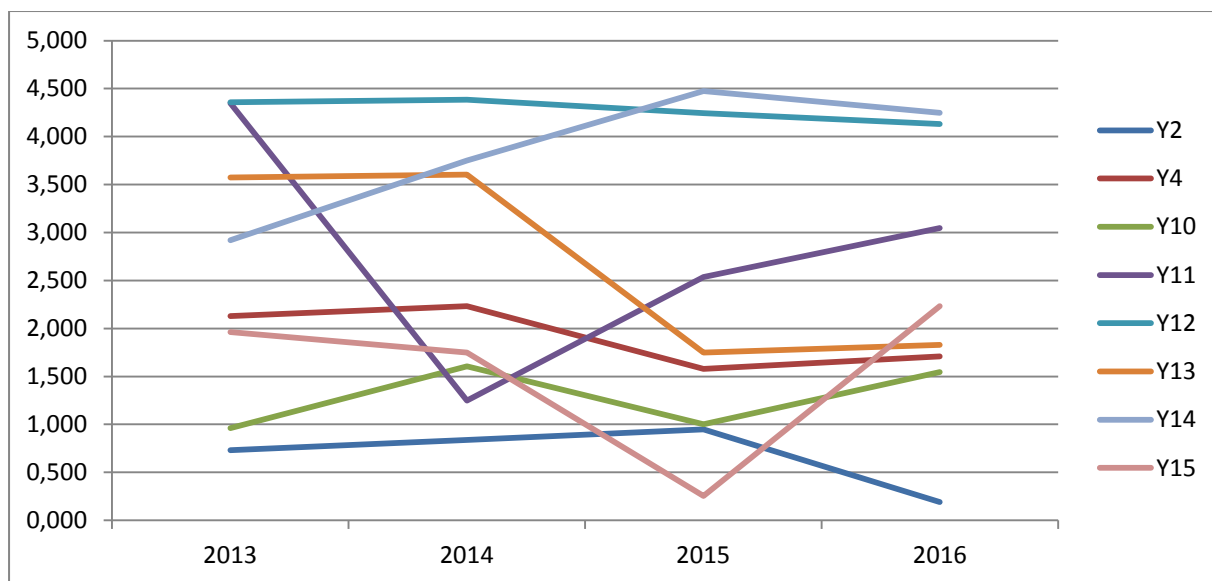
Στη συνέχεια θα κατατάξουμε τις υγιείς εταιρείες σε δύο ομάδες των 8 εταιρειών με βάση τον κύκλο εργασιών κατά το έτος 2016. Η πρώτη ομάδα θα περιλαμβάνει 8 εταιρείες που ο κύκλος εργασιών υπερβαίνει το ύψος των 5.000.000 € και η δεύτερη 8 εταιρείες που ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνουν το ύψος αυτό.

Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 22 αποτυπώνεται η πρώτη ομάδα με κύκλο εργασιών άνω των 5.000.000 € και παρατηρούμε ότι 3 εταιρείες παρουσιάζει Altman Z-Score κάτω από το όριο του 1,23 (ποσοστό 37,5%).

Σχεδιάγραμμα 22, Πηγή Μητρώο Α.Ε. ΠΕ Έβρου

Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 23 αποτυπώνεται η δεύτερη ομάδα με κύκλο εργασιών κάτω των 5.000.000 € και παρατηρούμε ότι μόλις 1 εταιρεία παρουσιάζει Altman Z-Score κάτω από το όριο του 1,23 (ποσοστό 12,5%).

Σχεδιάγραμμα 23, Πηγή Μητρώο Α.Ε. ΠΕ Έβρου

Συνοψίζοντας τις πληροφορίες που λαμβάνουμε από τα παραπάνω διαγράμματα, διαπιστώνουμε ότι στο δείγμα μας, ο ρόλος των μεταβλητών, παρακρατηθέντα κέρδη, κεφάλαιο κίνησης και ίδια κεφάλαια λαμβάνουν σημαντικότερο ρόλο στη διαμόρφωση υψηλής τιμής του δείκτη Z-Score.

Μεταβλητή	Επιρροή σε δείκτη Z-Score
Παρακρατηθέντα Κέρδη	Μεγάλη
Κεφάλαιο Κίνησης	Μεγάλη
Ίδια Κεφάλαια	Μεγάλη
Καθαρά Αποτελέσματα Προ Φόρων	Μέτρια
Κύκλος Εργασιών	Μικρή

Πίνακας 9, Πηγή Μητρώο Α.Ε. ΠΕ Έβρου

Συμπεράσματα

Οι προσπάθειες επιχειρηματικότητας στο Νομό Έβρου κατά την περίοδο 2011-2018 δεν παρουσίασε κάμψη καθώς ο αριθμός των ενεργών επιχειρήσεων εμφανίζει μία αξιοσημείωτη σταθερότητα με ελαφρώς αυξητικές τάσεις. Μάλιστα η είσοδος στην αγορά ενός νέου τύπου εταιρείας, της Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρείας (ΙΚΕ), φαίνεται ότι κερδίζει τα τελευταία χρόνια έδαφος και η επιλογή της έχει αυξητικές τάσεις.

Σε ότι αφορά την εξέλιξη των πτωχεύσεων στο Νομό Έβρου, παρατηρούμε ότι κορυφώθηκε τη χρονική περίοδο 2012-2016 και από το έτος 2017 εμφανίζεται μία ομαλότητα και επιστροφή στην κανονικότητα. Οι πτωχεύσεις στους κλάδους του εμπορίου, των υπηρεσιών και της μεταποίησης παρουσιάζουν την ίδια πορεία μέσα στο προαναφερθέν χρονικό διάστημα. Εξάιρεση αποτελεί ο τουριστικός κλάδος ο οποίος βαίνει συνεχώς βελτιούμενος στα χρόνια της οικονομικής κρίσης και στηρίζει σε μεγάλο βαθμό την τοπική οικονομία. Ο

τομέας των βιομηχανιών στηριζόμενος στην επεξεργασία αλεύρων, αλλαντικών και γάλακτος επιβίωσε και μάλιστα κινήθηκε σε ικανοποιητικά επίπεδα.

Η οικονομετρική εφαρμογή έθεσε ως σκοπό, τη μελέτη επιρροής που ασκούν συγκεκριμένοι αριθμοδείκτες στην πιθανότητα πτώχευσης δείγματος ελληνικών εταιρειών στο Νομό. Στη μελέτη εφαρμόστηκε το υπόδειγμα Z-Score του Altman χρησιμοποιώντας δείγμα από 16 υγιείς και 16 πτωχευμένες εταιρείες. Χρησιμοποιώντας δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις των τεσσάρων τελευταίων ετών δραστηριοποίησής τους το μοντέλο επιβεβαιώθηκε πλήρως στις πτωχευμένες εταιρείες. Η εφαρμογή στις υγιείς εταιρείες καταδεικνύει ότι 4 από τις 16 είναι στα πρόθυρα πτώχευσης εμφανίζοντας χαμηλές τιμές Z-Score. Αξιοσημείωτο είναι ότι στο δείγμα των πτωχευμένων εταιρειών η συντριπτική πλειοψηφία αυτών υπάγονται στην κατηγορία των καθαρά εμπορικών.

Στη μελέτη επιρροής των αριθμητών των αριθμοδεικτών της εξίσωσης Altman στη διαμόρφωση του Z-Score, παρατηρήθηκε ότι τη σημαντικότερη επιρροή εμφανίζουν οι μεταβλητές, παρακρατηθέντα κέρδη, κεφάλαιο κίνησης και ίδια κεφάλαια.

Πρέπει να σημειωθεί ότι οι προβλέψεις του υποδείγματος δεν είναι απόλυτα ικανοποιητικές, κάτι που αποδίδεται στο ότι οι οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών δεν απεικονίζουν με ακρίβεια την χρηματοοικονομική κατάστασή τους καθώς πιθανόν να υφίστανται κρυφές υπεραξίες και υποαξίες, μεταφορά κύκλου εργασιών μεταξύ συγγενικών εταιρειών, συγχωνεύσεις και απορροφήσεις προβληματικών εταιρειών κλπ. Επίσης, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι συντελεστές του υποδείγματος παραμένουν διαχρονικά και οι μεταβλητές δεν έχουν την ίδια βαρύτητα στη διάρκεια του οικονομικού κύκλου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πιπερόπουλος Π., 2008, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία και Business Clusters

Μαγουλά Θ., 2003 Οικονομία – Επιχειρηματικότητα

Πολίτης Τ., Ιωαννίδης Σ., Τσακανίκας Α., 2009, Η επιχειρηματικότητα στα πρόθυρα της κρίσης.

Γωνιάδης Η., 2007, Η ευρεσιτεχνία ως προπομπός της Επιχειρηματικής καινοτομίας και το εφαλτήριο ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα.

Γκαγκάτσιος Ι., Λελεδάκης Γ., 2008 Καινοτομία – Επιχειρηματικότητα Επιχειρήσεις.

Ιωαννίδης Σ., 2013, Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2011-2012, Η εξέλιξη δεικτών της επιχειρηματικότητας στη διάρκεια της κρίσης.

Κακαρούχα Π., 2008, Εγχειρίδιο Επιχειρηματικότητας για υποψήφιους και νέους επιχειρηματίες.

Θανόπουλος Γ., 2009, Επιχειρηματική ηθική και δεοντολογία.

Μιχιώτης Σ., Οικονόμου Κ., 2006, Η έννοια και η σημασία της επιχειρηματικότητας σήμερα.

Στυλιάδη Σ., 2010, Επιχειρηματικότητα και Δεοντολογία

Χατζηαποστόλου Θ., 2011 Τεχνολογία, Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα

Βρανάς Α., (1991), Υποδείγματα πιθανότητας για την πρόγνωση της οικονομικής αποτυχίας ελληνικών βιομηχανικών επιχειρήσεων

Ιωαννίδης Σ., Κόρρα Ε., Γιωτόπουλος Ι., 2016, Η Δυναμική του Επιχειρηματικού Συστήματος στην Ελλάδα της Κρίσης

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Deakins D., 2007, Επιχειρηματικότητα

Drucker P., 1990, Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα

Webb P., 2004, Βιωσιμότητα ΜμΕ πρακτικός οδηγός για τη δημιουργία μιας υγιούς και ισχυρής οικονομικά επιχείρησης

ΑΡΘΡΑ

Gerantonis N., Vergos K. and Christopoulos A. (2009) “Can Altman Z-Score Models Predict Business Failures in Greece”, Research Journal of International Studies

Grammatikos T. and Gloubos G. (1984) “Predicting Bankruptcy of Industrial Firms in Greece”, University of Piraeus, Spoudai Journal of Economics Business, Statistics and Operation Research

Altman E.I., Marco G. and Varetto F. (1994), “Corporate distress diagnosis: Comparisons using linear Discriminant analysis and neural networks”, Journal of Banking and Finance

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

<http://www.statistics.gr/>

http://iobe.gr/docs/research/RES_02_18122017_REP_GR.pdf

http://iobe.gr/docs/research/RES_02_01122016_REP_GR.pdf

<http://crisisobs.gr/wp-content/uploads/2013/07/POLICY-PAPER-.pdf>

<http://digilib.teiemt.gr/jspui/bitstream/123456789/561/1/022014039.pdf>

<http://okeanis.lib.puas.gr/xmlui/bitstream/handle/.pdf>

<https://epixeirein.gr/2009/12/29/η-ελληνική-επιχειρηματικότητα-στα-πρ/>

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-C122/38/218,1095/>

<http://archive.ekt.gr/news/events/ekt/2012-02-16/eisig.htm>

